

SAVONIA

■ OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
LUONNONVARA- JA YMPÄRISTÖALA

VEROSUUNNITTELUKEINOT KEHITTYVÄLLÄ MAATILALLA

Case Peltolan tila

TEKIJÄT: Henni Sirviö
Mikko Toivanen

Koulutusala Luonnonvara- ja ympäristöala	
Koulutusohjelma Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma	
Työn tekijät Henni Sirviö ja Mikko Toivanen	
Työn nimi Verosuunnittelukeinot kehittyvällä maatilalla – Case Peltolan tila	
Päiväys 10.4.2015	Sivumäärä/Liitteet 72/3
Ohjaajat Pirjo Suhonen ja Hannu Viitala	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Savonia-ammattikorkeakoulu	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Verosuunnittelulla pyritään maataloudessa optimoimaan maatalon verotusta ja taloutta lain puitteissa, pitkällä aikavälillä. Usein verosuunnittelu koetaan kuitenkin hankalaksi ja pitkän aikavälin suunnittelun sijaan pyritään minimoimaan verot lyhyellä aikavälillä. Lyhyellä aikajänteellä saavutettu verohyöty voi kostautua myöhemmin lisääntyneinä veroina.</p> <p>Tämä opinnäytetyö tutkii verosuunnittelukeinoja kehittyvällä maatilalla. Toiminta jaetaan pitkän aikavälin suunnitteluun, verovuonna tehtävään suunnitteluun sekä tilinpäätöksen yhteydessä tehtävään verosuunnitteluun. Verosuunnittelua käydään läpi erityisesti investointien, sukupolvenvaihdoksen sekä toimintamuodon muutoksen yhteydessä. Maatalon verosuunnittelun kannalta on tärkeää saada tilan tuloksentekeyky kuntoon, nettovarallisuus hyvälle tasolle ja sukupolvenvaihdokseen sekä investointeihin on syytä varautua huolellisesti. Suunnitelmapoistot ja rahoitusratkaisut ovat myös tärkeässä roolissa verosuunnittelun kannalta.</p> <p>Opinnäytetyössä verosuunnittelua kehittyvällä maatilalla kuvattiin Case Peltolan maatalon avulla. Kuvitteellinen Peltolan maatalo luotiin opinnäytetyötä varten. Sillä pyrittiin luomaan mahdollisimman monta elementtiä, joissa verosuunnittelua kannattaa hyödyntää. Tilalla tehtiin vaiheittainen sukupolvenvaihdos kahdessa vaiheessa, tilalla investoitiin tuotantoon ja tila myös osakeyhtiöksi toimintansa. Opinnäytetyössä käytiin läpi näitä vaiheita ja eroja, joita perheviljelmän, maatalousyhtymän ja osakeyhtiön välillä verosuunnittelussa on. Erilaisia verosuunnittelukeinoja havainnollistettiin kuvioiden ja taulukoiden avulla.</p> <p>Vaiheittaisella sukupolvenvaihdoksella saavutettiin merkittävää verosuunnittelullista etua Peltolan tilalla. Jaetessa tulos aiemman kahden henkilön sijaan kolmelle, oli ansiotuloveroaste huomattavasti pienempi ja myös pääomatuloverotuksen osalta vältettiin progressioporasta. Samalla nuori yrittäjä saatiin sitoutumaan maatalon toimintaan ja hänen oli mahdollista tehdä muun muassa lisämaan hankintoja omiin nimiinsä. Yhtiöittäessä Peltolan tilan toiminta, maatalo kykeni hankkimaan lisäpeltoa verosuunnittelun kannalta edullisemmin. Peltolan tilan yksityistalouden menojen ollessa maltilliset, pystyi yrittäjäpariskunta jättämään osan tilan tuloksesta yhtiöön esimerkiksi korvausinvestointeja silmällä pitäen.</p> <p>Tieto opinnäytetyöhön koottiin asiantuntijahaastatteluiden, alan kirjallisuuden sekä omien kokemusten pohjalta. Verosuunnittelu on näkemysemme mukaan liian vähän hyödynnetty aihealue maatalon talouden ylläpidossa. Opinnäytetyö pyrkii madaltamaan kynnyksiä verosuunnitteluun ja tuomaan tietoa viljelijätasolle, mutta myös asiantuntijoille sekä hallinnolle.</p>	
Avainsanat verosuunnittelu, verotus, sukupolvenvaihdos, osakeyhtiöt	

Field of Study Natural Resources and the Environment			
Degree Programme Degree Program in Agriculture and Rural Development			
Authors Henni Sirviö and Mikko Toivanen			
Title of Thesis Tax planning on a developing farm – Case Peltola Farm			
Date	10.4.2015	Pages/Appendices	72/3
Supervisors Pirjo Suhonen and Hannu Viitala			
Client Organisation /Partners Savonia University of Applied Sciences			
<p>Abstract</p> <p>Tax planning is a way to optimize farm taxation and economy within a legal framework in the long term. Usually tax planning is regarded as difficult and many times people try to minimize taxes instead of doing long-term tax planning. Tax benefit in short term could increase taxes later.</p> <p>This thesis studied tax planning ways on one developing farm. Tax planning is divided into long-term planning, planning during the fiscal year and planning when making financial statements. This thesis tells especially about tax planning situations when farm invests, makes farm succession and changes the form of the company. It is really important to have the farm's profit- and net assets at good level. Farm should plan investments and farm succession well. Planned depreciations and financial solutions play a crucial role in tax planning.</p> <p>This thesis describes tax planning on a developing farm with the help of a fictional Peltola farm case that was created for the purposes of this thesis. As many elements as possible were created when tax planning was beneficial. Peltola farm made farm succession in two phases, invested in production and started to operate as limited liability company. This thesis dealt with those phases and tax planning differences between basic family farm, joint ownership farm and limited liability company. Different tax planning methods were visualized with figures and tables</p> <p>The farm succession in two parts gave remarkable tax planning advantage to Peltola farm. When profit was divided for three persons instead of two the personal income tax rates were much lower and progression step in taxation of unearned income was avoided as. At the same time young farmer could take part in farm's ownership and he was able to buy arable land and forest areas into his ownership. When Peltola farm started to operate as limited liability company, farm could buy more arable land more profitably from the tax planning's perspective. Peltola farm owners' private household costs were quite low so part of profit could stay in company, which enables reinvests in the future.</p> <p>The information for this thesis was collected from interviews with specialists, from professional literature and the authors' own knowledge. It can be said that tax planning is used too little in farm finance. The thesis aimed to lower the threshold for tax planning and provide information to farmers as well as to experts and administration.</p>			
Keywords tax planning, taxation, farm succession, limited liability companies			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	7
1.1	Tutkimusmenetelmä.....	8
1.2	Eettisyys ja luotettavuus.....	9
2	VEROTUS.....	10
2.1	Ansio- ja pääomatuloverotus	10
2.2	Tulolähteet	13
2.3	Verosuunnitteluperiaatteita.....	15
2.4	Maatilojen verotus maailmalla.....	16
3	MAATILAN VEROSUUNNITTELU	18
3.1	Kannattava liiketoiminta verosuunnittelun perustana	19
3.2	Verosuunnittelu tilikauden aikana.....	20
3.2.1	Tulojen ja menojen jaksottaminen	21
3.2.2	Perheenjäsenelle maksettu palkka.....	21
3.2.3	Välitilinpäätös	22
3.3	Verosuunnittelu tilinpäätöksen yhteydessä.....	22
3.3.1	Varaukset	23
3.3.2	Eläkemaksut	24
3.4	Pitkän aikavälin suunnittelu	24
3.4.1	Investoinnit ja poistot.....	25
3.4.2	Nettovarallisuus	28
3.5	Verosuunnittelun kannalta kriittisiä vaiheita	33
4	VEROSUUNNITTELU SUKUPOLVENVAIHDOKSEN YHTEYDESSÄ	35
4.1	Vaiheittainen sukupolvenvaihdos – Tuloksenjakoa useammalle	35
4.2	Sukupolvenvaihdoksen toinen vaihe	36
5	VEROSUUNNITTELU OSAKEYHTIÖMUOTOISELLA MAATILALLA	39
5.1	Osakeyhtiön tuomat edut verosuunnittelussa	39
5.2	Osakeyhtiön tuomat haasteet verosuunnittelussa.....	41
6	MAATILAN VEROSUUNNITTELU CASE-ESIMERKKINÄ.....	43
6.1	Case Peltolan lähtökohdat ja tavoitteet.....	43
6.2	Sukupolvenvaihdoksen suunnittelusta toteutukseen	44
6.2.1	Tuloksen jakaminen Peltolan tilalla	45

6.2.2	Eläinluotto	48
6.2.3	Leasing-rahoitus Peltolan tilalla	49
6.2.4	Vaiheittaisen sukupolvenvaihdon toinen vaihe Peltolan tilalla	50
6.2.5	Nettovarallisuuden vaikutus maksettaviin veroihin	51
6.3	Peltolan tilan osakeyhtiöittäminen	51
7	YHTEENVETO.....	53
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	55
9	PÄÄTÄNTÖ.....	58
	LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT	61
	LIITE 1: ASIANTUNTIJAJAHAASTATELUN KYSYMYKSET	67
	LIITE 2: SAVONIA-AMMATTIKORKEAKOULUN VEROLASKURI	68
	LIITE 3:VEROHALLINNON VEROPROSENTTILASKURI	69

KESKEISET LYHENTEET, ASETUKSET JA LAIT

ALV = Arvonlisävero

EU = Euroopan unioni

KELA = Kansaneläkelaitos

KHO = Korkein hallinto-oikeus

LUTU = luopumistuki

MELA = Maatalousyrittäjien eläkelaitos

MTY = Maatalousyhtymä

OY = Osakeyhtiö

SPV = Sukupolvenvaihdos

36 lomake =Yhtymäselvityslomake, jossa tapahtuu yhtymän tuloksen jako osakkaille

1-lomake =Henkilökohtainen veroilmoitus

2-lomake = Maatalouden veroilmoitus

2C-lomake =Metsäveroilmoitus

ALVL = Arvonlisäverolaki 1501/1993

EVL = Laki elinkeinotulon verottamisesta 360/1968

KPL = Kirjanpitolaki 1336/1997

MATA = Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki 1026/1981

MVL = Maataloudentuloverolaki 543/1967

MYEL = Maatalousyrittäjien eläkelaki 1280/2006

PerVL = Perintö- ja lahjaverolaki 378/1940

TVL = Tuloverolaki 1953/1992

VML = Laki verotusmenettelystä 1558/1995

VSVL = Varainsiirtoverolaki 931/1996

1 JOHDANTO

Verotus koetaan monilla suomalaisilla maataloilla monimutkaiseksi ja hankalaksi, eikä siihen aina paneuduta riittävän hyvin. Tiedon ja mielenkiinnon puute sekä asiantuntijapalveluiden käyttämättömyys johtavat usein lyhytnäköiseen verosuunnitteluun, jossa päämääränä on minimoida veroseuraamukset kyseisenä verovuonna. Veroseuraamusten minimointi onnistuu varsin helposti lyhyellä aikajänteellä, mutta sen haitat alkavat näkyä jo muutaman vuoden kuluessa, kun veroseuraamukset kasvavat, minimointikeinojen huvetessa. (Savolainen 2015.)

Verosuunnittelulla maataloudessa tarkoitetaan toimia, joilla verotusta pyritään keventämään lain rajoissa puitteissa. Verosuunnittelua voidaan toteuttaa pitkän aikavälin suunnittelulla, verovuoden aikaisilla ratkaisuilla sekä tilinpäätöksen yhteydessä tehtävillä toimenpiteillä. Sillä pystytään saavuttamaan merkittävää kilpailuetua maatalouden rintamalla. Tuotannoltaan ja ulkoisesti hyvin samankaltainen maatila voi huonolla suunnittelulla kuluttaa merkittävästi enemmän rahaa verojen maksumiin. Saavutettu verohyöty mahdollistaa säästetyn rahan käyttämisen maatilan kehittämiseen. Ei ole verottajankaan etu, että maatilalla menee taloudellisesti huonosti, jos käyttöpääoma kuluu verojen maksumiin. Hyvin menestyvä ja verosuunnittelua harjoittava maatila maksaa veronsa, pystyen samalla tekemään hyvää tulosta ja mahdollisesti työllistämään maatalousyrittäjien lisäksi muita verovelvollisia. (Agronet 2014.)

Opinnäytetyömme aiheeksi valikoitui maatilan verosuunnittelu, sillä olemme kokeneet verosuunnittelun tärkeyden keskeiseksi osaksi oman maatalousyrityksemme menestymismahdollisuuksia. Meillä on kokemusta vaiheittaisen sukupolvenvaihdon ensimmäisen ja toisen vaiheen suorittamisesta sekä investoinneista ja seikoista, joita verosuunnittelussa on tällöin huomioitava. Verosuunnittelun huipposaja agronomi Risto Savolainen on ollut kannustavana tekijänä niin oman maatilamme verosuunnittelussa kuin opinnäytetyömme aihevalinnassa. Myös yritystalouden opinnot Savonia-ammattikorkeakoulussa ovat lisänneet kiinnostustamme verosuunnittelua kohtaan. Opinnäytetyömme toimeksiantajana toimii Savonia-ammattikorkeakoulu.

Tässä opinnäytetyössä pyrimme avaamaan niitä keinoja, joita kehittyvän maatilan kannattaa ottaa huomioon verosuunnittelussaan. Tämä opinnäytetyö on kehittämistyö, jossa case-sovelluksen avulla havainnollistetaan kehittyvän maatilan verosuunnitteluun, etenkin tuloverotukseen, liittyviä asioita. Case-maatilalla suoritetaan vaiheittainen sukupolvenvaihdos ja juuri tätä ennen on investoitu tuotantoon. Maatila pyrkii kehittymään koko ajan ja opinnäytetyössä käydään läpi myös sukupolvenvaihdon toinen vaihe verosuunnittelua painottaen. Lopulta toiminnan laajentuessa jatkajat päättävät osakeyhtiöittää tilan toiminnan. Verosuunnittelukohteista keskitymme kolmeen eri osa-alueeseen; investoinnit, sukupolvenvaihdos sekä maatilan yhtiöittäminen. Luomamme case-maatila on tuloksen-tekokyvyiltään erittäin hyvä, koska hyvin tuottavalla maatilalla on enemmän mahdollisuuksia harjoittaa verosuunnittelua ja näin ollen näitä keinoja on helpompi havainnollistaa.

Opinnäytetyömme teoriaosuudessa on tietopaketti verosuunnittelun periaatteista sekä tehtävien toimenpiteiden tarkempi avaaminen. Olemme käyttäneet teoriaosuuteen alan kirjallisuudesta sekä asiantuntijahaastatteluista (Liite 1.) saatua tietoa. Teoriaosuus sisältää runsaasti käytännönläheisiä esimerkkejä ja kuvioita sekä taulukoita erilaisista verosuunnittelutilanteista. Tämä opinnäytetyö toimii verosuunnittelun tietopaketina maataloille, oma maatilamme mukaan lukien. Haluamme havainnollistaa erilaisilla mallinnuksilla, niitä todellisia vaikutuksia tilan talouteen, joita onnistunut tai epäonnistunut verosuunnittelu saa aikaan. Verosuunnittelu on hyvin monisyistä ja sen vuoksi liiallista yleistämistä on vältettävä, jokaista maatilaa tulisi tarkastella yksilöllisesti sen omien resurssien mukaisesti.

1.1 Tutkimusmenetelmä

Tämä opinnäytetyö on kehittämistyö, jonka tavoitteena on ohjeistaa sekä järkeistää ammatillista käytännön toimintaa. Opinnäytetyö perustuu ammattiteoriaan ja sen tuntemukseen, joka tulee esille työssä olevasta niin kutsutusta teoriaosuudesta. Teoreettinen viitekehysosa kertoo maatilalan verotuksesta, painottuen tuloverotukseen ja verotuksen suunnitteluun pitkällä ajanjaksolla, kehittyvällä ja hyvää tulosta tekevällä maatilalla. (Virtuaali ammattikorkeakoulu 2014.)

Aiheen tarkastelun helpottamiseksi on luotu kuvitteellinen case-maatila, joka on nykyaikainen, kehittyvä ja hyvää tulosta tekevä maatalousalan yritys. Se haluaa ottaa toiminnassaan myös verosuunnittelun huomioon. Case-tutkimus eli tapaustutkimus toimii työssä käytännössä tutkimuksellisena näkökulmana. Sen avulla pystytään analysoimaan monipuolista ja eri tavoin hankittua tietoa rajatusti. Selettävän case-tutkimuksen avulla on mahdollista luoda kokonaisvaltainen ja seikkaperäinen kuvaus, silloin kun käsitellään hyvin monisyistä aihetta. Tässä opinnäytetyössä case-maatila on nimetty Peltolan maatilaksi. Peltolan maatila on melko laaja, mutta realistinen esimerkki pohjoissavolaisesta maatilasta ja siitä nostetaan esille useita verosuunnitteluun liittyviä seikkoja. Case-maatilalla pyritään havainnollistamaan verosuunnittelun merkitystä erilaisten laskelmien ja esimerkkien avulla. (Virtuaali ammattikorkeakoulu 2014; Kajaanin ammattikorkeakoulu 2014.)

Case-tutkimuksella on mahdollisuus tutkia jotain kohdetta, kuten yhteisöä, ryhmää tai yksilöä. Case eli tapaus on yleensä jokin yksittäinen tapaus, tilanne tai joukko tapauksia. Case-tutkimus kohdistuu ajankohtaisiin aiheisiin ja sen toteutuksen taustalla on useimmiten haastatteluja. Case-tutkimuksen tavoitteena ei ole yleistää asioita. Hyvälle case-tutkimukselle on tyypillistä, että siinä voidaan tarkastella tapauksen keskeisiä ja kiinnostavia piirteitä, mutta myös ongelmia. Tarvittaessa case-tutkimuksen tyyli voi olla kartoittava. (Virtuaali ammattikorkeakoulu 2014; Kajaanin ammattikorkeakoulu 2014.)

Opinnäytetyön tiedonkeruumenetelmänä on käytetty asiantuntijahaastatteluja. Haastatteluiden ja ammattikirjallisuuden, lehtiartikkeleiden, verkkojulkaisujen sekä Verohallinnon ohjeiden perusteella on koostettu tämän opinnäytetyön teoriaosuus sekä luotu case-sovellus. Haastateltavina asiantuntijoina toimivat verotuksen ja taloushallinnon huippuosaaja Risto Savolainen, ProAgria Pohjois-Savon

yritysasiantuntija Juhani Paavilainen sekä ProAgria Pohjois-Savon omistusjärjestelyiden erityisasiantuntija Kyösti Laajalahti. Case-sovelluksessa verojenlaskennassa on hyödynnetty Verohallinnon veroprosenttilaskuria, ProAgria Länsi-Suomessa talousasiantuntijana toimineen Esko Aallon kehittämää taulukkolaskentapohjaista Vero-Esko 2014 -laskuria sekä Savonia-ammattikorkeakoulun Maatilan verosuunnittelu -opintojaksolla hyödynnettävää taulukkolaskentapohjaista verolaskuria.

1.2 Eettisyys ja luotettavuus

Tämän opinnäytetyön jokaisessa vaiheessa on toimittu yleisten rehellisyyden periaatteiden mukaisesti. Se on tehty vastuullisesti ja asiantuntevasti. Opinnäytetyön lähdeaineistoon on suhtauduttu kriittisesti sen soveltuvuuden ja luotettavuuden tiimoilta. Opinnäytetyön luotettavuutta parantaa laaja lähdeaineisto, jonka osana ovat nauhoitetut asiantuntijahaastattelut. Asiantuntijahaastatteluisissa kysymyksien asettelu on erikoistunut faktojen hakemiseen. Asiantuntijahaastatteluiden luotettavuutta voi heikentää haastattelukysymysten asettelu. Osassa verosuunnittelullisissa tilanteissa on olemassa kaksi puolta ja asiantuntijoiden omat mielitymukset vaikuttavat vastauksiin. (Alastaro & Åkerman 2010, 372–376.)

Opinnäytetyöhön on merkitty kaikki lähdeviittaukset asianmukaisesti, eikä toisten tekstiä ole plagioitu, eli luvattomasti seurattu. Olemme pyrkineet esittämään esimerkit ja case-tilanteen mahdollisimman selkeästi ja yksinkertaisesti, jotta lukija ei menisi harhaan. Verosuunnittelua jo pidemmän aikaa seuranneina meille on kertynyt tietoa ja olemme muodostaneet asiaan omanlaisemme näkökulman.

Validiteetti kuvaa tutkimuksen pätevyyttä. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkimus mittaa, sitä mitä oli tarkoituskin selvittää. Tutkimuksen parempaan validiteettiin vaikuttaa edistävästi etukäteen huolellisesti ja suunnitellusti toteutettu tiedonkeruu, tarkoin määritellyt mitattavat käsitteet ja muuttujat, korkea vastausprosentti ja edustava otosjoukko. Tämän opinnäytetyön validiteetti on haastavaa määritellä, sillä kyseessä on kehittämistyö, jossa case-tutkimus toimii tutkimuksellisena näkökulmana. Opinnäytetyön validiteettia parantaa asiantuntijahaastatteluiden anti. Näkemyksemme mukaan myös omat konkreettiset kokemukset tilanteista lisäävät validiteettia. Reliabiliteetti kuvaa tutkimuksen luotettavuutta eli tulosten tarkkuutta. Tulosten tarkkuutta parantaa se, että tätä opinnäytetyötä on tehnyt kaksi henkilöä. (Heikkilä 2004, 29–32.; Sajavaara 2003, 216–218.)

2 VEROTUS

Suomessa jokainen henkilö, yritys, yhdistys, säätiö tai muu oikeushenkilö on velvoitettu maksamaan veroja. Verovelvolliset maksavat veroja valtiolle ja kunnille. Verohallinto toimii Suomessa pääasiallisena verojen kerääjänä, muita veroja kerääviä toimijoita ovat Tulli ja Trafi. Verohallinto jakaa verovarot verosaajille, joita ovat valtio (n. 50 %), kunnat (n. 40 %), Kansaneläkelaitos (KELA), seurakunnat sekä metsänhoitoyhdistykset. Tullilaitoksen keräämiä veroja ovat valmiste- ja tuontiverot ja Trafin keräämiä veroja ajoneuvoihin liittyvät verot. (Verohallinto 2015.)

Verotuksen perustana toimivat verolait, jotka ovat valtiovarainministeriön valmistelemia ja eduskunnan hyväksymiä. Yksi tärkeimmistä sovellettavista laista on laki verotusmenettelystä (VML 1558/1995). Suomen verotusasioihin liittyviä päätöksiä tehdään myös Euroopan unionissa (EU). Kaikki Suomen kunnat ja seurakunnat saavat itse päättää veroprosenttinsa. Verovaroilla kustannetaan yhteiskunnan toimintaa; tuotetaan julkisia palveluita, kuten terveydenhuoltoa ja koulutusta, ja ylläpidetään infrastruktuuria, tasoitetaan tuloeroja ja ohjataan ihmisten käyttäytymistä. (Verohallinto 2015.)

Verot voidaan jakaa välittömiin ja välillisiin veroihin. Välittömällä verolla tarkoitetaan veroa, jonka määrä määräytyy omien tulojen mukaan ja henkilö tai yhteisö maksaa sen suoraan, välittömästi. Välittömiä veroja ovat valtion tulovero, kunnallisvero, yhteisön tulovero, sairausvakuutusmaksu, työnantajan sosiaalivakuutusmaksu, kiinteistövero ja arpajaisvero. Välillisiä veroja kutsutaan usein myös kulutusveroiksi. Kuluttaja maksaa kaupan yhteydessä tuotteeseen tai palveluun sisältyvän veron, jonka myyjä on velvollinen tilittämään hintoihin sisältyvät verot veronsaajille. Välillisiä veroja ovat arvonlisävero (ALV) ja erilaiset valmisteverot. Arvonlisävero on yksi merkittävimmistä valtion verotulojen lähteistä, sillä noin puolet valtion verotuloista koostuu arvonlisäverosta. Arvonlisäverolaki (ALVL 1501/1993) säätelee valtiolle suoritettavan arvonlisäveron. (Verohallinto 2015.)

2.1 Ansio- ja pääomatuloverotus

Suomessa on ollut käytössä vuodesta 1993 lähtien eriytetty tuloverojärjestelmä, jossa tulot jaetaan sekä ansio- että pääomatuloihin. Pääomatulot ovat omaisuuden tuottoa, luovutusvoittoa tai jotakin muuta tuloa, jota sen omistajan varallisuus on kerryttänyt. Yleisiä pääomatuloiksi laskettavia tuloja ovat vuokratulot, korkotulot, osingot ja myyntivoitto. Ansiotuloa on kaikki muu tulo kuin pääomatulo. Yleisimmin ansiotuloa ovat palkkatulot, ammatti- ja liiketulo, palkkiot ja erilaiset etuudet, kuten opintotuki, eläke, äitiyspäiväraha ja vanhempainrahat. (Valtiovarainministeriö 2015; Verohallinto 2015.)

Suomessa ansiotuloverotus on progressiivista, mikä tarkoittaa sitä, että veroaste on huomattavasti kevyempi pienemmillä tuloilla, mutta veroprosentti kiristyy tulojen noustessa. Progressiivisella järjestelmällä saadaan tasoitettua tuloeroja. Esimerkiksi 24 700 € ansiotuloilla progressiivisen valtiontulo-

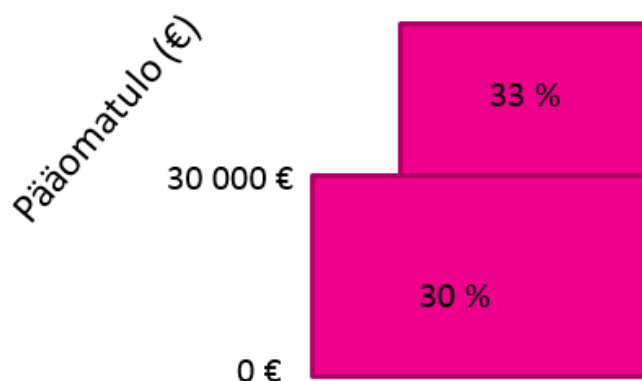
veron osuus on 541 € (2,19 %) ja 90 000 € ansiotuloilla 15 491 € (17,21 %) (Taulukko 1.). Valtion tuloveron lisäksi ansiotuloista pidätetään kunnallis- ja kirkollisvero sekä sairausvakuutusmaksu ja palkan sivukuluisia työttömyysvakuutusmaksu ja työntekijän eläkemaksu. (Valtionvarainministeriö 2015; Verohallinto 2015.)

TAULUKKO 1. Valtion tuloveroasteikko 2015 (Veronmaksajain keskusliitto ry 2015.)

Verotettava ansiotulo (€)	Veron määrä alarajan kohdalla (€)	Vero alarajan ylittävistä tulon osasta, %
16 500–24 700	8	6,5
24 700–40 300	541	17,5
40 300–71 400	3271	21,5
71 400–90 000	9957,50	29,75
90 000–	15491	31,75

Suomessa pääomatuloverotus on perinteisesti ollut niin sanottua tasaveroa, mutta 2000-luvun tuomien taloushaasteiden myötä pääomatuloverotustakin on jouduttu kiristämään portaittain. Vuonna 2015 pääomatuloista maksetaan veroa 30 % 30 000 euron saakka. Rajan ylittävällä osuudella pääomatuloveroprosentti nousee 33 %:in. Pääomatuloverotus on siis lievästi progressiivista. (Kuvio 1.) Pääomatuloista maksetaan vain valtionveroa. (Verohallinto 2015.)

Pääomatuloverotusta on tällä vuosikymmenellä kiristetty melko ripeällä tahdilla. Vuosina 1993–1995 pääomatuloveroprosentti oli 25 %, vuosina 1995–1999 28 %, vuosina 2000–2004 29 % ja vuosina 2005–2011 28 %. Vuonna 2012 otettiin käyttöön progressiopporras, jolloin pääomatuloa verotettiin 50 000 euron pääomatuloon asti 30 % ja sen yli menevältä osalta 32 %. Progressiopporrasta pienennettiin 40 000 euroon vuonna 2014. Vuoden 2015 alusta progressiopporras on 30 000 € ja sen ylime-
nevältä osalta verokanta on 33 %. (Verohallinto 2015; Veronmaksajain keskusliitto ry 2015.)

KUVIO 1. Pääomatuloverotus on lievästi progressiivista. (Verohallinto 2015.)

Pääomatulojen raskas verotus ja sitä entisestään tiukentava lievä progressio herättää paljon keskustelua. Pääomatuloverotus koetaan hieman ristiriitaiseksi, sillä pääomatuloa tuottavat pääomat on hankittu useimmiten rahalla, josta on jo kertaalleen maksettu verot. (Savolainen 2015.)

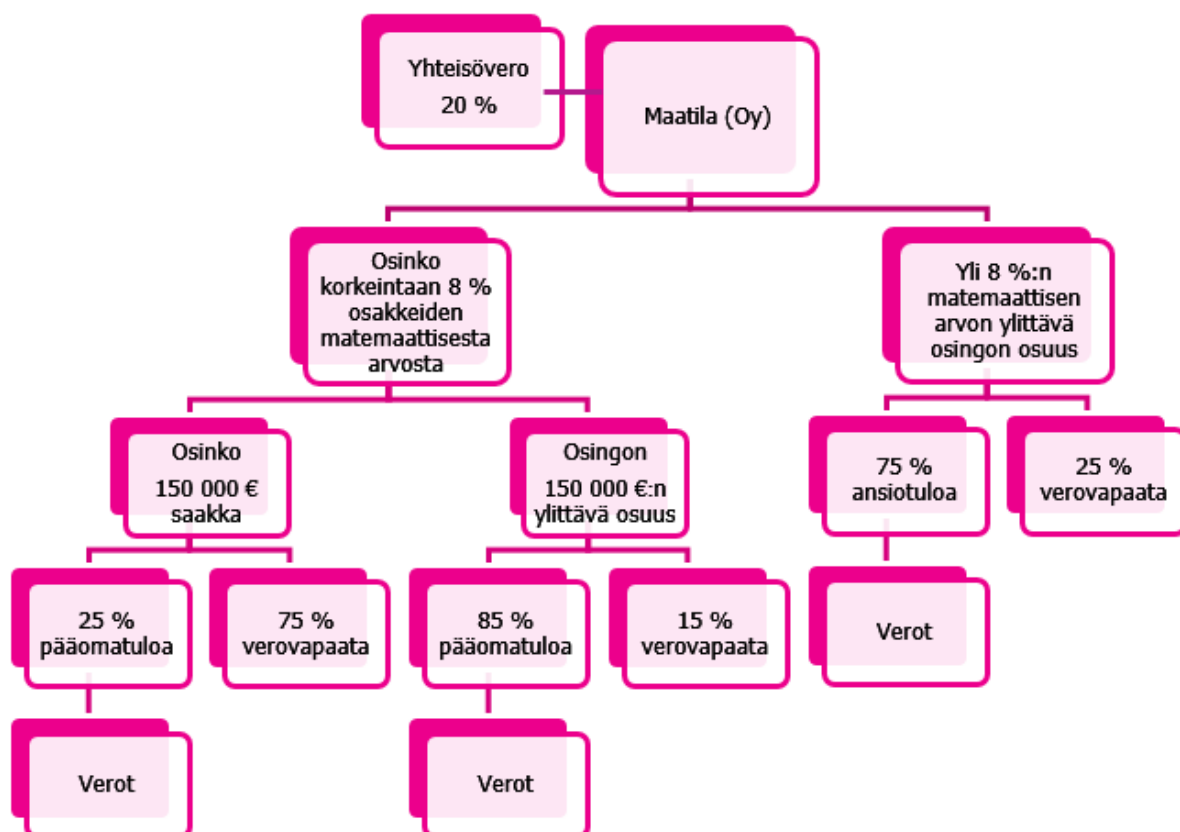
Maatalouden harjoittajan veronalainen tulo määräytyy toiminnan yritystulon mukaan, sillä hän ei voi maksaa itselleen palkkaa (TVL 1953/ 1967 30 §). Maatilaverotuksessa on verolain sanelemana mahdollisuus jakaa tuloja sekä ansio- että pääomatuloiksi. Yritystulosta pääomatuloksi katsotaan edellisen verovuoden nettovarallisuudelle laskettua 20 %:n tuotto. Yrittäjällä on kuitenkin oikeus vaatia pääomatuloksi myös 0 tai 10 % maatilán edellisvuoden nettovarallisuudesta (TVL 38 § 1 momentti). (Verohallinto 2014.)

Maataloutta voidaan harjoittaa myös maatalousyhtymänä, jota käsitellään **verotusyhtymänä**. Maatalousyhtymässä kaksi tai useampia henkilöitä ovat muodostaneet yhteenliittymän tarkoituksenaan harjoittaa maataloutta ja mahdollisesti myös metsätaloutta. Tyypillisimpiä maatalousyhtymiä ovat vanhempien ja lasten sekä sisarusten kesken muodostetut maatalousyhtymät. Aviopuolisot eivät muodosta maatalousyhtymää, vaan heidän harjoittamaansa maatalousyristystä käsitellään perheviljelmänä. Maatalousyhtymä (MTY) ei voi harjoittaa elinkeinotoimintaa, hankkia omaisuutta tai ottaa velkaa omiin nimiinsä. Maatalousyhtymä ei ole erikseen verovelvollinen, vaikkakin sille vahvistetaan maatalouden puhdas tulo tai tappio (TVL 15 §:n 1 momentti). Omistusoikeus maatalousyhtymän omaisuuteen on yhtymän osakkailta, joiden kesken maatalousyhtymän tulo tai tappio jaetaan. Pääomatulo jaetaan yhtymän osakkaiden kesken, heidän omistusosuksiensa mukaisesti, ansiotuloksi katsottava osuus jaetaan osakkaiden työpanoksen mukaan (TVL 63 §). Maatalousyhtymän osakkaat ovat henkilöinä verovelvollisia. (Finlex, 2014; Verohallinto 2014.)

Maataloutta on mahdollista harjoittaa myös yhtiömuotoisesti. Yhtiömuotoista maataloutta harjoitetaan yleisimmin osake- avoin tai kommandiittiyhtiönä. Yhtiömuotoinen maatalousyristys on verovelvollinen. Maatilán toiminnot voivat olla osittain tai kokonaan yhtiön omistuksessa tai vuokralla. Yhtiömuotoisen maatilán verotus ratkaistaan sen harjoittaman toiminnan mukaan, yleensä maatilán toiminta katsotaan maatilatalouden tuloverolain (MVL 543/1967) alaiseksi. Yhtiömuotoinen toiminta selkeyttää laajaa omistus pohjaa ja mahdollistaa hyvin tuottavalla tilalla laajemman verosuunnittelun. Yhtiömuotoiseen maatalouden harjoittamiseen liittyy kuitenkin paljon varjopuolia, kuten lisääntynyt kirjanpityö ja poisjäävä metsävähennys pohja. Myös vuosilomaoikeus poistuu, jos osakeyhtiö ei kuulu MYEL-vakuutuksen piiriin. (Savolainen 2015.)

Osakeyhtiömuotoisella maatilalla osakeyhtiö maksaa tuloksestaan yhteisöveroa 20 %. Yksityisen osakeyhtiön maksama osinko on omistajilleen veronalaista tuloa, pois lukien verovapaan osan. Kun yksityisen osakeyhtiön osingon määrä on korkeintaan 8 % osakkeiden matemaattisesta arvosta, siitä 75 % on verovapaata 150 000 euroon saakka ja ylimenevältä osalta verovapaata on 15 %. Yli 8 %:n matemaattisen arvon ylittävältä osalta verovapaata on 25 %. Verotettavat ja verovapaat osingon osat on esitetty kuviossa 2. Osakeyhtiön ei ole pakko maksaa koko tulostaan osinkoina omistajille, vaan se voi jättää tuloksesta osan osakepääomaksi, jolloin välttyään tuloveroseuraamuksilta.

Usein osakeyhtiömuotoisen maatilän omistajat ovat palkkasuhteessa osakeyhtiölle ja he ovat yksityishenkilöinä verovelvollisia. (Kolehmainen 2014; Kovalainen 2007, 31–33.)

KUVIO 2. Osakeyhtiömuotoisen maatilän maksamien osinkojen verotus. (Kovalainen 2007, 31–33.; Verohallinto 2014.)

Osakeyhtiömuotoisen maatilän osakepääoma voidaan merkitä myös osakkaiden omistajan perheviljelmänä toimivan maatilän varoihin. Tällöin maksettavasta osingosta 25 % on verovapaata ja 75 % katsotaan osaksi yritystuloo. (Kovalainen 2007, 31–33.; Verohallinto 2014.)

2.2 Tulolähteet

Suomessa on käytössä tulolähdejako, joka sisältää kolme eri tulolähdettä: maatalouden, elinkeino-toiminnan ja muun toiminnan **tulolähde**. Tulolähde määritellään tulonhankkimistavan mukaan ja tulolähteestä riippuen valitaan laki, jonka mukaan verotettava tulo määritellään. (Verohallinto 2011.)

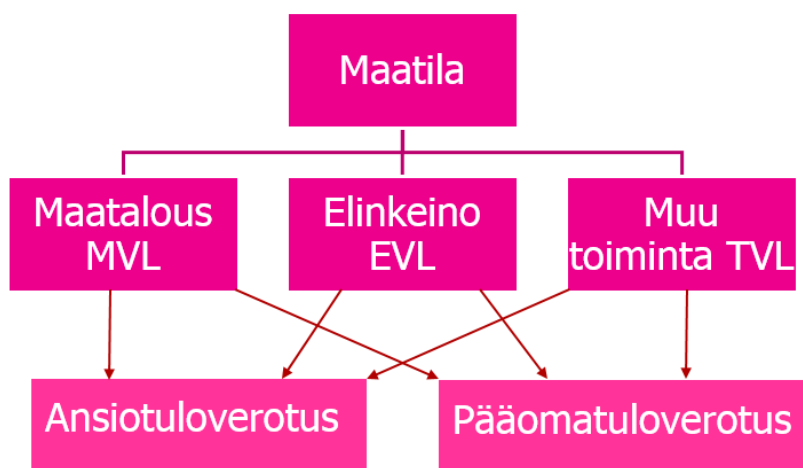
Maataloutta harjoittavalla verovelvollisella voi olla jopa kolme eri tulolähdettä. Yritysmuoto ei vaikuta tulolähdejakoon, vaan se määritellään tulonhankkimistoiminnan luonteen mukaan. Verovelvollisen eri tulolähteiden nettotulot määritetään verotuksessa kukin erikseen, eli jokaisesta tehdään oma veroilmoituksensa. Verotuksessa sovelletaan tulolähteestä riippuen eri lakeja. (Kuvio 3.) (Kiviranta 2013, 39.; Koivumäki 2011.; Ojala 2005.)

Perinteisesti maatalouden harjoittaminen on **maatilatalouden tuloverolain (MVL)** alaista toimintaa eli verotettava tulo määritetään kyseenomaisen lain mukaisesti. Toiminnasta jätetään maatilän

veroilmoitus, 2-lomake. Jos maatilalla harjoitetaan esimerkiksi laajamittaista urakointia, Verohallinto voi katsoa toiminnan elinkeinotoiminnaksi ja verottaa sitä elinkeinoverolain (ELV 360/1968) mukaisesti. Muun toiminnan tulolähteitä verotetaan tuloverolain (TVL) mukaan, esimerkiksi metsätaloutta verotetaan henkilöverotuksessa tuloverolain mukaisesti. Jokainen metsänomistaja jättää vuosittain erillisen metsäveroilmoituksen, lomakkeella 2C. (Finlex, 2014.; Kiviranta 2013, 39.; Koivumäki 2011; Ojala 2005.)

Tulolähdejako on herättänyt kiivasta keskustelua. Esimerkiksi vuoden 2011 lopussa Valtiovarainministeriö asetti elinkeinoverotuksen uudistusta selvittämään elinkeinoverotuksen asiantuntijaryhmän, jonka oli otettava huomioon myös mahdollinen tulolähdejaon poistaminen, jonka osana myös MVL on. On myös esitetty vaihtoehtoa, jossa tulolähdejako poistettaisiin yhteisöiltä. (Kiviranta 2013, 50–51.; Paavilainen 2015.)

Maatalouden verotus on kokonaisuutena elinkeinotoiminnan verotusta edullisempaa ja kirjanpidoltaan helpompaa. MVL:n mukainen toiminta on maksuperusteista, kun taas EVL:n mukainen toiminta on suoriteperusteista. Maatalouden tulo ja meno muodostuu maksusuorituksen yhteydessä, eikä suoritetta luovuttaessa tai vastaanotettaessa. Maksuperusteisuudesta johtuen vähennyskelpoiset menot esimerkiksi tuotantopanokset saadaan vähentää heti, kun ne on maksettu. Suoriteperusteisessa järjestelmässä vähennyksen tuotantopanoksista voi tehdä vasta, kun valmis tuote luovutetaan ostajalle. Investointien vähentäminen tapahtuu molemmissa järjestelmissä poistoina. MVL:n mukaisessa toiminnassa rakennuspoistojen enimmäispoistoprosentit menojäännöksestä ovat suuremmat kuin EVL:n vastaavat. (Finlex, 2014.; Kiviranta 2013. 50–51.; Ojala 2005.)

KUVIO 3. Maatilan tulolähteet (Kiviranta 2013, 39; Verohallinto 2011.)

Maksuperusteisesta kirjanpidosta johtuen maatalouden harjoittajalta ei edellytetä varastokirjanpitoa. Yhdenkertaisessa kirjanpidossa ei käsitellä tasetta, johon varastot arvostettaisiin. MVL on edullisempi irtaimen omaisuuden luovutusvoiton verotuksen kannalta. Näistä seikoista johtuen esimerkiksi sukupolvenvaihdosten suorittaminen on maatiloilla mahdollista suorittaa edullisemmin. (Kiviranta 2013, 39.)

MVL:n mukaisessa yrityksessä kirjanpito on huomattavasti kevyempi. MVL:n mukainen toimija on velvollinen tekemään muistiinpanoja ja säilyttämään tositteet, kun taas EVL:n mukaan toimiva yritys on kirjanpitovelvollinen. Jos tulolähdejako poistettaisiin, saattaisi myös maatalouden kirjanpito muuttua nykyisestä maksuperusteisesta eli yhdenkertaisesta kirjanpidosta suoriteperusteiseen eli kahdenkertaiseen kirjanpitoon. Kahdenkertainen kirjanpito vaatisi viljelijältä huomattavasti suurempaa ammattitaitoa kirjanpidon saralla tai vaihtoehtoisesti entistä suurempaa ulkopuolisten talouspalveluiden käyttöä. (Kiviranta 2013, 50–51; Paavilainen 2015)

MVL:ssa maatalousyrityksellä on mahdollisuus valita haluamansa arvonlisäveromenettelytapa, kuukausi-, neljännesvuosi- tai vuosimenettely. Vuosimenettely on tavallisin, mutta esimerkiksi investoivilla tiloilla neljännesvuosi- tai kuukausimenettely on toimivampi ratkaisu. Valittua alv-menettelytapaa tulee noudattaa vähintään kolmen vuoden ajan. ELV:ssa arvonlisävero ilmoitetaan ja maksetaan poikkeuksetta kuukausittain, jos yrityksen liikevaihto on yli 50 000 €. Ne yritykset, joiden liikevaihto on alle 50 000 € voivat valita alv-menettelyksi myös neljännesvuosi- tai vuosimenettelyn. Osakeyhtiöt ovat kirjanpitolain (KPL 1336/1997) velvoitteiden vuoksi aina arvonlisäveron osalta kuukausimenettelyssä. (Paavilainen 2015; Savolainen 2015; Verohallinto 2011.)

2.3 Verosuunnitteluperiaatteita

Verosuunnittelu on suunnittelua, jolla pyritään verojen ja muun talouden optimointiin pitkällä aikavälillä ilman, että rikotaan lakia tai toimitaan lain tarkoituksen vastaisesti (Agronet.fi 2014.). Verosuunnittelu on järkevää säästöä, josta hyötyvät sekä verosuunnittelua toteuttavat verovelvolliset että verottaja. On verottajan etu, että yrityksillä menee taloudellisesti hyvin. Se mahdollistaa pitkällä aikavälillä paljon verotuloja yrityksen tuloksen ja työllistämisen myötä. Verosuunnittelua voidaan soveltaa lähes kaikkiin verolajeihin tilanteesta riippuen. Verosuunnittelu on täysin lakeja ja niiden tarkoitusta noudattavaa toimintaa. Tässä opinnäytetyössä keskitytään maatalouden tuloverotukseen. (Savolainen 2015.)

Verosuunnittelu ei ole enää järkevässä mittakaavassa, jos kaikki toiminnot ajatellaan verotuksen ja mahdollisimman alhaisten verojen kautta. Valitettavasti on tapauksia, joissa veroja pyritään välttämään. **Veronkierto** on verojärjestelmän sääntöjä noudattavaa, mutta lakien tarkoituksesta poikkeavaa toimintaa, jolla pyritään välttämään epämieluisat veroseuraamukset. Veronkierto sekoitetaan harmillisen usein verosuunnitteluun, sillä niiden raja voi olla hyvinkin häilyvä. Veronkiertäjä syyllistyy usein toiminnallaan veropetokseen tai johonkin muuhun verorikokseen. VML 28 §:ään on säädetty yleislauseke perusteettomien veroetujen estämiseksi. Sen nojalla voidaan verotuksessa sivuuttaa ne olosuhteet ja toimenpiteet, joille on annettu asian todellista luonnetta vastaamaton oikeudellinen muoto. Myös monet muuta verolait sisältävät omia veron kiertämistä koskevia säännöksiä. (Nettilaki 2014; Verohallinto 2014.)

Aggressiivinen verosuunnittelu taas on toimintaa, jossa kansallisten verolakien ja kansainvälisten verojärjestelmien aukkoja käytetään epäeettisessä mielessä hyväksi. Verotuksen lopputulos ei välttämättä riko lakia, mutta on aina räikeästi vastoin lakien tarkoitusta. Erityisesti monet moni-

kansalliset yritykset harjoittavat aggressiivista verosuunnittelua siirtämällä yrityksen sisällä voittoja verotukseltaan edullisempiin maihin, niin kutsuttuihin veroparatiiseihin. Aggressiivisen verosuunnittelun harjoittavat on enimmäkseen varakkaita henkilöitä tai yrityksiä ja he aiheuttavat toimillaan haittaa koko kansantaloudelle, sillä aggressiivisen verosuunnittelun vuoksi verotulot pienenevät huomattavasti. Tämä taas johtaa tilanteeseen, jossa rehelliset verovelvolliset joutuvat vastaamaan yhä suuremmasta verotaakasta. Verot välttänyt yritys myös saa täysin perusteettoman kilpailuedun, muihin vastaaviin yrityksiin verrattuna. (Kosonen 2013.)

Verolainsäädäntöä tulkitaan aina verotusta toimitettaessa verolainsäädännön tarkoituksen mukaisesti. Toisinaan verolakien sanamuoto on tulkinnanvarainen. Jos jonkin verolain tulkinnassa on puutteita tai epäselvyyksiä, käytetään laintulkinnassa Korkeimman hallinto-oikeuden tekemiä päätöksiä. Tämä koetaan hieman ongelmalliseksi verolainsäädäntöä tarkasteltaessa. Jos verotuksessa on epäselvää, kuinka jokin kohta menee, kannattaa tutkia Korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) antamia ratkaisuja. Verosuunnittelua tehdessä epäselvissä asioissa tai laajoissa kokonaisuuksissa voi pyytää verovirastosta **ennakkoratkaisua**, jolloin Verohallinto antaa etukäteen sitovan päätöksen kyseenomaisesta tapauksesta aiheutuvista veroseuraamuksista. Prosessi on kuitenkin hidas ja maksullinen, mutta se kannattaa suorittaa esimerkiksi maatilän sukupolvenvaihdon tai yhtiöittämisen yhteydessä. Ennakkoratkaisun hakemisella ajoissa ennen sukupolvenvaihdosta, vältetään yllätykset maksettavan lahjaveron suuruudesta. Verohallinnon antamasta ennakkoratkaisupäätöksestä voidaan tarvittaessa valittaa. (Verohallinto 2009.)

Verosuunnittelun lähtökohtana yritysmaailmassa on aina kannattava liiketoiminta. **Kannattavuus** kuvaa liiketoiminnan taloudellista tulosta. Kun vähennetään tuotoista kulut, puhutaan absoluuttisesta kannattavuudesta. Tuottojen ja kulujen erotuksen suhde esimerkiksi pääomaan tarkoittaa suhteellista kannattavuutta. Verosuunnittelullisia hyötyjä ei voida saavuttaa, jos yrityksen tulos on huono. (Savolainen 2015; Taloussanomat 2014.)

2.4 Maatilojen verotus maailmalla

Suomen verojärjestelmä on hyvin ainutlaatuinen ja suomalaisen yhteiskunnan tarpeisiin tehty. Suomen verojärjestelmän noudattamat maatilatalouden tuloverolaki (MVL 543/1967) ja laki elinkeinotulon verottamisesta (EVL 360/1968) ovat molemmat 1960-luvun lopussa säädettyjä. Osa asiantuntijoista ja maatalousyrittäjistä pitää MVL:a vanhentuneena, sillä nykypäivän maatalous on hyvin laaja-alaista, josta on aiheutunut verolain tulkintamisongelmia. (Kovalainen 2007, 31–33.)

Muualla maailmassa on verotuksen kannalta hyvin erilaisia käytäntöjä ja on jopa valtioita, joissa ei makseta ollenkaan veroja. Vuonna 2008 EU:ssa oli seitsemän valtiota, Ruotsi ja Viro mukaan lukien, joissa ei ole käytössä perintöverotusta. Tshékissä, Liettuassa, Puolassa, Sloveniassa ja Bulgariassa sekä Luxemburgissa ei tarvita erillisiä sukupolvenvaihdoshuojennuksia, sillä siellä puoliso ja lapset tai rintaperilliset ovat kokonaan vapautettuja verosta. Muissa EU:n jäsenvaltioissa sukupolvenvaihdosten perintöverotusta on pääsääntöisesti lievennetty, esimerkiksi vapauttamalla vero osasta yritysvarallisuudesta. Iso-Britanniassa ja Irlannissa tämän kaltainen huojenus on yleensä täysimääräinen,

Espanjassa 95 % ja Ranskassa 50 %. Näiden maiden lisäksi huojennuksia on käytössä ainakin Suomessa, Belgiassa, Saksassa ja Italiassa. (Hallituksen esitys 53/2008.)

Virossa verotus on yrittäjyyteen kannustavaa, se kannustaa investoimaan ja kehittämään. Tuloverojärjestelmä on erittäin helppo, sillä tuloista maksetaan 20 %:n tasaveroa. Virossa ei ole käytössä perintöverotusta. Yrityksiä ei veroteta ollenkaan, mikäli voitto jätetään yhtiöön investointeihin, verot tulevat maksuun vasta, kun yhtiöstä nostetaan esimerkiksi osinkotuloja. Yleinen arvonlisäverokanta on 20 %. (Koivuaho 2015.)

Joissakin EU-maissa, kuten Saksassa, Ranskassa, Belgiassa, Italiassa ja Espanjassa viljelijöitä ei veroteta heidän todellisten tulojensa mukaan, vaan veroa maksetaan kiinteämääräisesti maatalan koosta riippuen. Saksassa, Ranskassa ja Italiassa viljelijöillä on myös oma sosiaaliturvajärjestelmä, johon sisältyy muun muassa normaalia väestöä edullisemmat sosiaaliturvamaksut sekä julkista tukea terveys- ja hyvinvointipalveluihin. Näillä erikoisjärjestelyillä on luultavasti vaikutusta kyseenomaisten maiden maataloustuotteiden suhteelliseen kilpailukykyyn markkinoilla. Maanviljelijöille on siis useissa maissa olemassa erilaisia tuotantoon kannustavia ja sitä säilyttäviä järjestelmiä, esimerkiksi verohuojennuksia. (Hill 2012, 78–80.)

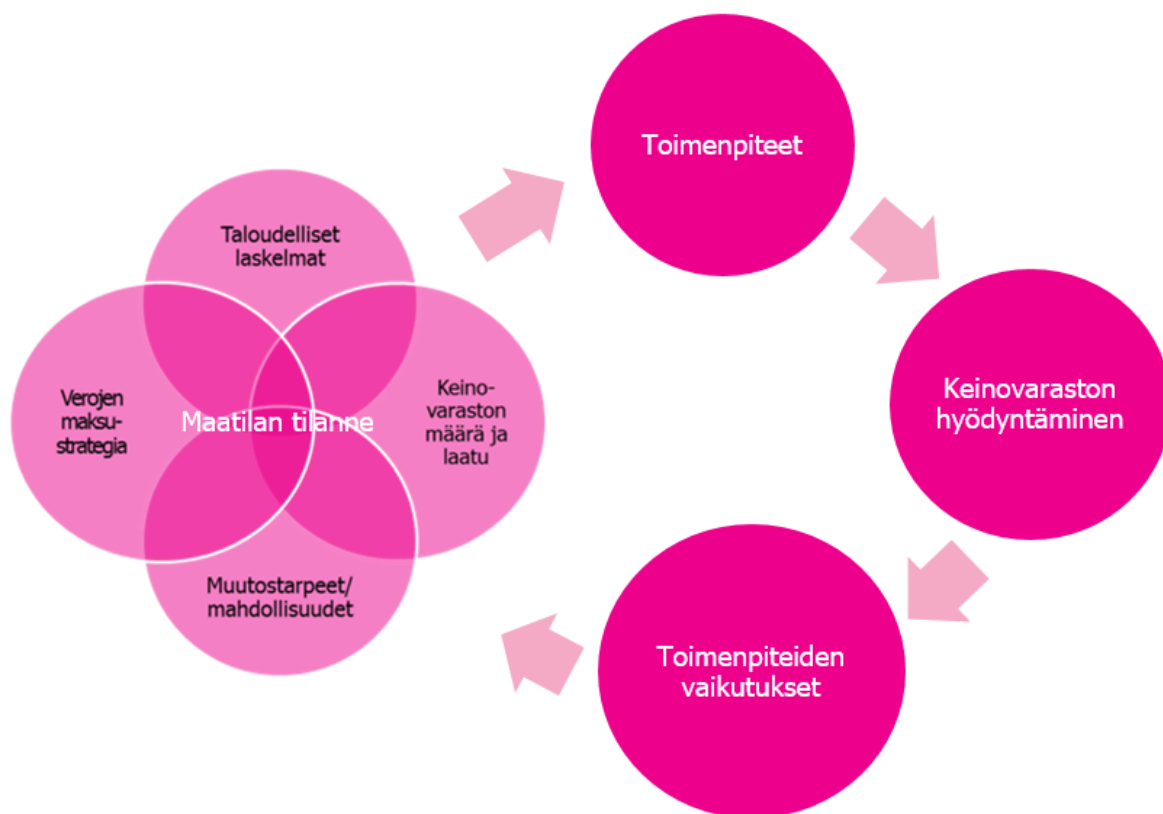
3 MAATILAN VEROSUUNNITTELU

Verosuunnittelu on jokaisen tilan tekemiä valintoja pitkin vuotta ja monien valintojen sinetöinti tapahtuu veroilmoitusta tehdessä edellisen vuoden osalta. Arkielämässä törmää usein puheisiin siitä, kuinka tulos kannattaa ajaa miltei tappiolle, jotta verojen maksuilta vältyttäisiin. Poistoja voidaan käyttää häikäilemättömästi, eikä verosuunnittelun suhteen katsota kauaskantoisemmin tulevaisuuteen. Tosiasia on, että verosuunnittelua pystyy parhaiten ja aidosti toteuttamaan vain hyvää tulosta tekevät maatilayritykset. (Savolainen 2015.)

Verosuunnittelun tavoitteena on ennakoida ja hallita veroseuraamuksia, jonka myötä pystytään optimoimaan veroja. Kun verosuunnittelu on onnistunutta, saadaan kannattavuus- ja maksuvalmius-hyötyjä. Verosuunnittelussa yksi olennaisimmista asioista on keskittyä merkittäviin ja lakien ja ohjeiden sallimiin asioihin, jotka oleellisesti vaikuttavat kokonaisuuteen. Maatila, joka harjoittaa verosuunnittelua, pyrkii mahdollisimman tasaiseen tulokseen ja näin ollen tasaisiin ja kohtuullisiin veroihin. Maatalousyrityksen tehdessä parempaa tulosta, myös luonnollisesti maksettavien verojen määrä kasvaa. Verosuunnittelussa huomioidaan myös riskit, jotka liittyvät veroihin ja pyritään poistamaan ne. (Savolainen 2015.)

Koska jokainen maatila on erilainen, täytyy jokaisen tilan osata arvioida oma lähtötilanteensa ja tavoitteensa. Verosuunnittelun kannalta maatilalla täytyy tuntea nykytilanne sekä lähitulevaisuus. Verosuunnittelun vaikutukset ovat usein alkuvaiheessa melko hitaita, koska aiemmin tehdyillä toimenpiteillä on vaikutusta toiminnan nykyhetkeen ja myös tulevaisuuteen. Tilinpäätökset, mahdollinen väli-tilinpäätös, maksuvalmiuslaskelmat, investointilaskelmat ja kannattavuuslaskelmat toimivat tilanteen hahmottamisen välineinä, joiden pohjalta suunnittelua lähdetään tekemään. Yrittäjän tulee myös tarkastella käytettävissä olevaa keinovarastoa eli mitä toimenpiteitä hänellä on käytettävissä verotettavan tuloksen määrän säätelyyn. Tässä vaiheessa yrittäjä päättää veronmaksustrategian ja verojen tavoitetason. Yksi verosuunnittelun edellytyksistä on muutostarpeiden tai -mahdollisuuksien, kuten suurien investointien, havainnointi ja suunnittelu. Kun maatilalla tilanne on tiedossa, voidaan verosuunnittelussa edetä arvioimaan verotettavan tuloksen ja nettovarallisuuden kehittymistä. (Stenlund 2003, 28–32.)

Maatilan verosuunnittelu voidaan jakaa neljään vaiheeseen, joita ovat oman maatilalla tilanteen tunnistaminen, muutostoimenpiteet, keinovarastojen suunnitelmallinen hyödyntäminen ja toimenpiteiden vaikutusten tarkastelu (Kuvio 4.). Esimerkiksi maatilalla voidaan havaita, että tilan nettovarallisuus on heikohko ja samanaikaisesti asiaa tarkasteltaessa todetaan, että osuusmaksuvelvoitteesta on maksettu vain pienin vaadittu määrä. Toimenpiteenä maatila maksaa osuusmaksuvelvoitteensa täysimääräisenä. Tästä seuraa nettovarallisuuden selkeää paranemista eli keinovarasto kasvaa. Tämän myötä tilalla on tulevina vuosina paremmat mahdollisuudet vaikuttaa ansio- ja pääomatulojen keskinäiseen suhteeseen. Toimenpiteellä voi olla jatkoa ajatellen ratkaiseva vaikutus maatilalla verosteeseen. (Stenlund 2003, 33–34.)

KUVIO 4. Verosuunnittelun vaiheet. (Stenlund 2003, 28–34.)

Suunnitelmanmukaiset poistot yhdessä määrätietoiseen nettovarallisuuden kerryttämiseen maatilalla, ovat avain onnistuneeseen verosuunnitteluun. Jos tilalla on nettovarallisuutta, tietyn ansiotulorajan jälkeen on verotuksellisesti edullisempaa ansaita tuloja maataloudesta pääomatuloina. Tulon jakaminen ansio- ja pääomatuloiksi sopivassa suhteessa tuo edullisimmat verot. (Agronet 2015; Savolainen 2015, 42–43.)

Tulojen jakamisen lisäksi verotusta voidaan veroprosenttien osalta keventää jakamalla tulosta usealle eri osakkaalle. Esimerkiksi 80 000 euroa tulosta tekevän maatilan verotus on poikamiesisännälle huomattavasti raskaampaa verrattuna siihen, että hän ja hänen aviopuolisonsa jakaisivat tuloksen kahteen osaan verotuksessa. Tätäkin edullisempi vaihtoehto olisi se, että tilalla olisi perustettu verotusyhtymä ja tulos jaettaisiin kolmeen osaan esimerkiksi isän äidin ja pojan kesken. Verosuunnittelu on siis hyvin monialaista suunnittelua, jossa on hyvä katsoa pitkälle tulevaisuuteen ja pohtia maatilan strategisia suunnitelmia tulevaisuuden suhteen ja arvioida talouden kehitystä pitkällä aikajänteellä. (Savolainen 2015.)

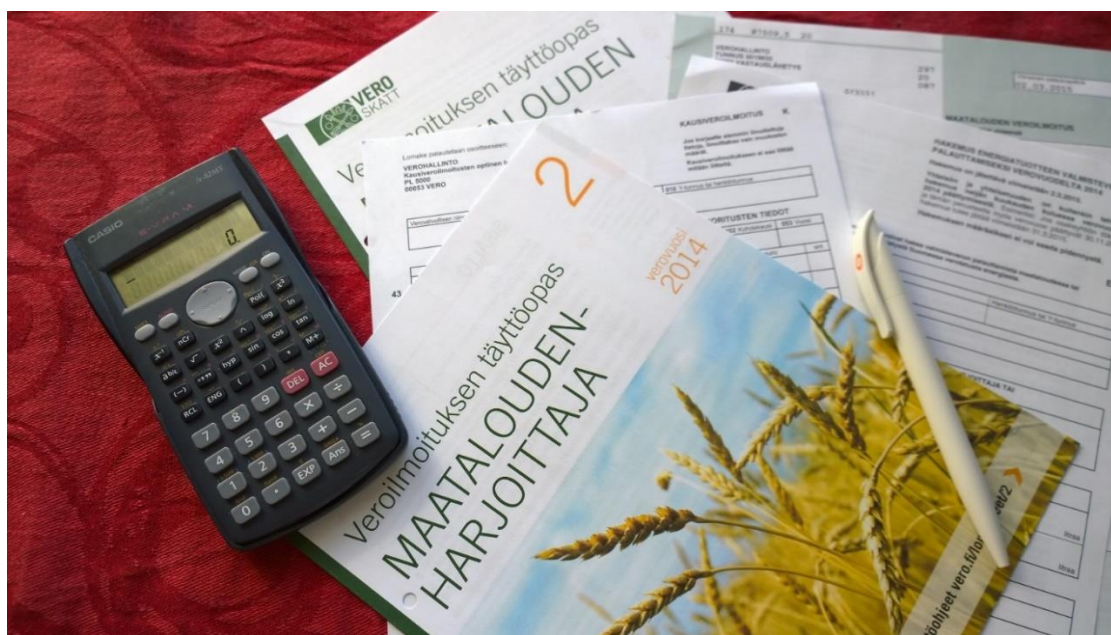
3.1 Kannattava liiketoiminta verosuunnittelun perustana

Verosuunnittelulla on merkitystä vasta silloin, kun maatila tuottaa hyvää tulosta. Maatilayrityksen tulisi siis pyrkiä aina ensisijaisesti hyvään kannattavuuteen. Kannattavalla maatilalla huolehditaan maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta, tehdään vain järkeviä investointeja ja pyritään työskente-

lemään tehokkaasti. Todelliset verosäästöt tehdään hyvästä taloudellisesta tuloksesta. Mikäli tila tekee huonoa tulosta, ei verosuunnittelulla saavuteta mitään hyötyä. (Savolainen 2015.)

Verosuunnittelun tulisi olla pitkäjänteistä, mutta sitä tulisi tehdä myös tilikauden aikana ja tilinpäätöksen yhteydessä (Kuva 1.). Verosuunnittelussa tulisi pyrkiä mahdollisimman tasaiseen tulokseen. Tasaisesta tuloksesta maksetaan vuosittain tasaisesti veroja. Yksittäisen vuoden maksettavien verojen minimointi on kovin lyhytjänteistä ajattelua. Verojen minimointi johtaa usein tulevaisuudessa huomattavasti suurempiin verovelvoitteisiin, koska keinovarastot on tuhlatu. (Savolainen 2015.)

Ansiotuloverotuksen ollessa progressiivista, ei verosuunnittelulla saavuteta hyötyä, jos tuloja on vähän. Ansiotulon noustessa yli valtion tuloveron alarajan, alkaa sen progressiivisuus nousta merkittävästi. Tämän jälkeen on edukkaampaa, mikäli tila pystyy jakamaan osan tulosta pääomatuloksi. Käytännössä katsoen kahden henkilön maatilalla verosuunnittelua päästään toteuttamaan vasta verotettavan tulon noustessa yli 50 000 euron. (Agronet 2015; Savolainen 2015.)

KUVA 1. Verosuunnittelua toteutetaan pitkin verovuotta, ei ainoastaan tilinpäätöksen yhteydessä. (Sirviö 2015.)

3.2 Verosuunnittelu tilikauden aikana

Verovuoden aikana tapahtuvat kaikki verotuksessa huomioitavat tulo- ja menotapahtumat. Tulojen ja menojen ajoituksella voi olla verotuksen kannalta keskeinen merkitys. Suuret tulo- ja menoerät kannattaa suunnitella verovuosittain tasaisesti, jotta suurilta tulo- tai menopiikeiltä vältytään. (Aalto 2013.)

Verovuoden aikana kannattaa aina pyrkiä parantamaan nettovarallisuutta esimerkiksi tekemällä maksuvalmiuden kestäessä ylimääräisiä lyhennyksiä maatalouden lainoista. Koneiden hankinnassa kannattaa huomioida, että käyttökauden jälkeen hankitut peltotyökoneet eivät ole verovuonna pois-

tokelpoisia menoeriä, sillä ne ovat käyttöönottamattomia. Välitilin päätöksellä voidaan tarkastella tulojen ja menojen suhdetta ja se mahdollistaa siihen reagoimisen loppuvuoden aikana. (Aalto 2013.)

3.2.1 Tulojen ja menojen jaksottaminen

Maatalouden verotuksessa tulojen ja ostojen jaksottamisella tarkoitetaan niiden jaksottamista eri verovuosille. Maataloudessa toiminta on maksuperusteista, eli verovähennykseen oikeuttava osto edellyttää maksusuorituksen tekemistä kyseisenä verovuonna Joitakin ostoja tai maksusuorituksia esimerkiksi tuotantopanosten osalta voi neuvotella siirrettäväksi seuraavan vuoden puolelle. Samalla tavoin myös tulovirtoja voi jaksottaa esimerkiksi siirtämällä teuraseläinten myyntiä, tai neuvottelemalla maksusuoritusta verotuksen kannalta edullisemman vuoden puolelle. Suuret menojen ja tulojen vaihtelut suuntaan tai toiseen pystytään välttämään tekemällä huolellista taloudensuunnittelua läpi vuoden. (Agronet 2015; Savolainen 2015.)

Keskimääräistä suuremmilla tiloilla olisi suositeltavaa siirtyä arvonlisäveron osalta joko kuukausi- tai neljännesvuosimenettelyyn. Tällä tarkoitetaan sitä, että kausiveroilmoitus laaditaan kuukausittain tai neljännesvuosittain, tavanomaisen vuosimenettelyn sijaan. Kehittyvä maatila hyötyy tiheämmästä kausiveroilmoituksen jättämisestä etenkin investointivuosina. Tämä johtuu siitä, että investoitaessa arvonlisäveroa maksetaan enemmän kuin myyntitulot sisältävät sitä, eli arvonlisäveroa tulee yleensä palautettavaksi. Arvonlisäveron nopeampi palautus parantaa kehittyvän tilan maksuvalmiutta lyhyellä aikajänteellä. Neljännesvuosi- tai kuukausimenettely aiheuttaa hieman enemmän kirjanpityötä, mutta jaksottaa sen ympäri vuotta ja parantaa maatilan talouden seuranta. Esimerkiksi kassabudjetoinnin toteutumisen seuranta voi tapahtua samalla. (Savolainen 2015.)

3.2.2 Perheenjäsenelle maksettu palkka

Perheenjäsenelle maksettava palkka kannattaa hyödyntää maatilalla. Usein lapset tekevät maatilalla töitä paljonkin, mutta työstä ei makseta palkkaa. 15–17-vuotiaalle perheenjäsenelle maksetusta 10 000 euron palkasta maksetaan sosiaaliturvamaksu 2,14 % ja MATA-tapaturvakuutusta hieman enemmän. (Savolainen 2015, 42–43.)

TAULUKKO 2. Maksamalla 15–17 -vuotiaalle lapselle palkkaa tehdystä työstä saadaan huomattavia verosäästöjä. (Savolainen 2015, 42–43.)

15–17-vuotiaalle maksettava palkka, €	15–17 -vuotiaan verot, €	Vanhemmalle koitua vero, mikäli palkkaa ei makseta, vero-% 40 %, €	Verosäästö, €
8 000	80	3 200	3 120
10 000	320	4 000	3 680
12 000	600	4 800	4 200
14 000	1 000	5 600	4 600

Lapsen saamasta 10 000 euron palkasta, hän maksaa 320 euroa veroa. Vastaavasti lapsen vanhemmalla veroaste voi tapauksesta riippuen olla esimerkiksi 40 %. Tämä tarkoittaa sitä, että vanhempi olisi maksanut 10 000 eurosta 4 000 euroa veroa. Säästöä veronmaksussa kertyy siis yli 3 600 euroa (Taulukko 2.). (Savolainen 2015, 42–43.)

Maksettaessa lapselle palkkaa pienenee yrittäjien verotettava tulo, mutta raha pysyy perheen sisällä. Samanaikaisesti pääomatulo-osuuden laskentaperusteena olevaa nettovarallisuutta kerrytetään 30 %:lla maksetuista ennakonpidätyksen alaisista palkoista. Palkanmaksu tuo verovähennyksiä sekä parantaa pääomatulo-osuuden optimointimahdollisuuksia. (Savolainen 2015, 42–43.)

3.2.3 Välitilinpäätös

Välitilinpäätöksellä tarkoitetaan maataloudessa taloudenseurantamuotoa, jossa seurataan kesken tilikauden tapahtuvien tulojen ja menojen kehitystä. Sillä saadaan riittävää tietoa esimerkiksi jakottaa ostoja ja myyntejä tilikauden loppupuolella. Välitilinpäätöksessä merkitään kirjanpitoon kaikki ostot ja myynnit ja sen mukaan voidaan reagoida ja näin vaikuttaa lopullisen tilinpäätöksen veroasteeseen. Saadun tiedon pohjalta voidaan vaikuttaa lopulliseen tilinpäätökseen esimerkiksi joko lykkäämällä hankintoja tuotantopanosten osalta seuraavan tilikauden puolelle tai tekemällä tuotantopanosten ostoja nimenomaan kuluvalle tilikaudelle. Vertailutieto edellisvuosiin ja näkemys loppuvuoden tulo- ja menovirroista, antaa mahdollisuuden hyvinkin tarkkaan välitilinpäätökseen. (Agronet 2015.)

Jos välitilinpäätös tehdään esimerkiksi marraskuun aikana, ehtii tila vielä reagoida välitilinpäätöksen antaman informaation mukaisesti. Hyviä keinoja voivat olla esimerkiksi rehujen, lannoitteiden ja siementen hankkiminen vuodenvaihteessa. Lihatilalla esimerkiksi teuraseläinten myynti voi olla hyvin ratkaiseva verotuksen kannalta. Vuodenvaihteessa myytävien eläinten kannalta maatilalla olisi hyvä olla tiedossa, kummanko verovuoden puolella myynti on järkevämpää, jotta tulovirrat pysyisivät eri vuosien välillä mahdollisimman tasaisena. (Agronet 2015; Savolainen 2015.)

3.3 Verosuunnittelu tilinpäätöksen yhteydessä

Tilinpäätöksen yhteydessä laaditaan maatalon verokirjanpito, jonka pohjalta voidaan laatia maatalon veroilmoitus. Tilinpäätöshetkellä tehdään suunnitelman mukaiset poistot sekä mahdolliset varaukset. Poistojen ja varausten määrään vaikuttavat tulos ja tilan osakkaiden määrä. Perheviljelmällä tavoitteellisena ansiotulon määränä euroa/henkilö voidaan pitää valtion tuloveroasteikon alarajaa eli 16 300 € vuonna 2014. Tästä ylimenevän tulonosuus kannattaa pyrkiä merkitsemään pääomatuloksi. (Aalto 2013.)

Arvionvaraiset erät huomioidaan maatalouden verotuksessa tilinpäätöksen yhteydessä. Tällaisia verotuksessa vähennyskelpoisia eräitä ovat muun muassa työhuonevähennys, maatalouden matkakulut, tilapäisten maatalon ulkopuolelle tapahtuvien työmatkojen elantokustannukset, opinto- ja koulutusmatkakulut, työntekijöille tarjotut luontoisedut sekä maatalouden osuudet vesi-, sähkö-, puhelin- ja atk-kustannuksista. Ne kannattaa hyödyntää täysimääräisinä, vaikka niiden verosuunnittelullinen

merkitys on rajallinen. Arvionvaraisten erien arvioimiseen käytetään Verohallinnon yhtenäistämisohejeita, ellei muita selvityksiä ole. (Savolainen 2015; Verohallinto 2014.)

3.3.1 Varaukset

Tasausvaraus on maataloudessa verosuunnittelun keino, jolla verovelvollinen pystyy vähentämään maatalouden tulosta verovuonna. Tasausvaraus voi olla suuruudeltaan korkeintaan 40 prosenttia maatalouden puhtaasta tulosta, mutta maksimissaan se voi olla 13 500 euroa. Pienin mahdollinen tehtävä tasausvaraus voi olla suuruudeltaan 800 euroa. (Nettilaki 2015.) Tasausvarauksia voi tehdä useana vuonna peräkkäin, mutta tasausvaraus on purettava viimeistään kolmantena vuonna joko johonkin verovuonna tehtyyn investointiin tai muuten varaus on tuloutettava suorana tuloutuksena. Suora tuloutus tarkoittaa purettavan varauksen lisäämistä maatalouden tuloihin. Epäsuora tuloutus tehdään investointeihin, jolloin investoinnin menojäännös pienenee purettavan varauksen verran. (Agronet 2015; Savolainen 2015.)

Tasausvaraus on hyödyllinen keino tasata maatalouden verotusta ja sen purkaminen on järkevää johonkin investointiin, jolla ei ole nettovarallisuusvaikutusta maatilalle, kuten salaojitukseen (Kuva 2.). Seuraavaksi kannattavin purkukohde on 6 %:n maksimipoiston omaava rakennus (Taulukko 2.). Jos investointeja ei ole verovuonna tehty, tai investointien hankintamenot ovat pienemmät kuin purettava tasausvaraus, täytyy tasausvarausta tulouttaa suoraan. (Agronet 2015; Savolainen 2015.)

KUVA 2. Tasausvaraus kannattaa purkaa salaojitusinvestointiin, koska sen menojäännöstä ei huomioida maatalon nettovarallisuudessa. (Toivanen 2014.)

Sukupolvenvaihdostilanteessa tasausvarauksia ei kannata hyödyntää, koska käyttämättömät tasausvaraukset luetaan sukupolvenvaihdostilanteessa luopujien veronalaiseksi tuloksi. Lisäksi investointeihin kolmen vuoden sisällä ennen sukupolvenvaihdosta käytetyt varaukset tuloutetaan luopujalle. Su-

kupolvenvaihdoksen yhteydessä ansiotuloiksi katsottavia tuloja syntyy muutenkin, esimerkiksi karjan ja varastojen myymisestä. (Agronet 2015; Savolainen 2015.)

Suurilla tiloilla tasausvarausta voidaan pitää verosuunnittelun kannalta melko marginaalisena verotuksen tasaamisen keinona. Suurin vaikutus tasausvarauksen käytöllä saadaan siten, että tasausvaraus tehdään uudelleen vuodesta toiseen, jolloin esimerkiksi konepoistoja voidaan tehdä 13 500 euron osalta vuotta myöhemmässä. Nettovarallisuuslaskelmassa tämä tarkoittaa 13 500 euron parempaa nettovarallisuutta maatilalle, koska menojäännös on tekemättömien poistojen vuoksi suurempi. Jos maatilalla tehdään tulevana vuosina investointeja esimerkiksi salaojitukseen, on edullista purkaa varaukset tehtyyn pellon perusparannukseen. Myös tuottajahintojen vaihtelut antavat pelivaraa varauksen purkamiseen. Hyvinä vuosina varauksia voi kerryttää useita peräkkäin ja purkamisen voi toteuttaa sellaiselle vuodelle, kun tuottajahinnat ovat alemmalla tasolla, jolloin verotettavaa tuloa kertyisi muutenkin vähemmän. (Savolainen 2015.)

3.3.2 Eläkemaksut

Verosuunnittelun kannalta useilla pienillä valinnoilla, voi olla yllättävänkin suuri vaikutus maatilalla kokonaisveroasteeseen. Jotkin esittelemistämme keinoista voivat olla yhden tilan kannalta pienessä merkityksessä, mutta toisella tilalla niillä voidaan saada tuntuvia säästöjä. Yksi tällaisista keinoista on yrittäjän ja hänen puolisonsa pakolliset MYEL-maksut. Yrittäjä voi valita, vähentääkö MYEL-maksut maatalouden veroilmoituksessa 2-lomakkeella, metsäverotuksessa 2C-lomakkeella vai henkilökohtaisessa veroilmoituksessa 1-lomakkeella. Siirrettäessä MYEL-maksut 1-lomakkeelle, voidaan ansiotuloa verotuksessa tasata puolisoitten kesken kohdistamalla MYEL-maksut toiselle yrittäjälle kokonaisuudessaan. Tietyissä tilanteissa MYEL-maksujen siirtäminen esimerkiksi 1-lomakkeelle mahdollistaa suuremman tasausvarauksen tekemisen. (Agronet 2015.)

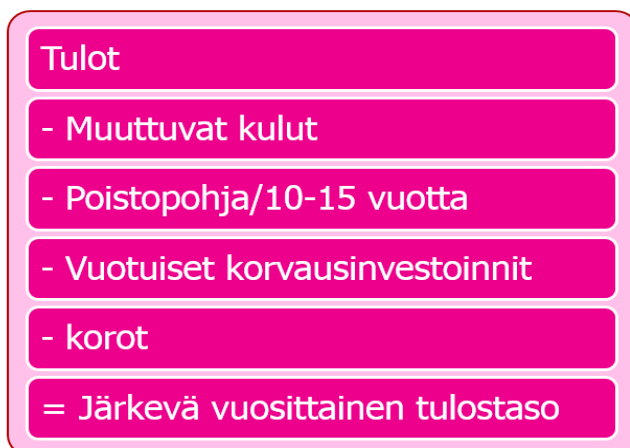
Muiden perheenjäsenten MYEL-maksuja sekä työntekijöihin kohdistettuja eläkevakuutusmaksuja ei sen sijaan saa merkitä muualle kuin 2-lomakkeelle verotuksessa. Samoin toimitaan myös MATA- ja tapaturmavakuutuksen sekä pakollisen ryhmähenkivakuutuksen osalta. Sen sijaan vapaaehtoiset eläkevakuutusmaksut, pois lukien vapaaehtoinen MYEL-vakuutus, on veloitettu merkitsemään aina henkilökohtaisen verotuksen 1-lomakkeelle. (Agronet 2015.)

3.4 Pitkän aikavälin suunnittelu

Verosuunnittelussa hyvin oleellista on pitkän aikavälin suunnittelu. Tiedot tilan taloudellisista tunnusluvuista, mahdollisimman tarkka kirjanpito ja laskelmat maksuvalmiudesta antavat mahdollisuuden suunnitella tulevaisuutta. Markkinahäiriöt ja siitä johtuvat tuotantohintojen laskut on sen sijaan hankala arvioida, mutta osaan niistäkin voi varautua. Lähtökohtana suunnittelussa kannattaa pitää tilan verotuksen tasaisuutta pitkällä aikavälillä. Tähän päästään suunnitelmallisilla poistoilla ja varauksilla, tuotannon ja hankintojen tasaisuudella, lainan lyhennysten hallinnalla, sekä nettovarallisuuden suunnittelulla. (Aalto 2013; Agronet 2015; Savolainen 2015.)

Verosuunnittelua toteuttaakseen tulee määrittää verotettavalle tulolle tavoitetaso. Yleensä maatilalla järkevä tulostaso on tulot vähennettynä muuttuvilla kuluilla, keskimääräisillä korvausinvestoinneilla, maatalouden lainojen koroilla ja poistopohjalla, joka on jaettu 10–15 vuodelle (Kuvio 5.). Verosuunnittelun edetessä vertaillaan tarvittaessa esimerkiksi yhtiöittämisen mahdollisia verohyötyjä. (Aalto 2013; Savolainen 2015.)

KUVIO 5. Maatilan vuosittainen tulostaso. (Savolainen 2015.)

Maatilalla tapahtuvat toiminnan ja rakenteen muutokset tulisi suunnitella tarkasti ja jo hyvissä ajoin ennen toteutusta. Tällaisia tilanteita ovat muun muassa sukupolvenvaihdos ja suuret investoinnit. Pitkällä aikavälillä tehtävä verosuunnittelu kulkee käsi kädessä maatilalla tehtävän strategisen suunnittelun kanssa. Tässä luvussa on esitelty pitkän aikavälin verosuunnittelukeinoja. (Laajalahti 2014; Savolainen 2015, 42–43.)

3.4.1 Investoinnit ja poistot

Investointien suunnittelu on keskeisessä roolissa myös maatilan verosuunnittelun kannalta. Lähtökohtaisesti investoinnilla pitää saavuttaa lisää tuottoa maatalouteen. Tuotto voi kertyä esimerkiksi joko tuotannon kasvuna, laadun paranemisena tai työajan säästönä. Yhtäkään investointia ei kannata koskaan tehdä verotuksen takia, vaan perusteena pitäisi olla aina investoinnin kannattavuus. Verojen pienentäminen kannattamattomilla hankinnoilla ei ole järkevää, sillä silloin myös käteen jäävät nettotulot jäävät pienemmiksi. Investointia suunniteltaessa tulee ottaa huomioon, että tavoitteena on tuottavampi tilakokonaisuus (Kuva 3.). Tämä tarkoittaa myös veroasteen nousemista uudelle tasolle. Usein investoitaessa ei huomioida, että tulos paranee ja verotus luonnollisesti kiristyy, jos esimerkiksi maidontuotanto kolminkertaistuu. (Agronet 2015.; Savolainen 2015.)

Investointien suunnittelu tulisi aloittaa riittävän ajoissa, vähintään kolme vuotta ennen toteutusta, jos tasausvarausta halutaan hyödyntää. Investointia edeltävänä kolmena vuonna voidaan tehdä täydet tasausvaraukset ja tasausvaraukset puretaan investointivuonna tehtyyn investointiin. (Agronet 2015.)

KUVA 3. Investointien huolellisella suunnittelulla on vaikutusta maatalon verosuunnitteluun. (Toivainen, 2014.)

Poistolla tarkoitetaan menettelyä, jossa tehdyn investoinnin tai perusparannuksen hankintameno jaotetaan verovähennettäväksi pidemmälle aikavälille. Poistopohjalla tarkoitetaan verotuksessa käytettävää investoinnista muodostunutta jäännösarvopohjaa. Poistot jaetaan poistokohteisiin niiden maksimipoistoprosentin mukaisesti (Taulukko 3.). Koneet ja kalusto sekä ympäristöinvestoinnit, kuten lantala, ovat 25 % kohteita. Salaojat luetaan 20 % kohteiksi ja maatalouden tuotantorakennusten hankintamenot 10 % kohteiksi. Lomarakennukset ja työntekijän huone, voidaan poistaa enintään 6 %:lla. (Agronet 2015; Savolainen 2015.)

Poistoprosentti vaikuttaa maatalon verosuunnittelussa oleellisesti käytettävissä olevaan vuosittaiseen poiston määrään. Tehdyt poistot pienentävät verotettavaa tuloa. Mitä suurempi poistoprosentti on, sitä enemmän poistopohjassa on pelivaraa reagoida verotuksen tasaamisessa. Käytettävissä olevalla poistopohjalla on suoranainen vaikutus tilan nettovarallisuuslaskelmaan. Kyseisen vuoden jäännösarvoa käytetään verotuksessa nettovarallisuuden laskennan arvona, pois lukien salaojitus. Salaojituksella ei ole nettovarallisuusvaikutusta, mistä johtuen tasausvaraukset kannattaa purkaa salaojiin ja salaojien poistoprosenttia kannattaa pitää aina maksimissa, mikäli poistoja maatilalla tehdään. (Agronet 2015; Savolainen 2015.)

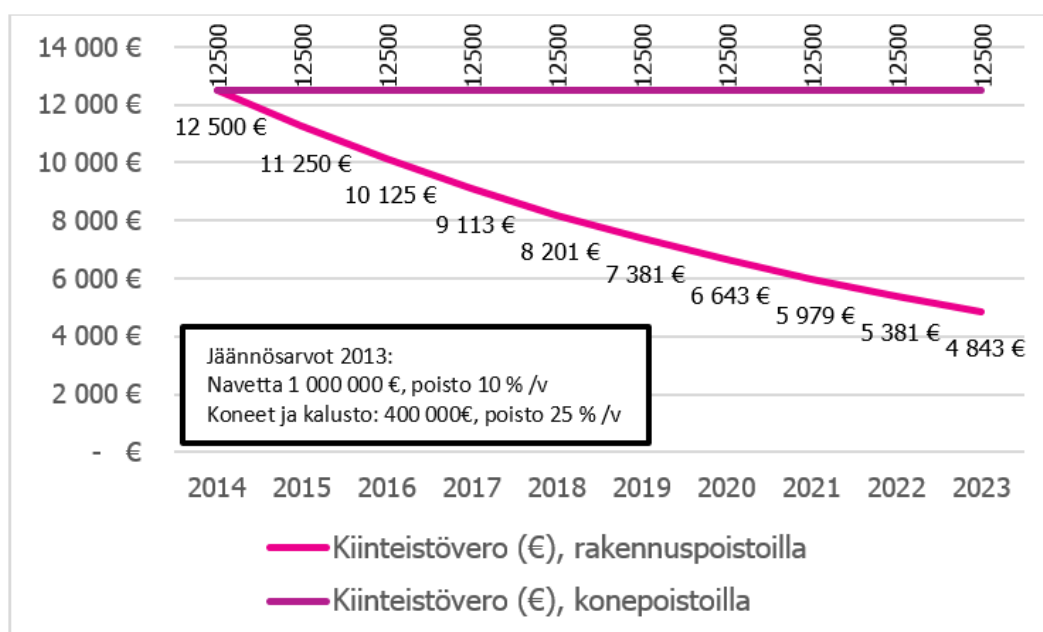
Suunnitelmallisia poistoja tehdessä, kannattaa tilalla pohtia poistojen tekojärjestystä. Koneiden ja kaluston poistoprosentin ollessa suuri, kannattaa niitä säästellä ja tehdä maksimipoistot ensimmäisenä salaojiin, koska niillä ei ole vaikutusta nettovarallisuuteen. Seuraavaksi poistoja kannattaa kohdistaa rakennuksiin, joiden maksimipoistoprosentit ovat joko 10 % tai 6 %. Koneiden ja kaluston poistot toimivat tarvittaessa tehokkaana tulontasaajana. (Agronet 2015; Savolainen 2015, 42–43.)

TAULUKKO 3. Maksimipoistoprosentit poistokohteittain. (Verohallinto 2015.)

Poistokohde	Maksimipoistoprosentti
Tuotantorakennukset	10 %
Maatalouden asuin-, toimisto- tms. rakennukset	6 %
Kasvihuoneet yms. rakennelmat	20 %
Ympäristöinvestoinnit (esim. lantala)	25 %
Koneet ja kalusto	25 %
Sillat, tilatuet, asfaltointi yms.	10 %
Salaojat	20 %

Koneista ja kalustosta ei myöskään makseta kiinteistöveroa, toisin kuin tuotantorakennuksista, siitä johtuen on edukkaampaa, että maatilalla poistetaan enemmän esimerkiksi 10 %:n poistokohteisiin kuuluvaa navettainvestointia. Miljoonan euron menojäännöksellä navetasta saatava poisto on maksimipoistolla 100 000 euroa ensimmäisenä verovuonna. Tämä tarkoittaa kiinteistöveroon, 1,25 % kiinteistöveroasteella, 1 250 euron kiinteistöverohuojennusta seuraavalle vuodelle. Mikäli 100 000 euron poisto olisi tehty verovuonna koneista, ei kiinteistövero olisi pienentynyt lainkaan.

Kuviossa 6 on esitetty kiinteistöveron määrän kehittyminen tilalla, jossa on miljoonan euron jäännösarvo navetasta ja 400 000 euron jäännösarvo koneista. Tilanteessa 1 pelkästään navettainvestointia on poistettu maksimipoistoilla ja tilanteessa 2 vain koneita ja kalustoa on poistettu maksimipoistoin.

KUVIO 6. Poistokohteen merkitys kiinteistöveron määrään

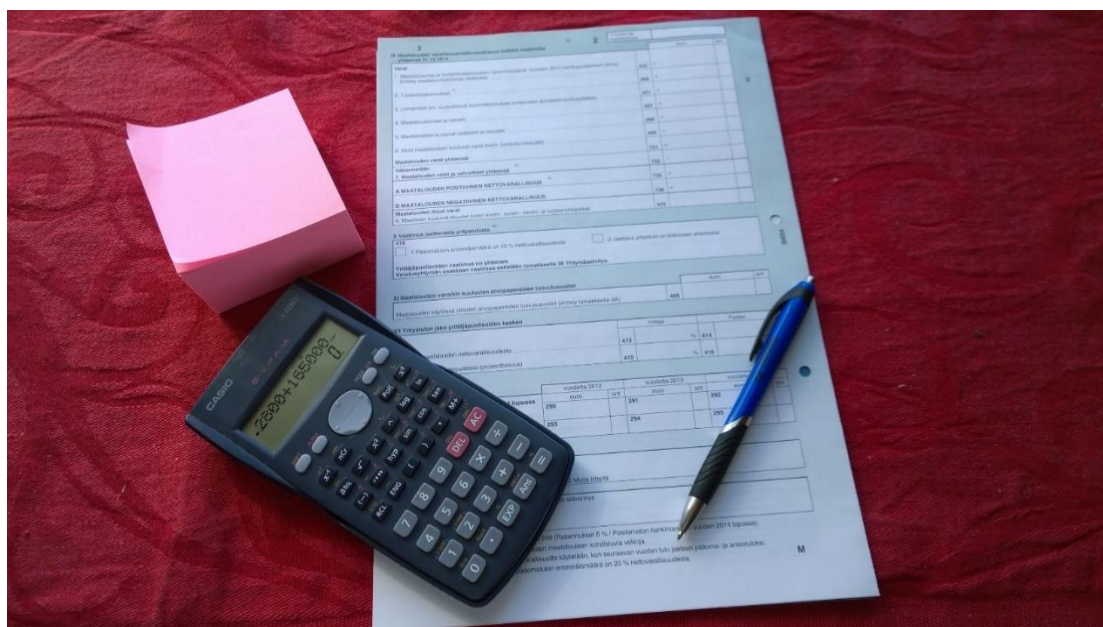
Kiinteistöverosta johtuen on edukkaampaa jakaa navettainvestoinnissa kaikki mahdolliset kohteet 25 %:n ympäristöinvestointikohteiksi. Navettahankkeesta lietesäiliöiden ja laakasiilojen pohjan osuus

voi olla hyvinkin merkittävä, jolloin kyseiset kohteet saadaan 25 % poiston piiriin. Tämä mahdollistaa kiinteistöveron ajamisen nopeammalla tahdilla alemmalle tasolle. (Savolainen 2015.)

Poistoja suunnitellessa on erittäin tärkeää miettiä, kuinka paljon niitä kannattaa tehdä. Mitä suurempia poistoja tehdään, sitä nopeammin investointien (pois lukien salaojat) menojäännös eli arvo nettovarallisuudessa pienenee. Tämä vaikuttaa suoraan pääomatulo-osuuden määrään ja näin ollen verojen määrään. Poistoja kannattaa käyttää harkiten. Esimerkiksi navettainvestointivuonna poistoja kannattaa säästellä, koska tuolloin verovähennyskelpoisia menoja on normaalia enemmän, mutta investoinnista saatavia tuloja ei vielä ole. Vuotuisten poistojen määrä tulisi olla saman verran kuin vuotuiset lainojen lyhennykset ja korvausinvestoinnit. Poistopohjan tuhlaaminen johtaa pitkällä aikavälillä tilanteeseen, jossa maatalouden lainaa on enemmän kuin käyttämättömiä poistoja. Tällöin maatilalle kertyy niin kutsuttua verovelkaa eli joudutaan tilanteeseen, jossa maksetaan ensin verot ja vasta sitten lainan lyhennyksiä. (Agronet 2015; Savolainen 2015, 42–43.)

3.4.2 Nettovarallisuus

Verosuunnittelun toteuttaminen tulojen ansio- ja pääomatuloihin jakamisen osalta edellyttää maatilalla positiivista nettovarallisuutta. Nettovarallisuus lasketaan vähentämällä maatalouden varoista maatalouteen kuuluvat velat (Kuva 4.). Veloista nettovarallisuutta vähentävät ainoastaan maatalouteen kuuluvat velat, ei metsä- eikä yksityistalouteen kuuluvat velat. (Savolainen 2015; Verohallinto 2012.)

KUVA 4. Maatalouden veroilmoituksen sivulla 4 käsitellään maatalon nettovarallisuutta. (Sirviö 2015.)

Maatalouden varoihin lasketaan maatalousmaa, maatalouden rakennuspaikat, maatalouden koneet ja kalusto, maatalouden tuotantorakennukset, tuotanto-oikeudet ja sekä maatalouteen liittyvät osakkeet ja osuudet, kuten osuustoimintaan pohjautuvan meijerin osuusmaksun nettovarallisuusarvo verotuksessa. Maatalouden varoihin lasketaan myös mahdolliset sivuelinkeinona olevat lomamökkit. Koneiden ja kaluston sekä rakennusten osalta käytetään laskelmassa poistamatonta menojään-

nöstä. Maatalousmaan osalta arvo saadaan verottajan vahvistamasta edellisvuoden verotuspäätöksestä. Maatilan nettovarallisuudeksi ei sen sijaan lasketa rahavaroja, saamisia, eläimiä, maatalouden tuotteita, varastoja, salaojia, myönnettyjä ja vahvistettuja tilatukioikeuksia eikä metsäomaisuutta. Tulolähdejaosta luopuminen muuttaisi varallisuuden laskemisen perusteita oleellisesti. (Savolainen 2015; Verohallinto 2015.)

KUVIO 7. Pääomatulo-osuuden määrittäminen. (Savolainen 2015; Verohallinto 2015.)

Maatalouden tulojen ansaitseminen ansiotuloina on verotuksen kannalta edullisempaa siihen saakka, kun ansiotulojen veroprosentti saavuttaa pääomatuloveroprosentin. Ansiotulot kannattaa pyrkiä pitämään tasaisena, progressiivisen verotuksen vuoksi, sillä tällöin myös verojen määrä pysyy tasaisena. Pääomatulo-osuuden laskennassa nettovarallisuus lasketaan vähentämällä edellisen verovuoden varoista edellisen verovuoden velat sekä lisäämällä erotukseen 30 % verovuonna maksetuista ennakonpidätyksen alaisista palkoista. Edellisen laskutoimituksen tuloksesta, yrittäjän valinnan mukaan, 0, 10 tai 20 % on pääomatulo-osuuden määrä (Kuvio 7.). Ansiotulo-osuus saadaan, kun maatalouden jaettavasta yritystulosta vähennetään pääomatulo-osuus (Kuvio 8.). Jos yrittäjän valinta on 0 % tai maatilan nettovarallisuus on nolla tai negatiivinen kaikki tulo on ansiotuloa. (Savolainen 2015; Verohallinto 2015.)

KUVIO 8. Maatalouden ansiotulo-osuuden määrittäminen. (Verohallinto 2015.)

Osuusmaksut

Osuuspääoman merkitystä maatalan nettovarallisuuteen ei useinkaan ymmärretä. Esimerkiksi osuustoiminnallisten lihatalojen jokainen tuottaja saa pakollisen maksuvelvoitteen lisäksi mahdollisuuden maksaa osuuspääomaa osuuskuntaan tuotettujen lihakilojen mukaan. Osuuspääoman osalta tilalle muodostetaan osuusmaksuvelvoite, jonka tila voi halunsa mukaan maksaa osuuskunnalle. Maksettu sekä maksamaton velvoitteena oleva osuusmaksu kerryttää tilan nettovarallisuutta, mutta toisaalta maksamaton osuusmaksu koituu tilan verolomakkeelle velkana. (Lihakunta 2015; Verohallinto 2015.)

Esimerkiksi Lihakunnan jäsenelle, joka tuottaa Atrialle lihaa 85 000 kg vuodessa, kertyy osuusmaksuvelvoitetta 96 osuuden verran. Yhden osuuden osuusarvon ollessa 330 €, kertyy maksettavaa osuusmaksua 31 680 €. Osuuden nettovarallisuusarvo määräytyy osuuskunnan liikevaihdon ja vakavaraisuuden mukaan. Lihakunnan osuudelle tämä vertailuarvo saadaan, kun osuuskunnan nettovarallisuudesta vähennetään maksetut osuuspääoman korot ja jaetaan osuuksien lukumäärällä. Vertailuarvon ollessa 1 636,29 €, nettovarallisuutta kertyy maatilalle lähes 157 100 € eli yli viisinkertainen summa verrattuna maksettuun osuusmaksuvelvoitteeseen. (Lihakunta 2015; Verohallinto 2015.)

Mikäli tila olisi maksanut vain puolet, 15 840 €, osuusmaksuvelvoitteestaan, verolomakkeelle merkitään varoihin täyden osuusmaksuvelvoitteen mukainen nettovarallisuusarvo ja maksamattomasta osuusmaksusta muodostetaan velka. Tässä tapauksessa maksamatonta osuusmaksua on 15 840 €, eli tilalle kertyy nettovarallisuutta Lihakunnan osuuksista yhteensä yli 141 200 €. (Lihakunta 2015; Verohallinto 2015.)

Mielenkiintoista osuusmaksun osalta on se, että osuuskunnan omistaessa vakavaraista yhtiötä, on tuottajan maksama osuusmaksun arvo verotuksessa jotakin aivan muuta, mitä osuuskuntaan on sijoitettu. Osuusmaksun nettovarallisuuslaskelmassa käytettävä arvo voi hyvin olla esimerkiksi nelinkertainen. Tämä tarkoittaa sitä, että lihatilan sijoittaessa osuuskuntaan 40 000 euroa, lisääntyy tilan nettovarallisuus 160 000 eurolla, koska osakkeisiin ja osuuksiin käytetään verotusarvoa. Tämän nettovarallisuusedun lisäksi tila saa sijoitetulle osuuspääomalle vielä korkoa, mikä kannustaa sijoittamaan osuuskuntaan. Tämän saman lihatilan siirtyessä tuottajaksi esimerkiksi Snellman lihanjalostus Oy:lle, ei takana olisi enää osuustoimintaa, häviäisi tilan nettovarallisuuslaskelmasta 160 000 euroa. Tällä on suuri merkitys tilan verosuunnittelun kannalta. (Lihakunta 2015; Savolainen 2015; Verohallinto 2015.)

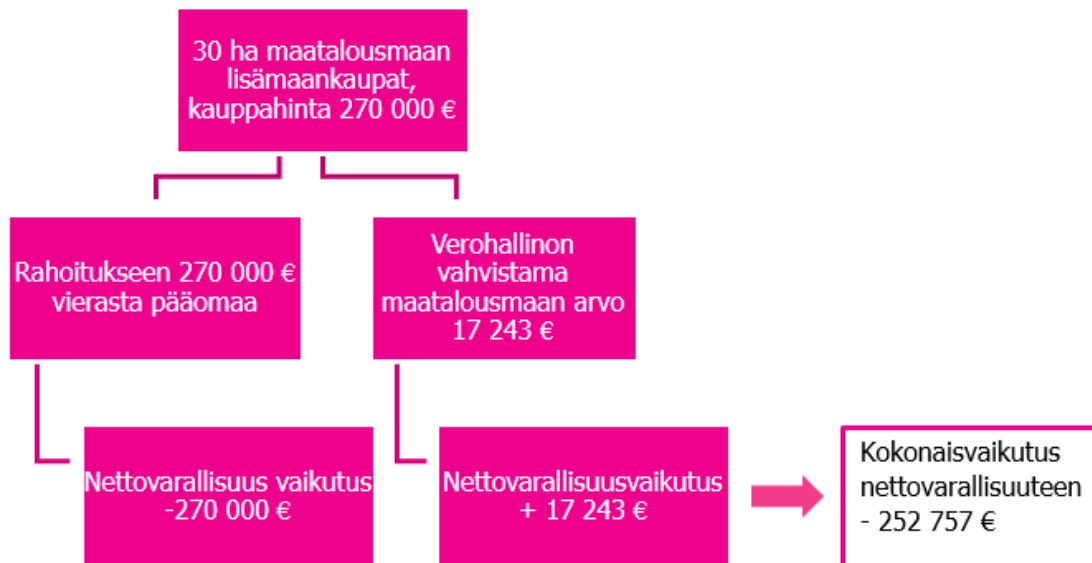
Maatalousmaa

Maatalousmaa on nettovarallisuuslaskelmassa (Kuva 4.) hyvin vaatimattomasti arvostettu omaisuususerä, mikä tekee pellon hankinnasta verotuksessa hyvin epäedullista. Maatalousmaan arvoksi katsotaan sen keskimääräinen vuotuinen tuotto kerrottuna seitsemällä. Esimerkiksi Oripäässä pellon vuotuinen tuotto on vuonna 2015: 87,19 €/ha, Iisalmessa 32,01 €/ha ja Inarissa 7,70 €/ha. Tällöin salaojittamattoman peltohehtaarin verotusarvo on Oripäässä 610,33 €, Iisalmessa 224,07€ ja Inarissa 59,29 €. Salaojitetun maatalousmaan arvoon lisätään Verohallinnon vahvistama lisäarvo, 350,70 €/ha. Maatalousmaan edellisen verotuksessa vahvistettu arvo löytyy kiinteistöverolomakkeesta. (Verohallinto 2015.)

Lisämaakaupat suoritetaan usein vieraalla pääomalla. Maatilalle tulee siis uutta maatalouden velkaa, mutta samalla maatalouden varat verottajan laskelmassa kasvavat hyvin vaatimattomasti, mikä tarkoittaa tilan nettovarallisuuden heikkenemistä. Tämä vie usein pohjan maatilán verosuunnittelulta, mikäli lisämaakauppoihin kohdistuvaa velkaa on merkittävästi tilán volyyymiin verrattuna. Osakeyhtiöluvussa käsitellään tarkemmin osakeyhtiön tuomia etuuksia pellon oston suhteen verrattuna tavanomaiseen perheviljelmään. (Savolainen 2015; Verohallinto 2015.)

Lisämaakaupat maatalouden osalta ovat kriittinen taitekohta maatilán nettovarallisuuden kannalta. Maatalousmaa on tilán nettovarallisuuslaskelmassa hyvin heikosti arvostettu omaisuususerä. Toisin kuin esimerkiksi kone tai rakennus lisää nettovarallisuutta täysimääräisesti verotuksen jäännösarvon perusteella, käytetään maatalousmaasta vain verottajan hyväksymää arvoa, mikä riippuu kunnasta, missä pelto sijaitsee sekä siitä, onko pelto salaojitettua. Lisämaakauppoja tehdään usein puhtaasti vieraalla pääomalla, mikä käytännössä tarkoittaa hankkeeseen pankkilainan hakemista. Esimerkiksi Iisalmessa 30 ha peltokauppa 9 000 euron hehtaarihinnalla tarkoittaa 270 000 euron velkapääomaa maatalouden velkoihin (Kuvio 9.). Maatalouden velat lisääntyvät suoraan tuolla summalla, mikä näkyy rasiitteena tilán nettovarallisuuslaskelmassa. Samaa aikaan tilán maatalousmaa lisääntyy nettovarallisuuslaskelmassa ainoastaan hieman yli 17 000 eurolla. Suuret maatalousmaan hankinnat heikentävätkin monen maatilán verotuksen optimointia tulevaisuudessa. (Savolainen 2015; Verohallinto 2015.)

Mikäli lisämaata hankitaan metsämaana, joka on myöhemmin tarkoitus raivata pelloksi, voi tilanne olla jossain määrin verotuksen suunnittelun kannalta järkevämpää. Metsämaata ostettaessa metsämaahan saadaan metsävähennyspohjaa 60 % toteutuneesta kauppahinnasta. Tämä taas tarkoittaa suoraa verovähennyspohjaa tulevia puukauppoja ajatellen. Puukaupan yhteydessä 60 % puukaupan arvosta voidaan vähentää metsävähennyksessä. Loppuosa puukaupasta tulee puun myyjälle metsäverotuksessa pääomatulona. Metsävähennyksen lisäksi metsäkiinteistöön otettu velkapääoma merkitään metsätalouden velkoihin, jolloin sillä ei ole negatiivista vaikutusta maatilán nettovarallisuuden kehittymiseen. Myöhemmin, kun metsästä raivataan peltoa, ei metsävelkaa tarvitse muuttaa maatalouden velaksi, ellei pellon teosta aiheudu tilalle uutta velkaa. (Savolainen 2015.)

KUVIO 9. Salaojitetun pellon oston vaikutus maatilan nettovarallisuuteen Iisalmessa vuonna 2015.

Maatalouden muut varat

Maatalouden koneet ja kalusto lisäävät maatilan nettovarallisuutta niiden menojäännöksen verran, joten poistolaskelmissa kannattaa kiinnittää huomiota nettovarallisuuden kehittymiseen poistojen myötä. Koneiden ja kaluston poiston ollessa 25 %, kannattaa poistolaskelmissa ensimmäisenä rajoittaa näitä poistoja, sillä 6 % ja 10 % kohteilla ei ole niin paljon liikkumavaraa tulevaisuudessa poistojen tehtäessä. (Agronet 2015; Savolainen 2015; Verohallinto 2015.)

Maatalouden rakennuspaikan arvo määritetään samoin kuin maatalousmaan arvo, se löytyy kiinteistöverolomakkeelta. Tuotantorakennusten osalta arvostamisperusteena käytetään koneiden ja kaluston tavoin niiden verotuksellista menojäännösarvoa. Erikseen hankittujen tilatukioikeuksien sekä maitokiintiön osalta on tähän asti toimittu käyvällä arvolla, joka on vaihdellut ympäri Suomea alueittain. Nähtäväksi jää, kuinka kiintiöiden ja tilatukioikeuksien arvolle käy vuoden 2015 jälkeen. Maatalouteen kuuluvien osuuksien ja osakkeiden arvoa käsiteltiin kohdassa osuusmaksut, mutta todettakoon, että näissä arvostamisperusteena on matemaattinen arvo. (Verohallinto 2015.)

Maatalouden velka

Maatalouden velka on keskeinen käsite maatilan verosuunnittelun kannalta, sillä maatalouteen kohdistuva velka vaikuttaa suoraan negatiivisesti maatilan nettovarallisuuteen. Tämän vuoksi maatilan kannattaa tarkkaan pohtia, että maatalouden velkaa kertyisi maatalouden osalta ainoastaan tuottaviin ja varallisuutta lisääviin kohteisiin. Esimerkiksi teurastamojen kautta tulevat vasikat voivat olla järkevämpää ottaa rahoituslaitoksen tai teurastamon kautta tulevan eläinrahoituksen kautta, vaikka

tilalla olisikin vakuuksia ottaa eläinten ostoon pankkilainaa. Eläinrahoitus mahdollistaa sen, ettei maatilalla synny maatalouden velkaa ja tällä on etenkin lihanautatilalla suuri merkitys tilan nettovarallisuuteen. Eläinrahoituksen korko liikkuu hieman korkeammalla tasolla, kuin pankkilainassa, mutta nettovarallisuusetu voi tuoda menetetyt korkoeurot merkittävästi takaisin. (Savolainen 2015.)

Maatalouden velkaan merkitään maksamattomat osuusmaksuvelvoitteet. Osuusmaksuvelvoitteet kannattaa pyrkiä maksamaan täysimääräisenä, mutta mikäli se ei ole mahdollista muodostuu maksamattomasta osuusmaksusta velka. Osuudet merkitään nettovarallisuuslaskelmaan täysimääräisinä laskennallisen nettovarallisuusarvonsa mukaisesti ja maksamaton osuusmaksu maksamattoman maksuvelvoitteen suuruisena velkana. Maksamattomia osuusmaksuja käsitellään tarkemmin kohdassa "Osuusmaksut".

3.5 Verosuunnittelun kannalta kriittisiä vaiheita

Verosuunnittelua tarkasteltaessa, nousee maatilalla muutamia kriittisiä vaiheita, jotka kannattaa ottaa huomioon. Kriittiset kohdat huomioimalla voidaan saavuttaa merkittäviä verosäästöjä nykyhetkessä sekä tulevaisuudessa. Huolellinen tuotannon suunnittelu vaikuttaa olennaisesti myös maatilalla verosuunnitteluun.

Verosuunnittelun kannalta ehkäpä tärkein vaihe maatilalla on sukupolvenvaihdos. Maatilalla tulee ratkaista, tehdäänkö sukupolvenvaihdos yhdessä vai useammassa osassa. Sukupolvenvaihdoksen useammassa osassa tekeminen mahdollistaa esimerkiksi lisämaakauppojen tekemisen suoraan jatkajan nimiin, jolloin ylimääräisiltä kustannuksilta, kuten veroseuraamuksilta ja kaupantekokuluilta, vältytään. Lisämaakaupat koetaan maataloudessa usein hyvin epäedullisiksi maatilalla nettovarallisuuden heikkenemisen vuoksi. Mikäli pellon ostajana on pian tilastaan luopuva henkilö, koituu kaupasta ylimääräistä haittaa maatilalle. Usein viimeisimpinä vuosina ennen sukupolvenvaihdosta tilalla tehdään historian parasta tulosta. Tällöin pitäisi pyrkiä määrätietoisesti kasvattamaan tilan nettovarallisuus tasolle, jolloin tuloja voidaan jakaa sekä ansio- että pääomatuloihin. Lisämaakauppa velkarakalla käytännössä vaikuttaa nettovarallisuuteen juuri päinvastoin. Samankaltaisessa tilanteessa parempi vaihtoehto voisi olla se, että jatkaja ostaisi lisämaan ja mahdollisesti osan luopujien pelto- maasta, jolloin tila muodostaisi maatalousyhtymän ja samalla luopujien nettovarallisuus paranisi. (Agronet 2015; Laajalahti 2014; Savolainen 2015.)

Sukupolvenvaihdoksen rinnalla suuret investoinnit ovat verosuunnittelun kannalta kriittisiä kohtia maatilalla. Investoinnin valmistelu ja toteutus voidaan tehdä monella tapaa. Onnistunut toiminta mahdollistaa tuloksentelekkyyden investoinnin jälkeen. Tasauserävaraukset kannattaa käyttää täysimääräisenä ennen investointia. Varaukset voidaan purkaa investoinnin yhteydessä investointikohteeseen. Karjan hankinta on myös keskeisessä roolissa. Karjanhankinnasta aiheutuvia kustannuksia on mahdollista jaksottaa kolmelle peräkkäiselle vuodelle investoinnin yhteydessä. Usein nettovarallisuus heikkenee investoinnin myötä, joten tulosta kannattaa ottaa pääomatuloina ennen investointia, jos se on mahdollista ja verotuksellisesti järkevää. (Agronet 2015; Savolainen 2015.)

Maatalousyritysten toiminta voi olla nykyisin hyvinkin laajamittaista ja erikoistunutta. Maatilalla voi olla esimerkiksi niin laajamittaista koneurakointia, että se katsotaan EVL:n mukaiseksi toiminnaksi, tämä aiheuttaa tuloverotuksen suunnitteluun uusia haasteita. Pienehkö tila, jonka ohella on aloitettu harjoittamaan laajamittaista koneurakointia, voi tulla tilanteeseen, että verottaja eriyttää koneurakoinnin EVL:n mukaiseksi toiminnaksi. (Agronet 2015; Savolainen 2015.)

4 VEROSUUNNITTELU SUKUPOLVENVAIHDOKSEN YHTEYDESSÄ

Sukupolvenvaihdos on prosessi, jossa maatila tai siihen liittyvää irtaimistoa luovutetaan jatkajalle luovuttajan elinaikana tai hänen kuoltuaan. Sukupolvenvaihdos voidaan toteuttaa kauppana, alihintaisena tai lahjanluonteisena kauppana tai lahjana. Sukupolvenvaihdos on mahdollista tehdä myös vaiheittain, jolloin muodostuu maatalousyhtymä luopujan ja jatkajan kesken. (Osuuspankki 2013; Verohallinto 2014.)

Tässä opinnäytetyössä paneudutaan erityisesti jatkajan veroseuraamuksiin sukupolvenvaihdostilanteessa ja luopujien veroseuraamuksia sivutaan maltillisesti. Sukupolvenvaihdostilanteessa pitäisi pyrkimyksenä olla kohtuulliset veroseuraamuksen kaupan molemmille osapuolille. (Savolainen 2015.)

4.1 Vaiheittainen sukupolvenvaihdos – Tuloksenjakoa useammalle

Vaiheittaisessa sukupolvenvaihdoksessa on kyse siitä, että sukupolvenvaihdos tehdään kahdessa tai useammassa osassa. Ensimmäisen vaiheen jälkeen maatilasta muodostetaan maatalousyhtymä, jonka muodostavat tilan omistajat omistussuhteillaan. **Maatalousyhtymä** ei kuitenkaan omista mitään, vaan kyseessä on ainoastaan **verotusyhtymä**. Lähtökohtaisesti katsottuna vaiheittainen sukupolvenvaihdos tarjoaa nuorelle jatkajalle mahdollisuuden tarttua tilan toimintaan ja vastuunkantoon mukaan. Mahdollisesti luopujilla on vielä työvuosia ennen eläkeikää ja tällä järjestelyllä saadaan uutta yrittäjä mukaan toimintaan. Useimmiten vaiheittainen sukupolvenvaihdos edesauttaa tilan kehittymistä, kun jatkajan myötä maatilalla suoritetaan investointeja. (Laajalahti 2014; Savolainen 2015.)

Ennen vaiheittaiseen sukupolvenvaihdokseen ryhtymistä, on hyvä käydä läpi tilan strategisen kehittymisen suuntaviivat tulevaisuutta ajatellen. Mihin toimenpiteisiin luopijat ovat valmiita? Milloin ja millä ehdoilla sukupolvenvaihdoksen toinen vaihe toteutetaan? Mikä on työnjako tilalla vaiheittaisen sukupolvenvaihdoksen jälkeen? Usein investoinnit vaiheittaisen sukupolvenvaihdoksen jälkeen kasvattavat tilan arvoa, mikä tekee lopullisesta sukupolvenvaihdoksesta raskaamman. Tämä on syytä ottaa huomioon investointeja suunniteltaessa. (Laajalahti 2014; Savolainen 2015.)

Vaiheittaisessa sukupolvenvaihdoksessa suurimpia etuja on tuloksen jako useammalle, jolloin verosäästöä syntyy. Tuloksen jako osakkaille on edullisempaa kuin palkanmaksu jatkajalle. Ansiotuloosuudet määräytyvät käytännössä osakkaiden työpanosten mukaisesti. Yleensä perheensisäisessä maatalousyhtymässä pyritään osakkaiden kesken samanlaisiin tulotasoihin, jolloin verorasitus on kaikkein pienin. (Laajalahti 2014; Savolainen 2015.)

Pohdittaessa vaiheittaista sukupolvenvaihdosta, on lähtökohtana oltava riittävä toiminnan laajuus (Kuva 5.). Maatilalla, joka tarjoaa elannon hädin tuskin luopujille, ei kannata tehdä vaiheittaista sukupolvenvaihdosta, ellei suunnitelmissa ole välitön tuotannon nostaminen jonkin investoinnin kautta.

Vaiheittainen sukupolvenvaihdos ei tarjoa oikotietä menestykseen, mutta se voi olla tietyn tyyppisille tiloille toimiva ratkaisu. (Laajalahti 2014; Savolainen 2015.)

KUVA 5. Vaiheittaisen sukupolvenvaihdoksen yksi lähtökohta on riittävä toiminnan laajuus. (Toivonen 2011.)

Vaiheittaisen sukupolvenvaihdoksen myötä jatkajan on mahdollista hankkia omaisuutta tilalle omiin nimiin. Esimerkiksi lisämaakaupat niin metsän kuin pellon osalta kannattaa suorittaa jatkajan nimiin. Myös maatalouskoneiden hankinta tietyissä puitteissa on mahdollista jatkajan nimiin. Tämä mahdollistaa sen, ettei kyseisiä kiinteistöjä tai koneita tarvitse myydä enää lopullisessa sukupolvenvaihdoksessa jatkajalle. (Laajalahti 2014; Savolainen 2015.)

Vaiheittaisen sukupolvenvaihdoksen loppupuolella, esimerkiksi koneiden ostoa leasing-rahoituksella voi olla järkevä keino siirtää kalustoa suoraan jatkajan nimiin. Samoin voidaan toimia eläinten suhteen, esimerkiksi lihanautatilalla. Jatkaja voi tehdä oman eläinrahoitussopimuksen lihatalon kanssa, jolloin tilalle uusina eläiminä ostettavat eläimet tulevat suoraan jatkajan nimiin. Tämä mahdollistaa sen, että eläinpääoma siirtyy pikku hiljaa jatkajalle, mikä vähentää lopullisessa sukupolvenvaihdoksessa myytävien eläinten määrää. Eläinten myynti katsotaan luopujien verotuksessa irtaimen omaisuuden myynniksi. Tästä luopujille tulee merkittävät tuloveroseuraamukset, mikäli eläimiä on paljon kaupankohteena. (Laajalahti 2014; Savolainen 2015.)

4.2 Sukupolvenvaihdoksen toinen vaihe

Lopullinen sukupolvenvaihdos suoritetaan yleisimmin sukupolvenvaihdoksen toisessa vaiheessa, mutta ei ole poissuljettua tehdä sukupolvenvaihdosta useammassa osassa. Lopullisesta sukupolvenvaihdoksesta voidaan puhua silloin, kun maatila ja siihen kuuluva mahdollinen irtaimisto luovutetaan jatkajan nimiin joko kaupalla, lahjanluontoisella kaupalla tai lahjana. Lahjanluontoisiin kauppoihin

sekä lahjoituksiin sovelletaan perintä- ja lahjaverolakia (PerVL 378/1940). Lopullisen sukupolvenvaihdoksen suunnittelu kannattaa aloittaa jo suunniteltaessa sukupolvenvaihdoksen ensimmäistä vaihetta. Ajankohta, kauppahinta ja asumisjärjestelyt ja muut oleelliset seikat kannattaa huomioida jo ensimmäisessä vaiheessa. Vaiheittaisen sukupolvenvaihdoksen ongelmaksi voi koitua kauppahinnan nouseminen, mikäli asioista ei sovita ennakkoon. Mitä useammassa osassa kauppa suoritetaan, sen suurempi riski on kauppahinnan nousulle. (Laajalahti 2014.)

Sukupolvenvaihdoksen toisessa vaiheessa on ensimmäisen vaiheen tavoin keskeistä suunnitella tehtävä toimenpide hyvissä ajoin, jotta yllätyksiltä vältyttäisiin. Ennakkoratkaisut niin lahjaverosta kuin luopumistuesta (LUTU) kannattaa huomioida ennakkoon. Verotuksen ennakkoratkaisujen hakemisessa kannattaa huomioida se, että ratkaisun saaminen vie aikaa. Lopullisen sukupolvenvaihdoskaupan ajankohdalla on suuri merkitys esimerkiksi tilan tulovirtoihin. Tukien kannalta olisi järkevää, jos jatkaja hakisi tuet omiin nimiinsä, koska jatkajalla on vuoden lopussa käytettävissään poisto-oikeus. Lihatilalla eläinten ostoilla ja myynneillä voidaan pienentää myytävän tilan irtaimen osan määrää, eli muun muassa eläinten arvoa sukupolvenvaihdoshetkellä. (Laajalahti 2014.)

Sukupolvenvaihdoksen toisessa osassa erityistä huomioitavaa

Sukupolvenvaihdoksen toinen vaihe kannattaa suorittaa aiempien vaiheiden tapaan ennakkoratkaisut hakemalla ja toimimalla päätösten mukaisesti. Sukupolvenvaihdoksen jälkeen on oleellista, että ensimmäisen veroilmoituksen täytössä toimii apuna veroasiantuntija, jolloin tavanomaisesta poikkeavat tilanteet merkitään maatilantoimintaan oikein. (Laajalahti 2014.)

Kotieläinten myynti luopujalle ja vastaavasti osto jatkajalle ovat irtaimiston kauppaa. Tämä tarkoittaa sitä, että luopujalle kotieläinten myynti on verotettavaa tuloa ja jatkaja saa vastaavasti eläinten ostosta kertavähennyksiä. Tämän vuoksi verottaja on luonut järjestelmän, jossa kotieläinten myynnistä vastikkeellinen osa voidaan jaksottaa kolmelle eri verovuodelle tasaamaan luopujien verotusta. Luopujien verotuksessa täytyy ottaa huomioon se, että vaiheittaisen sukupolvenvaihdoksen lopullisen tilakaupan yhteydessä veroseuraamuksia syntyy myös muusta irtaimen omaisuuden myynnistä kuten esimerkiksi varastoista. Luopujan jaksottaessa kotieläinten myyntiä useammalle vuodelle, kannattaa huomioida, ettei sukupolvenvaihdoksen ensimmäisessä vaiheessa muodostettua verotusyhtymää voida purkaa tuona aikana, vaan maatalousyhtymä jättää toiminnastaan veroilmoituksen myös seuraavina vuosina, vaikka toiminta muuten olisikin päättynyt. (Laajalahti 2014.)

Jatkajan kohdalla kotieläinten ostoa ja sen jaksottamista kannattaa pohtia. Yksi vaihtoehto on suunnitelmalliset poistot tai niiden poisjättäminen ensimmäisenä vuonna vaikka kokonaan pois. Tämä parantaa tilan nettovarallisuutta ja mahdollistaa seuraavana vuonna paremman verosuunnittelun. (Laajalahti 2014.)

Kokemamme mukaan sukupolvenvaihdos aiheuttaa lähes poikkeuksetta verottajan yhteydenottoja sukupolvenvaihdoksen tehneisiin. Esimerkiksi varaston arvo on kyettävä ilmoittamaan uudelleen verottajalle, vaikka se on mainittuna jo laaditussa kauppakirjassa. Verottajan antamaan tietoon on aina

suhtauduttava kriittisesti ja myös kyseenalaistaminen ja tarkistaminen ovat paikallaan. Varsinkin maatalousyhtymän sukupolvenvaihdos kaipaa osin verottajalta yhtenäistämistä. Maatalousyhtymä ei ole oikeushenkilö eli se ei omista mitään, vaan yhtymän osakkaat ovat omistajia. Päätökset kannattaa aina pyytää kirjallisesti ja käydyt puhelinkeskustelut kannattaa kirjata pääpiirteittäin ylös. Verotusyhtymien verotuksissa ilmenevät virheet ovat verottajan mukaan muun muassa lukulaitteen lukuvirheitä. Maatalousyhtymä ei pysty jättämään veroilmoitusta sähköisesti perheviljelmän tapaan. Verotuspäätöksen valmistuttua kannattaa aina perehtyä päätökseen ja verrata sitä tehtyyn veroilmoitukseen. Mikäli verotuspäätöksessä on virhe, voidaan verottajalle tehdä oikaisupyyntö asiasta viiden vuoden kuluessa. Asiantuntijan käyttö oikaisun teossa voi maksaa itsensä saatuna verosäästönä moninkertaisesti takaisin.

5 VEROSUUNNITTELU OSAKEYHTIÖMUOTOISELLA MAATILALLA

Yhtiöittäminen tarkoittaa maatilalla perinteisestä perheviljelmästä tai verotusyhtymästä yhtiömuotoiseen (osakeyhtiö, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö) toimintaan siirtymistä. Tällöin maatilalla toiminta siirretään yhtiön alle joko osittain tai kokonaan myymällä tai vuokraamalla. Jos olemassa oleva maatalosaakeyhtiöitetään, on pääomien siirtäminen mahdollista tehdä apportteina. Apportti tarkoittaa omaisuutta, joka siirretään osakeyhtiön omistukseen, sen samalla toimien maksuna osakepääomasta. Käytännössä apporttisiirrossa siirretään kaikki pellot, maatalousrakennukset, kotieläimet, koneet ja kalusto sekä muu maatalouden irtain omaisuus osakeyhtiöön. Myös osuuspääomat ja velat siirtyvät osakeyhtiön hallintaan. Apportista laaditaan apporttisiirtokirja, joka muistuttaa kiinteistön kaupapakirjaa kaupanvahvistuksineen. Apporttisiirtokirjan arvot muodostavat osakeyhtiömuotoisen maatilalla alkavan taseen. (Paavilainen 2015.)

Suomessa osakeyhtiö on yleisin yritysmuoto, kun tarkastellaan yhtiömuotoisia maatiloja. Tulevaisuudessa yhtiömuotoiset maatilat tulevat lisääntymään, sillä yhä useammin maatilat ovat yhteisomisteisiä. Vuonna 2014 osakeyhtiömuotoisia maataloustukia hakeneita maatiloja oli 732. (Paavilainen 2014, 36–37.)

Osakeyhtiö sopii yritysmuodoiksi tietyille kehittyville isoille maataloille, joilla on käytössään paljon vierasta pääomaa, mutta myös tuloksentekeyky on hyvä. Osakeyhtiöittämistä kannattaa pohtia silloin, kun verotettava ansiotulo on pitkällä aikavälillä yli 50 000 € yrittäjää kohden, velkamäärä suuri ja takaisinmaksuaikataulu pitkä. Yhtiöittämisen mahdollisuudet korostuvat, kun riskit kasvavat tuotannon kasvaessa nopeasti. Mikäli tila on ajautunut tilanteeseen, jossa poistot on tuhlatu ja kaikki nettovallisuuden kasvattamiseen käytettävät keinot on käytetty, voi osakeyhtiöittäminen olla tilan ainoa vaihtoehto. (Paavilainen 2015; Savolainen 2015, 42–43.)

Osakeyhtiöittäminen sopii kuitenkin käytännössä melko harvoille maataloille. Yhtiöittämisen mahdollisuuksia selvitetään alkukartoituksella, jonka jälkeen laaditaan taloudellisia laskelmia, verosäästölaskelmat mukaan lukien. Jos laskelmat puhuvat yhtiöittämisen puolesta laaditaan yhtiöittämissuunnitelma, jonka mukaan lopulta yhtiöittäminen toteutetaan. (Paavilainen 2015; Savolainen 2015.)

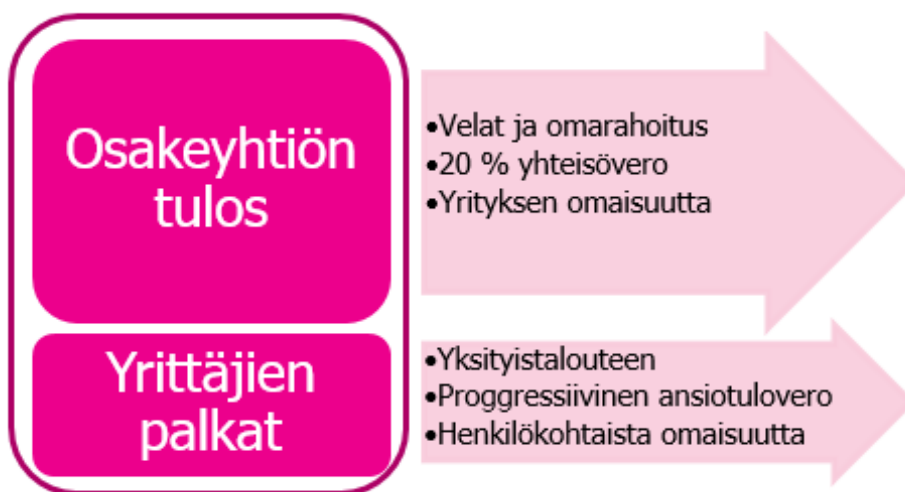
5.1 Osakeyhtiön tuomat edut verosuunnittelussa

Osakeyhtiömuotoinen maatala mahdollistaa tilan kehittämisen ja toimintamuoto pakottaa tarkkaan talouden seurantaan. Tarkka kirjanpito ja erilaiset analyysit toimivat työkaluina tilan toiminnan kehittämisessä. Kun on tietoa, saadaan toimintaa helpommin myös kehitettyä. Yhtiötä käsitellään verotuksessa sen tulolähteen mukaisesti. Suurin osa Suomessa toimivista osakeyhtiömuotoisista maataloista verotetaan MVL:n mukaisesti ja murto-osa EVL:n mukaisesti. Käytännössä katsoen verottaja määrittää verolain tilan toiminnan mukaan. Karkeasti ajateltuna EVL:n alla kykenevät toimimaan

vain tilat, joilla ei ole peltoa hallinnassaan, vaan kyseessä on pelkästään osakeyhtiön omistama kasvattamo tai navetta. (Kolehmainen 2014.)

Osakeyhtiömuotoisella tilalla tehtäessä lisämaakauppoja pellon osalta, saa osakeyhtiö taseeseen lisää arvoa pellon oston myötä. Perheviljelmällä verottajan arvostama pellon arvo on huomattavasti pienempi, kun taas osakeyhtiössä se arvostetaan toteutuneen kauppahinnan mukaisesti taseeseen. Kyseessä on siis selkeä verosuunnittelullinen etu osakeyhtiömuotoisella maatilalla. Lisämaa lisää yrityksen nettovarallisuutta velkamäärästä riippuen. Perheviljelmässä vieraalla pääomalla rahoitettu peltomaan ostos vaikuttaa nettovarallisuuteen käytännössä aina negatiivisesti, koska hankintaa varten otettu velkamäärä voi olla suhteessa verottajan tekemään maatalousmaan arvostamiseen jopa yli 20-kertainen. (Kolehmainen 2014; Paavilainen 2015.)

Osakeyhtiömuotoinen maatila saavuttaa suurimmat hyödyt, mikäli omistajien yksityistalouden menot ovat keskimääräistä pienemmät. Osakeyhtiössä työskenteleville osakkaille maksetaan osakeyhtiön toimesta palkkaa, joka voi olla hyvinkin maltillinen. He maksavat palkastaan veroja, kuten kuka tahansa palkansaaja. Loppu jää tulokseksi osakeyhtiölle, jonka yritys voi jakaa omistajilleen osinkona ja osa tuloksesta voidaan jättää osakeyhtiöön kasvattamalla osakepääomaa. Yhtiön tuloksesta maksetaan 20 % yhteisöveroa ja veronmaksun jälkeen sitä voidaan käyttää yrityksen velkojen maksuun ja omarahoitukseen (Kuvio 10.). (Kolehmainen 2014.)

KUVIO 10. Osakeyhtiömuotoisella maatilalla henkilökohtainen ja yrityksen omaisuus pidetään toisistaan erillään. (Kolehmainen 2014.)

Yksi merkittävimmistä syistä osakeyhtiöittämiseen on sen mukanaan tuomat verosäästöt. Osakeyhtiössä osakkaan tuloa voidaan hallita, eli henkilöverotuksen veroseuraamukset pystytään pitämään kohtuullisena ja samanaikaisesti yhtiön tuloksesta verotetaan 20 % tasaveroa. Kokonaisveroaste jää näin melko alhaiseksi, kun kyseessä on tuottava maatila. (Kolehmainen 2014; Paavilainen 2015; Savolainen 2015.)

5.2 Osakeyhtiön tuomat haasteet verosuunnittelussa

Pohdittaessa maatalan osakeyhtiöittämistä, kannattaa huomioida yhtiöittämisestä aiheutuvat kustannukset. Varainsiirtovero on keskeinen menoerä yhtiöittämisestä aiheutuvista kustannuksista. Kiinteän omaisuuden siirrosta osakeyhtiön omistukseen varainvero on varainsiirtoverolain (VSVL 931/1996) mukaan 4 % käyvästä arvosta. Lainsäädäntö mahdollistaa kuitenkin varainsiirtoverovapauden tiloille, joilla on jäljellä olevaa korkotukilainaa sukupolvenvaihdoskaupasta. Osakeyhtiöittämisen tuomia verohyötyjä mietittäessä nyrkkisääntönä voidaan pitää sitä, että yhtiöittämisen tuomien verohyötyjen on katettava yhtiöittämisestä aiheutuneet kustannukset neljässä vuodessa. (Kolehmainen 2014; Savolainen 2015, 42–43; Paavilainen 2015.)

Yhtiötettäessä tilan toimintaa, tulee tilalla tehdä asennemuutos esimerkiksi tilan rahaliikenteeseen. Usein hyvinkin suurpiirteinen rahankäyttö muuttuu tarkasti valvottuun toimintaan, jossa mitään yksityistalouden menoja ei hyväksytä. Yhtiöittämistä suunnittelevien onkin syytä harjaantua osakeyhtiön tuomaan tiukempaan rahaliikenteeseen, seuraamalla omia yksityistalouden menoja. Tilalle otetaan käyttöön yritystili, joka voi olla luotollisen tililimiitin omaava. Tällä turvataan lyhyitä maksuvalmiuden heikkenemisiä, kun rahavirrat liikkuvat epätasaisesti. Yksityistalouteen päätetään käyttää esimerkiksi 1 500 euroa kuussa, jolloin tämä summa siirretään kuukausittain yksityistilille. Kaikki yksityistalouden maksut maksetaan yksityistililtä, jotta seuranta voidaan tehdä. Myös kirjanpito-ohjelmisto mahdollistaa yksityistalouden menojen kirjaamisen muistiin kirjanpito-ohjelmistoon. (Kolehmainen 2014; Paavilainen 2015.)

Metsä on osakeyhtiömuotoisella maatilalla usein hieman ongelmallinen elementti verrattuna perinteiseen perhevilmelmään. Osakeyhtiö ei ole oikeutettu totuttuun metsävähennykseen, josta johtuen metsät on usein jätetty osakeyhtiömuotoisen tilan ulkopuolelle. Jos tilalla olisi suoritettu vastikään sukupolvenvaihdos lahjanluontoisella kaupalla, on metsävähennysoikeutta muodostunut metsän osuudesta osana kauppahintaa. Lahjanluontoisissa kaupoissa verottaja antaa ratkaisun muodostuvasta metsävähennyspohjasta veroilmoitusta varten. (Paavilainen 2015.)

Maatalous on hyvin pääomavaltainen ala ja vierasta pääomaa tarvitaan väistämättä, jotta tilaa voidaan kehittää. Kun vierasta pääomaa on paljon, ajaututaan tilanteeseen, jossa metsät on pakko siirtää osakeyhtiölle, jotta yhtiön tekemille investoinneille olisi vakuuspohjaa. Nykypäivänä on ajaututtu tilanteisiin, joissa rahoittaja vaatii osakeyhtiömuotoisia maatiloja ottamaan haltuunsa myös tilan metsät. Tällöin metsävähennyspohjasta joudutaan luopumaan, jotta maatalouden investoinnit tai osakeyhtiöittäminen kyetään turvaamaan. Verosuunnittelun kannalta tässä tilanteessa mennään hieman metsään, koska käytännössä katsoen tämä lisää metsän osalta maksettavien verojen määrää. (Paavilainen 2015.)

Osakeyhtiöittämisen tuomien etujen käänköpuolena on joukko lukuisia varjopuolia, joita yhtiöittämistä suunniteltaessa on syytä puntaroida. Yhtiöittämisen suunnittelu ja toteutus vaatii paljon aikaa ja siitä aiheutuu merkittävät kustannukset maatilalle. Mikäli tilalla on sukupolvenvaihdoksen myötä tulla korkotukilainaa jäljellä, on tila oikeutettu suorittamaan yhtiöittämisen varainsiirtoverovapaasti.

Tämä on syytä huomioida monella juuri sukupolvenvaihdoksen tehneellä tilalla. Mikäli tilalla suunnitellaan yhtiöittämistä, tuo varainsiirtoverovapaus merkittävää säästöä yhtiöittämisen aiheuttamiin kuluihin. (Savolainen 2015.)

Osakeyhtiöittämistä suunniteltaessa on syytä huomioida, ettei työmäärä vähene lainkaan yhtiöittämisen myötä. Pikemminkin kirjanpitytöet ja tietyt velvollisuudet vain lisääntyvät lähtötilanteeseen verrattuna. Osakeyhtiössä toiminta pyörii aivan kuten ennenkin yrittäjien vetämänä. Jotta osakeyhtiöittämistä voidaan pitää perusteltuna, on tuloksen oltava lähtötilanteessa jo hyvällä tasolla ja tuloksen on oltava nousujohteinen kymmenen vuoden aikajänteellä arvioituna. (Savolainen 2015.)

6 MAATILAN VEROSUUNNITTELU CASE-ESIMERKKINÄ

Tässä luvussa esitellään kuvitteellinen case tuottavasta ja kehittyvästä maatilasta sen verosuunnitelukeinot huomioiden. Esimerkin tilanpidon vaiheet on valittu niin, että niiden avulla voidaan kuvata mahdollisimman laajasti ja monipuolisesti kokonaisuuteen vaikuttavia asioita. Verosuunnittelun kannalta tässä opinnäytetyössä ja sen sisältämässä casessa keskitytään pääasiassa tuloverotukseen.

Case-tilan elinkaari käydään lävitse erimuotoisissa omistusmuodoissa verosuunnittelun näkökulmasta tarkastellen. Elinkaari alkaa perinteisestä pariskunnan harjoittamasta perheviljelmästä, josta siirrytään kolmen hengen maatalousyhtymään ja maatalousyhtymästä taas perinteiseen pariskunnan harjoittamaan perheviljelmään sukupolven vaihtuessa. Lopuksi tarkastellaan tilannetta, kun case-tila osakeyhtiötetään. Idea casen lopulliseen toteutustapaan on saatu maatilaverotuksen huippuosaaja Risto Savolaiselta.

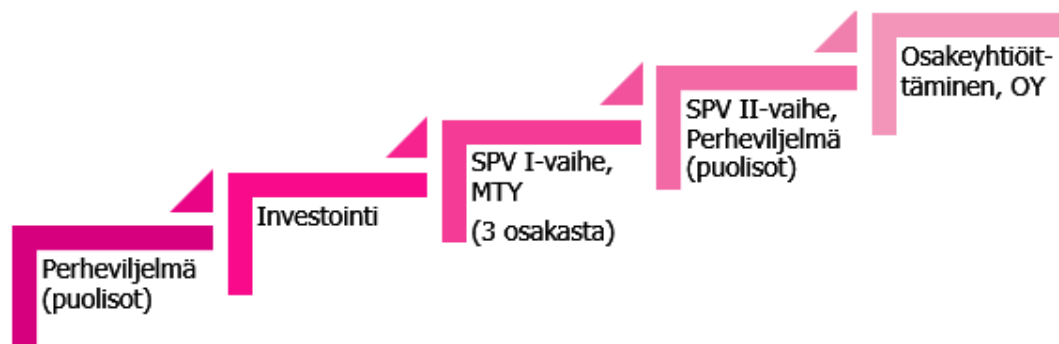
6.1 Case Peltolan lähtökohdat ja tavoitteet

Opinnäytetyöhön laadittiin case-mallinen Peltolan maatila, jossa tuotetaan sekä maitoa, että lihaa. Tällä halutaan tuoda esille sekä maito- että lihatilojen mahdollisuuksia verosuunnittelurintamalla käytännönläheisin esimerkein. Peltolan tila on eräänlaisessa murrosvaiheessa, jossa vanha isäntäväki pohtii tilan tulevaisuutta. Tilalla päätetään tehdä sukupolvenvaihdos vaiheittaisesti, jotta tilan 23-vuotias poika pääsee tilan toimintaan mukaan. Opinnäytetyössä käydään läpi, mitä verosuunnittelullisia keinoja tilan muuttaminen kolmiosakkaiseksi verotusyhtymäksi tuo tullessaan. Opinnäytetyössä avataan myös seikkoja, joita tilalla kannattaa ottaa jo sukupolvenvaihdoksen ensimmäisessä vaiheessa huomioon toista vaihetta silmällä pitäen.

Peltolan tilan toiminta etenee siis ensimmäisestä vaiheesta lopulliseen sukupolvenvaihdokseen, jolloin jatkajalla on jo puoliso ja he ovat naimisissa, joten tila muuttuu sukupolvenvaihdoksen toisen vaiheen myötä maatalousyhtymästä takaisin perheviljelmäksi. Tilan toimintaa jatketaan ja toimintaa pyritään kehittämään jatkuvasti. Viimeisessä vaiheessa tila päätetään vielä osakeyhtiöittää tulevia investointeja ja lisämaakauppoja silmällä pitäen. Tässä vaiheessa käymme läpi yhtiöittämisen tuomia verosuunnittelullisia keinoja nimenomaan osakeyhtiön osalta. Peltolan tilan vaiheet on kuvattu prosessikaaviona kuviossa 11.

Maatila sijaitsee Pohjois-Savossa Iisalmessa C-tukivyohtykkeellä. Peltolan tilalla on sekä lypsy- että lihakarjaa. Tilalla on noin 60 lehmää vuonna 1998 rakennetussa pihattonavetassa. Lypsy hoidetaan 6-paikkaisella lypsyasemalla. Tila laajensi toimintaansa 8 vuotta myöhemmin rakentamalla lihanautakasvattamon 200 loppukasvatussonnille, tulevaisuutta silmällä pitäen. Investointi mahdollisti nurmialan tehokkaamman hyödyntämisen, koska tilan pellot soveltuvat viljanviljelyä paremmin nurmiviljelyyn. Rakennettu lihanautakasvattamo suunniteltiin niin, että se on mahdollista muuttaa osittain tai kokonaan hiehojen käyttöön tulevaisuudessa, mikäli lehmämäärä kasvaa merkittävästi. Tilalla on

peltoa 145 ha viljelyssä, siitä 95 hehtaaria on omaa. Peltoala on lisääntynyt viime vuosina voimakkaasti, kun tila on saanut useita lisämaakauppoja tehtyä lähitilojen isäntien kanssa.

KUVIO 11. Peltolan tilan kehitysvaiheet.

Peltolan tilan yrittäjiä ovat 53-vuotias emäntä sekä 54-vuotias isäntä. Tilan jatkaja, yrittäjäpariskunnan kolmesta pojasta nuorin, on iältään 23-vuotias (vuonna 2006). Tila suunnittelee strategisesti tärkeitä liikkeitä tilan kehittymisen kannalta. Onko järkevää suorittaa sukupolvenvaihdos vaiheittain? Tällä saavutettaisiin jatkajalle pehmeämpi aloitus tilan toiminnan jatkamiseen ja samalla saavutettaisiin mahdollisesti joitakin verosuunnittelullisia keinoja. Opinnäytetyössä pyritään selvittämään niitä verosuunnittelullisia keinoja, joita tilalla kannattaa huomioida tehtäessä sukupolvenvaihdos vaiheittain kahdessa osassa sekä suunniteltaessa tulevaisuudessa yhtiöittämistä yhtenä tilan toiminnan muotona.

6.2 Sukupolvenvaihdoksen suunnittelusta toteutukseen

Case Peltolan tilalla rakennettiin vuonna 2006 lihanautojen loppukasvattamo, joka on erikoistunut maitorotuisten sonnien kasvatukseen. Rakennuksen valmistuttua yrittäjäpariskunta havahtui pohtimaan Peltolan tilan jatkoa tosissaan. Pariskunnan vanhimmat pojat olivat jo työllistyneet muille aloille. Nuorimmainen opiskeli agrologi (AMK) -tutkintoa paikallisessa ammattikorkeakoulussa ja valmistui reilun vuoden kuluttua. Poika tarvitsi valmistuttuaan työpaikan ja yritys tulisi siirtymään hänen omistukseensa jossakin vaiheessa. Perheen keskeisten ja asiantuntijakeskusteluiden lopputuloksena oli perustaa maatalousyhtymä. Tarkkaan laadittujen laskelmien, suunnitelmien ja rahoituksen saamisen jälkeen sukupolvenvaihdoskaupan ensimmäinen vaihe toteutettiin tammikuussa 2008.

Äidin, isän ja pojan muodostama maatalousyhtymä (MTY) mahdollisti Peltolan tilan investoinnin myötä kasvaneen tuloksen jakamisen kolmelle, jolloin saavutettiin merkittävää verosuunnitteluhulyötä. Heti sukupolvenvaihdoksen ensimmäisen vaiheen jälkeen naapurin 60-vuotias isäntä pääsi luopumistuelle (LUTU) vuokratessaan peltonsa Peltolan tilan jatkajalle, nuorelle alle 40-vuotiaalle viljelijälle. Luopumistukilaki muuttui vuonna 2011, jonka jälkeen vuokraamalla ei ole enää päässyt luopumistuen piiriin. Naapurin isännän kriteerinä tulevalle vuokralaiselle oli juurikin nuoren viljelijän - status. Tässä saavutettiin Peltolan tilalla ensimmäinen merkittävä etu, joka nuoren viljelijän mukaan tulolla saavutettiin. Näin tila kykenee laajenemaan, kun lisää peltoa saadaan hallintaan.

Sukupolvenvaihdoksen ensimmäisessä vaiheessa kaupan osapuolet sopivat lopullisen kauppahinnan sekä alustavasti lopullisen sukupolvenvaihdoksen toteutusajankohdan. Sukupolvenvaihdoksen ensimmäisen vaiheen jälkeen omistussuhteet olivat tasan 1/3 jokaiselle osakkaalle. Tilalla päätettiin, että kaikki mahdolliset lisämaakaupat tekisi jatkossa jatkaja. Näin omaisuuden siirto olisi mahdollisimman yksinkertaista, sillä ylimääräisiä omistajanvaihdoksia ei tehtäisi. Koneinvestoinneista osa oli mahdollista suorittaa yksin jatkajan nimiin. Tällaisilla ratkaisuilla omaisuutta jäi vähemmän siirrettäväksi lopullisessa sukupolvenvaihdoksessa jatkajan nimiin.

Myös loppukasvattamon osalta selvitettiin, onko eläimiä mahdollista siirtää jatkajan nimiin. Tällä pienennettäisiin luopujien tuloveroseuraamuksia sekä jatkajien lahjaveroseuraamuksia sukupolvenvaihdoksen toisen vaiheen kaupassa. Peltolan tilalle informoitiin, että eläinrahoituksella jatkajan luotolle otettuja eläimiä ei tarvitse käsitellä tilakaupassa eläinten myyntiä. Tämä edellyttää, että Peltolan tilalla luodaan jatkajalle oma tuottajanumero lihatalon hankintaosuuskunnalle, jotta luottoa vasikoihin voidaan myöntää.

Tilan työpanos jaettiin tasan kolmelle henkilölle MYEL-työtulolaskelmassa. Käytännössä katsoen tällä on suurimmat vaikutukset MYEL-maksun määrään, sijaisapulomituksen hintaan sekä sairaspäivärahan suuruuteen. Kaikki henkilöt työskentelivät täysipäiväisesti maatilalla, eikä lisäansioita juurikaan ollut, lukuun ottamatta maatilallaan liitännäistä koneurakointia kesäaikaan. Tilalla ymmärrettiin hyvin, että tuloksen jako kannattaa optimoida veroilmoitusta tehdessä.

6.2.1 Tuloksen jakaminen Peltolan tilalla

Muuttuneessa tilanteessa, jossa maatila muodostaa perheviljelmän sijaan kolmen henkilön verotusyhtymän, tulee ottaa muutamia tilinpäätökseen liittyviä seikkoja huomioon. Veroilmoitusta tehdessä tuloksenjako tapahtuu hieman eri periaatteilla, kuin perheviljelmällä. Maatalouden veroilmoituksen, 2-lomakkeen, lisäksi maatalousyhtymän tulee tehdä yhtymäselvitys lomakkeella 36. Yhtymäselvityksessä ilmoitetaan yhtymän osakkaiden osuuksia koskevat tiedot, kuten osuus yhtymän maatalouden tuloksesta ja yhtymän varallisuudesta.

Maatalousyhtymässä nettovarallisuus lasketaan jokaiselle henkilökohtaisesti. Tämä antaa mahdollisuuksia verosuunnitteluun, mikäli asia on tehty tietoisesti sukupolvenvaihdoksen yhteydessä. Peltolan tilalla nettovarallisuus kaikilla osakkailla on jaettu tasan. Ansiotulojen optimoinnissa on syytä huomioida, että verotusyhtymässä korkokulut vähennetään vasta henkilökohtaisessa verotuksessa. Tästä johtuen sukupolvenvaihdoksen liiketoimintasuunnitelmassa 25 000 euron yrittäjätulotavoite on paljon vierasta pääomaa omaavalla tilalla aivan liian pieni, koska 25 000 eurosta vähennetään vielä korkokulut, jotka voivat olla esimerkiksi 5 000 euroa osakasta kohden. (Savolainen 2015.)

Tuloksenjaolla voidaan merkittävästi vaikuttaa kokonaisveroasteeseen. Tätä on havainnollistettu seuraavalla esimerkillä, jossa on laskettu veroseuraamuksia case-maatilalle erilaisissa tuloksenjakotilanteissa. Verojen laskennan työkaluna on käytetty Savonia-ammattikorkeakoulun yritystalouden

lehtori Hannu Viitalan luomaa verolaskuria (Liite 2.) Kyseinen verolaskuri on luotu verohallinnon veroprosenttilaskuria (Liite 3.) vastaavaksi työkaluksi maatalouden verotukseen keskittyen.

Peltolan tilan vuonna 2014 tilinpäätöksessä tekemä tulos on 130 000 euron suuruinen ja maatalan nettovarallisuus 400 000 euroa. Verotuksen kannalta on edullista jakaa hyvää tulosta useammalle henkilölle. Jos kaikki tulot menisivät yhdelle henkilölle, 20 %:n pääomatulo-osuudella pääomatulojen määrä olisi 80 000 € ja ansiotulojen määrä 50 000 €. Näillä tuloilla ansiotuloveroprosentiksi tulee 33 % ja pääomatuloveroprosentti on 30 % 40 000 € saakka ja tämän ylimenevältä osalta 32 %. Veroseuraamukset olisivat yhteensä noin 40 600 € (Taulukko 4.).

TAULUKKO 4. Kokonaisveroseuraamus Peltolan tilalla maatalan toimintamuodosta riippuen verovuonna 2014.

Peltolan tila	Tulos 130 000 € (Nettovarallisuus 400 000 €)	Ansiotuloveron määrä, €	Pääomatuloveron määrä, €	Yhteisövero, €	Yhteensä, €
Yksi yrittäjä		15 800	24 800	-	40 600
Perheviljelmä (2hlö)		10 200	24 000	-	34 200
Maatalousyhtymä (3hlö)		6 300	24 000	-	30 300
Osakeyhtiö (2 yrittäjää palkkasuhteessa, palkka 30 000 €/hlö, tulos 70 000 €)		14 000	-	14 000	28 000

Tilan toimiessa aviopuolisoiden tai yhteisen lapsen omaavien avopuolisoiden pyörittämänä perheviljelmänä, kannattaa tulos jakaa tasan molemmille yrittäjille, jos kummallakaan ei ole tilan ulkopuolisia tuloja. Jos esimerkiksi vain toisella puolisoista on myös muita tuloja, kannattaa tuloksen jako pohtia uudelleen. Tulos 130 000 € jaetaan puolisoille tasan, eli molemmille yhteensä 65 000 €, josta 20 %:n pääomatulo-osuudella pääomatulojen määrä on 40 000 € ja ansiotulojen määrä 25 000 € henkilöä kohden. Ansiotuloveroprosentiksi tulee 20 % ja pääomatuloprosentiksi 40 000 € osalta 30 % ja 10 000 € osalta 32 %. Kokonaisveroseuraamukset perheviljelmästä ovat 34 200 € eli huomattavasti pienemmät kuin yhden yrittäjän tilalta (Taulukko 4.).

Maatalousyhtymässä nettovarallisuus lasketaan osakaskohtaisesti eli jokaisen osakkaan varallisuuden ja velkojen mukaan. Case-tilan toimiessa äidin, isän ja lapsen muodostamana maatalousyhtymänä on varallisuus ja velat jaettu tasan kaikkien osakkaiden kesken. Maatalousyhtymän nettovallisuus on Peltolan tilalla jaettu tasan osakkaiden kesken, eli jokaisen henkilökohtainen nettovarallisuus on 133 333 €. Kun tulos 130 000 € jaetaan kolmelle, on yhden osakkaan tulot yhteensä 43 333 €. Kun se jaetaan 20 % pääomatulo-osuuden mukaan 26 667 €:n pääomatuloihin ja 16 667 €:n ansio-

tuloihin, ovat veroseuraamukset 10 100 € osakasta kohden, eli kaikilta kolmelta osakkaalta yhteensä 30 300 €. Tässä tilanteessa on huomioitava aiemmin esitetty huomio siitä, että 16 667 € ansiotuloista vähennetään henkilöverotuksessa vielä maatalouden velkojen korot omalta osalta, mikä pienentää ansiotuloa merkittävästi Peltolan tilalla. Siitä huolimatta se on edullisempi vaihtoehto kuin 10 %:n pääomatulo-osuus. Sukupolvenvaihdon ensimmäisen vaiheen kaupan suhteen voidaan spekuloida, olisiko verosuunnittelun kannalta ollut järkevämpää myydä vain ainoastaan esimerkiksi pelto-omaisuutta jatkajalle. Tällä toimella olisi päästy tilanteeseen, jossa luopujien nettovarallisuus olisi kasvanut maatalouden velkojen pienentyessä. Tämä olisi mahdollistanut paremman verosuunnittelun luopujien osalta viimeisinä yrittäjävuosinaan.

Taulukossa 4 alimpana on käsitelty osakeyhtiön vastaavia veroseuraamuksia. Esimerkissä osakeyhtiömaatila on maksanut kahdelle omistajalleen 30 000 euroa palkkaa, eli yhteensä 60 000 euroa, jolloin 130 000 euron tulos kapenee 70 000 euroon. Omistajat ovat sitä mieltä, että 30 000 euron palkka riittää heille, jolloin he maksavat 60 000 euron yhteispalkkasummasta 14 500 € ansiotuloveroa. Loppu 70 000 € päätetään jättää yhtiöön korvausinvestointeihin, mikä tarkoittaa, että yhtiö maksaa siitä ainoastaan 20 % yhteisöveroa, eli 14 000 €.

Taulukko 4 osoittaa, että 130 000 € tulos johtaa suurimpiin veroseuraamuksiin yksinyrittäjällä ja pienimpiin veroseuraamuksiin osakeyhtiöllä, jossa yrittäjille riittää 30 000 €/hlö tuloa yksityiskäyttöön. Tuloveroseuraamuksia suurimman ja pienimmän välillä kertyy vuositasolla eroa noin 12 600 €, joka on erittäin merkittävä. Viidessä vuodessa ero tarkoittaa 63 000 euroa.

Siitä, onko järkevää yhtiöittää maatalousyhtymän toiminta, jossa verosäästö on 2 000 € luokkaa, voidaan keskustella (Kuvio 12.). Osakeyhtiö tekee toiminnasta aina kaavamaisempaa ja siihen kohdistuu säädöksiä. Lisääntynyt kirjanpitoaakka voi syödä saavutetun veroedun käytännössä. Voidaan todeta, että yhtiöittämiskuluja ei kyetä peittämään saatavalla verosäästöllä kolmen henkilön verotusyhtymään verrattuna riittävän lyhyessä ajassa. Tilan toimiessa yhden yrittäjän voimin, on yhtiöittäminen sen sijaan täysin perusteltua.

KUVIO 12. Tuloksen jaolla on merkittävä vaikutus maatalan kokonaisveroasteeseen.

6.2.2 Eläinluotto

Case-tilalla on 200 loppukasvatussonnia. Esimerkissä havainnollistetaan rahoitusvaihtoehdon vaikutusta tilan nettovarallisuuteen. Tilalla on vaihtoehtoina ostaa eläimet hieman halvempikorkoisella pankkilainalla tai kalliimmalla eläinrahoituksella. Eläinrahoitus ei vaikuta negatiivisesti tilan nettovarallisuuteen toisin kuin pankkilaina. Eläinrahoitus ei myöskään sido tilan vakuuksia, vaan ne on mahdollista hyödyntää johonkin muuhun tarkoitukseen. (Savolainen 2015.)

Esimerkissä pankkilainalla toimiessa luoton kokonaiskoroksi muodostuu 3,1 %. Jos tilalla on 200 lihasonnia ja kukin eläin maksaa keskimäärin 600 euroa, kertyy tilalle velkapääomaa 120 000 euroa. Nettovarallisuusvaikutus 400 000 euron tasosta alaspäin on 120 000 euroa, jolloin tilan nettovarallisuudeksi muodostuu 280 000 euroa. Toimittaessa eläinrahoituksella, ei tilan nettovarallisuus heikene 400 000 euron tasosta ollenkaan. Esimerkissä eläinrahoituksen kokonais korko on 3,9 %. Tämä tarkoittaa, että 120 000 euron velkapääomalla kokonaiskorkoa maksetaan vuositasolla eläinrahoituksesta 960 euroa enemmän (Taulukko 5.).

TAULUKKO 5. Eläinluotto voi olla edullisempi rahoitusvaihtoehto korkeammasta korosta huolimatta.

	Eläinluotto	Pankkilaina
Määrä, €	120 000	120 000
Laina-aika, kk	12	12
Korko- %	3,9	3,1
Korko, €/v	4680	3720
Nettovarallisuusvaikutus, €	0	- 120 000
Nettovarallisuus, €	400 000	280 000
Tulos, €	130 000	130 000
Verot, € (Perheviljelmä, 2 hlö)	34 215	37 530
Korko + vero, €/v	38 895	41 250

Nettovarallisuusvaikutus on kuitenkin niin suuri, että toimittaessa eläinrahoituksella, kertyy 130 000 euron tuloksesta maksettavaksi 34 215 euroa veroja, kun taas pankkilainalla toimiessa veroja kertyy maksettavaksi 37 530 euroa. Vaikka korkoa maksetaan eläinrahoituksen kautta vuodessa liki 1 000 euroa enemmän, antaa lisääntynyt nettovarallisuus enemmän pääomatuloa tuloksenjakoon, mistä johtuen säästöä syntyy 2 355 euroa. Ottaen vielä huomioon eläinluoton vakuuksien sitomisen pois-

jäämisen, voidaan sitä perustellusti pitää järkevämpänä vaihtoehtona pohdittaessa eläinrahoituksen mallia Peltolan tilalla (Kuvio 13.).

KUVIO 13. Laskelman mukaan eläinluotto on edukkaampi ostettavien eläinten rahoitusvaihtoehto Peltolan tilalla.

6.2.3 Leasing-rahoitus Peltolan tilalla

Koneiden hankinnassa Peltolan tilalla kannattaa pohtia myös mahdollisuutta leasing-sopimukseen. Leasing-sopimuksella päästään tilanteeseen, että jokin yksittäinen kone voidaan ottaa leasing-rahoituksella, jolloin luottoa ei katsota maatilan velaksi, vaan kyseessä on osamaksu. Tämä ei rasita tilan nettovarallisuutta, mikä antaa keinoja verosuunnitteluun. Leasingrahoituksissa kannattaa kuitenkin huomioida siitä aiheutuvat kulut sekä sen, ettei kyseistä konetta myöskään merkitä tilan koneeluetteloon, jolloin kone ei myöskään kerrytä tilan nettovarallisuutta. (Agrimarket 2015.)

Leasingkone jaetaan vuokraeriin, jolloin ensimmäisen vuokraeran suuruus on noin 30 % koneen hinnasta. Loput vuokraerät määritetään usein annuiteettimuotoisina, jotka sisältävät sekä korkoa että lyhennystä. Leasing-sopimuksen lopussa, on mahdollista sopimuksesta riippuen, joko lunastaa kone omaksi tai tehdä leasing-sopimus uudesta koneesta. Esimerkiksi lypsyrobotirintamalla leasing-sopimus voi olla varteenotettava vaihtoehto. Ison investoinnin yhteydessä koneen leasing-sopimus ei sido suuria pääomia ja vakuuksia. (Agrimarket 2015.)

6.2.4 Vaiheittaisen sukupolvenvaihdon toinen vaihe Peltolan tilalla

Lopullinen sukupolvenvaihdos suoritettiin Peltolan tilalla 4 vuotta sukupolvenvaihdon ensimmäisen vaiheen jälkeen vuonna 2012. Tällöin täyttivät 56 vuotta, mikä mahdollisti tuolloisella lailla luopumistuella jäämisen 56-vuotiaana. Vanhuuseläkkeeseen oli luopujilla vielä 9 vuotta aikaa ja huhut luopumistuen ikärajojen nousemisesta ja jopa poistamisesta kannustivat luopujia sukupolvenvaihdon prosessin loppuun viemiseen. Aiemman suunnitelman mukaisesti tilan toimiminen maatalousyhtymänä oli tarkoitus jatkaa 5–6 vuoden ajan, mutta kauppaa päätettiin aikaistaa vuodella.

Lopulliseen sukupolvenvaihdokseen oli ehditty varautua. Tilan jatkaja oli hankkinut nimiinsä osan uusista koneista ja viimeisenä vuonna ennen lopullista sukupolvenvaihdosta ja jatkajalle oli luotu lihataloon oma jäsennumero, jolloin tulevat vasikat pystyttiin luotottamaan suoraan jatkajan nimiin. Tällä saavutettiin se, ettei luopujien tarvinnut myydä tilakaupassa irtainta kotieläinomaisuutta niin paljon, näin saatiin pienennettyä heille tulevia veroseuraamuksia.

Lopullisessa tilakaupassa keskeisintä on suorittaa tilakauppa oikeassa vaiheessa vuotta. Tilakaupassa tulee huomioida, että tulot tulevat yhtymälle ja jatkajille maksupäivän mukaan, poisto-oikeus on sen sijaan sillä, kuka omistaa tilan omaisuuden vuoden viimeisenä päivänä. Tämän vuoksi tilakauppa päätettiin suorittaa vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana. Alkuvuodesta myyty maito ja liha merkitään tuloksi maatalousyhtymän nimiin, tilakaupan jälkeen toiminta siirtyy jatkajille, samoin tulot. On järkevää, että jatkajat toimivat tukihakemuksen hakijoina ja että muut tuet, paitsi maidon tuotantotuki alkuvuoden osalta, tulevat jatkajien nimiin. Tilakaupan osalta tulee ottaa huomioon veroseuraamuksia, joita luopujille kaupasta syntyy. Sukupolvenvaihdos on verotuksellisesti hyvin huojaennettua omaisuuden siirtoa. Tuloveroseuraamuksia syntyy lähinnä kotieläinten ja varaston myynnistä. (Laajalahti 2014.)

Tilakauppa suoritetaan lahjanluontoisella kaupalla. Tämä tarkoittaa, että sukupolvenvaihdon kauppahinta on alle 50 % tilan käyvästä arvosta. Laskelman mukaan sukupolvenvaihdon kauppahinta muodostuu noin 35 % tilan käyvästä arvosta. Tämä tarkoittaa sitä, että Peltolan tilan jatkajille koituu tilakaupasta lahjaveroa. Verosuunnittelullinen keino tässä tilanteessa on hakea verottajan ennakkoratkaisua lahjaveron määrästä. Tällä toiminnolla verottaja tekee ratkaisun, joka pitää kaupan jälkeen. Ennakkoratkaisun teossa on huomioitava, että päätöksen saamiseen kannattaa varata muutama kuukausi ja päätöksestä on kuluttava 30 päivää, jotta se on lainvoimainen. Ennakkoratkaisu maksaa 350 euroa ja se edellyttää luonnoskauppakirjan laatimista. (Verohallinto 2013.)

Lahjaverosuunnittelussa kannattaa huomioida, se että maatilalla sukupolvenvaihdon yhteydessä lahjan saaminen on erittäin edullista. Peltolan tilan jatkaja on luopujien poika ja hän on puolisonsa kanssa avioliitossa, mikä tarkoittaa sitä, että molempia käsitellään lahjaveron osalta kaikkein huokeimmassa I-veroluokassa. Tilakaupan hinnan nostaminen lahjaveron pelossa on huonoa verosuunnittelua. Kauppahinnan maksu pankkilainalla koituu huomattavasti kalliimmaksi, kuin saatu lahjaveron, jolle verottaja myöntää viiden vuoden laina-ajan. Toki jokainen sukupolvenvaihdos on oma lu-

kunsa ja tilat voivat olla hyvin eri tilanteissa. Tähän vaikuttavat muut sisarukset, luopujien vieraan pääoman määrä, muu omaisuus sekä tarve saada kauppahintaa. (Laajalahti 2014.)

6.2.5 Nettovarallisuuden vaikutus maksettaviin veroihin

Case-tilalla pohditaan nettovarallisuuden merkitystä tilalla maksettaviin veroihin. Laskelma osoittaa, että tilan ollessa kahden henkilön perheviljelmä ja nettovarallisuuden ollessa 400 000 euroa, maksetaan 130 000 euron tuloksesta kaikkiaan noin 34 200 euroa veroja. Nettovarallisuuden painuessa 2 000 euroa tappiolle, maksetaan samasta tuloksesta noin 47 700 euroa veroja. Eroa kertyy siis peräti 13 500 euroa joka vuosi. On siis merkittävää, että tilan toiminta pohjautuu niin maito-, kuin lihapuolellakin vakavaraiseen osuustoimintaan pohjautuvaan maidon- ja lihanjalostajaan. Sillä on suurin merkitys tilan nettovarallisuuden parantamisessa (Taulukko 6.).

Määrätietoisella nettovarallisuuden kerryttämisellä vuodesta toiseen on positiivinen vaikutus tilan verosäästöihin jatkoa ajatellen. Näkemyksemme mukaan Peltolan tilalla on mahdollisuus saada osuustoiminnan pohjalta nettovarallisuutta tilalle noin 270 000 € verran. 20 % pääomatulo-osuudella se tarkoittaa 54 000 euron pääomatulojen merkitsemistä vero-ilmoitukseen. Taulukon 6 mukaan, mikäli tilan toiminta ei pohjautuisi osuustoimintaan, olisi nettovarallisuus 130 000 € suuruinen. Tämä tarkoittaisi 8 700 € lisää tuloveroja vuosittain. Nettovarallisuudella on siis erittäin merkittävä vaikutus tilan kokonaisveroasteeseen.

TAULUKKO 6. Nettovarallisuuden vaikutus perheviljelmän maksamiin tuloveroihin.

Nettovarallisuus, €	Tulos, €	Pääomatulo-osuus, €	Verot, €
400 000	130 000	80 000	34 200
130 000	130 000	26 000	42 900
- 2 000	130 000	0	47 700

6.3 Peltolan tilan osakeyhtiöittäminen

Takanapäin oleva lopullinen sukupolvenvaihdos ja määrätietoinen tilan kehittäminen jatkuu Peltolan tilalla. Merkittävä pellon lisäys ja suunnitelmat maidontuotannon merkittävästä laajenemisesta kannustavat Peltolan tilan väkeä pohtimaan tilan yhtiöittämistä yhtenä strategisena liikkeenä tilan kehittämisessä. Maatilan kasvaessa entisestään, on osakeyhtiömuotoinen tilan toiminta varteen otettava vaihtoehto. Yksityistalouden eriyttäminen, lisämaakaupat sekä saatavat verotushyödyt ovat päällimmäisinä etuina osakeyhtiömuotoa pohdittaessa. Osakeyhtiön maksama 20 %:n yhteisövero lisää oleellisesti tulo-rahoituksella tehtävien investointien mahdollisuuksia. (Savolainen 2015.)

Osakeyhtiöittämisen nopean aikataulun vaakakupissa painaa myös se, että tilan tehdessä sukupolvenvaihdoksen ensimmäisen vaiheen, myönnettiin luopujien pojalle, jatkajalle, tilakauppaan korkotukilainaa. Verottajan näkemyksen mukaan Peltolan tila on oikeutettu tekemään yhtiöittämisen varainsiirtoverovapaasti niin kauan, kuin korkotukea sukupolvenvaihdoksesta on jäljellä. Varainsiirtovero on yksi osakeyhtiöittämisen merkittävimpiä kustannuseriä, joten saatu hyöty kannattaa hyödyntää täysimääräisesti. Osakeyhtiöittämistä ei voida perustella verottajalle pelkällä verohyödyllä. Tilan toiminnan merkittävä laajeneminen onkin Peltolan tilan yhtiöittämisperuste. Peltolan tilalle ei tulisi koitua tuloveroseuraamuksia yhtiöittämisestä, koska kyseessä on toimintamuodon muutos ja entiset perheviljelmäyrittäjät merkitsevät kaikki perustamishetken osakkeista. Varainsiirtoverovapaus edellyttää myös sitä, että kaikki maatalousmaa sekä tuotantorakennukset siirtyvät perustettavan yhtiön hallintaan. Metsätalous pidetään Peltolan tilalla erillisenä, jotta metsävähennyspohja säilyy. (Savolainen 2015.)

Usein perheviljelmällä törmätään toimintamalliin, jossa maatilán yritystiliä käytetään sekä yksityis- että yritysmenoihin. Näin ollen asennemuutosta tarvitaan etenkin osakeyhtiöittämistä harkitsevilla maatiloilla jo ennen toimintamuodon muutosta. Osakeyhtiöittämistä suunnittelevien kannattaa harjaantua tarkempaan rahankäytön ja -seurannan malliin jo ennen yhtiöittämistä. Esimerkiksi säännöllinen siirto kuukausittain yksityistilille, voi olla hyvä keino kontrolloida yksityistalouden menoja. Maatalouden kirjanpito-ohjelmat mahdollistavat myös yksityismenojen syöttämisen ohjelmaan. Vuosien ajalta kerätty tieto todistaa sen, kuinka paljon yksityistalouden menot todellisuudessa ovat. Peltolan tilalla yksityistalouden menoja on seurattu sukupolvenvaihdoksesta lähtien ja ne on havaittu asettuvan tasolle 30 000 euroa yrittäjää kohden. Käytännössä katsoen yhtiöittäminen on sen järkevämpää, mitä pienemmät yksityistalouden menot omistajilla ovat. Loppu tuloksesta voidaan hyödyntää esimerkiksi tulorahoituksella investointeihin suoraan osakeyhtiöstä käsin. Tällä vältetään päällekkäiset verojenmaksut ja rahaa jää enemmän investointiin. (Paavilainen 2015.)

Metsät on tarkoituksena eriyttää osakeyhtiön ulkopuolelle. Ainoastaan metsästä tehtäviä kiinnityksiä luovutetaan osakeyhtiön käyttöön maatilán vieraan pääoman vakuudeksi. Metsien jättäminen osakeyhtiön ulkopuolelle liittyy metsävähennyspohjaan, jota osakeyhtiö ei tunne. Metsävähennysten täysimääräinen hyödyntäminen on suuri verotuksellinen etu, joten ne myös halutaan hyödyntää. Arvonlisäveron osalta voidaan soveltaa jatkuvuusperiaatetta, jolloin arvonlisäveroseuraamuksia yhtiöittämisestä ei koidu. (Enroth 2007, 66–75.)

Perustettava yhtiö Peltolan tila Oy jatkaa tuotantoaan entiseen tapaan ja tila toimii yhtiöittämisen jälkeenkin MVL:n alla. Tämä tarkoittaa sitä, että kirjanpito suoritetaan perinteisen viljelmän tapaan maksuperusteisesti, mutta korjataan tilinpäätösvaiheessa suoriteperusteiseksi. Tilikauden lopuksi verottajalle toimitetaan tilinpäätös, tase ja tuloslaskelma. Peltolan tilalla varaudutaan lisääntyneeseen kirjanpitotaakkaan, jonka seurauksena tilalla ulkoistetaan osa tilikirjanpidosta. (Enroth 2007, 66–75.)

7 YHTEENVETO

Verosuunnittelun vieminen tilatasolle ja siellä oman tilan verosuunnittelumallin löytäminen on avain onnistuneeseen lopputulokseen. Tilat ovat hyvin erilaisissa lähtökohdissa, joten yhden oikean mallin luominen on hankalaa, tämän vuoksi jokaisen on kyettävä poimimaan omalle tilalle käyttökelpoiset keinot verotuksen suunnitteluun (Kuvio 14.).

Tutkimallamme case Peltolan tilalla voidaan tehdä muutamia johtopäätöksiä tilan verosuunnitteluun liittyen. Tila kuuluu tuloksen perusteella keskimääräistä paremmin menestyviin. Peltolan maatilalla on pohdittu tilan strategisia toimia monen investoinnin osalta tarkasti. Tilan tekemä tulos on hyvällä tasolla, mistä johtuen myös verosuunnittelulle on tarvetta. Vaiheittainen sukupolvenvaihdos antaa Peltolan tilalla lisää mahdollisuuksia verosuunnitteluun. Vaiheittaisen sukupolvenvaihdoksen taustalla on kuitenkin muitakin syitä, kuin verosuunnittelukeinojen lisääminen. Tila kykenee laajenemaan, kun jatkaja saa vuokrattua naapurin pellot luopumistuella jäävältä viljelijältä. Verotusyhtymän aikana tilalla luodaan strategiaa tulevista tilan kehittämistoimista. Sukupolvenvaihdokseen varaudutaan viiden vuoden aikajänteellä, mutta lopulta sukupolvenvaihdoksen toinen vaihe tulee hieman suunniteltua aiemmin johtuen muuttuvista luopumistukisäädöksistä.

Sukupolvenvaihdoksen toisessa vaiheessa on myös lahjaverosuunnittelun kannalta edullista, että Peltolan tilan jatkajat ovat avioliitossa-tai heillä on yhteinen lapsi. Tällä saavutetaan merkittäviä lahjaverosäästöjä, koska sukupolvenvaihdosluovutus voidaan tehdä luopujan lapselle ja hänen puolisolleen yhteislahjoituksena, jota verotetaan I-lahjaveroluokassa. Yhteislahjoitus on usein selvästi edullisempi verrattuna lapsen ja hänen puolison erillislahjoihin, koska puolison vero määräytyisi tällöin II-veroluokassa. Sukupolvenvaihdoksen toisessa vaiheessa edetään Peltolan tilalla kauppahinnan osalta ensimmäisen vaiheen suunnitelman mukaisesti. Tila siirtyy jatkajille lahjanluontoisella kaupalla ja luopujat jäävät luopumistuella. Suurin osa sukupolvenvaihdoksen kauppahinnasta kohdistuu metsään, ja siitä johtuen jatkajille ei muodostu kohtuuttomasti maatalouden velkaa. Jatkajien kannalta on hyvä lähteä suunnittelemaan tilan verotusta, kun poistopohjaa on käytössä ja tilan nettovarallisuus on positiivinen. (Savolainen 2015.)

Peltolan tilalla osakeyhtiöittäminen on verosuunnittelunäkökulmasta tarkasteltaessa järkevää, koska tila kehittyy jatkuvasti ja tilan tulos on hyvällä tasolla. Tilalla on tiedossa peltokauppa, jonka jatkajat saavat hankittua lisämaakaupaksi tilalle. Perheviljelmään verrattuna Peltolan tila Oy saa maksetun kauppahinnan pellon osalta taseeseen, mikä ei rasita tilan nettovarallisuutta verrattuna perheviljelmänä toimimiseen. Peltolan tila Oy hyötyy yhtiöittämisen myötä myös siitä, että tilalliset tarvitsevat vain osan maatilasta tuloksesta yksityistalouden menoihin. Loppuosa tuloksesta pystytään jättämään Peltolan tila Oy:lle esimerkiksi korvausinvestointeihin. Yhtiöittäminen pian sukupolvenvaihdoksen jälkeen on edukasta varainsiirtoveron osalta, koska Peltolan tilalla on korkotukilainaa sukupolvenvaihdoksesta jäljellä, mikä oikeuttaa varainsiirtoverovapauteen. Peltolan tila Oy ei omista Peltolan tilan metsiä, koska tilalla ei haluttu metsien olevan osakeyhtiön omistuksessa. Tämä olisi johtanut esimerkiksi metsävähennyspohjan käyttämättä jättämiseen aikataulu. Lahjaveroa ei kannata välttää

säästääkseen veroissa, koska sukupolvenvaihdoksen verohuojennusten ansiosta kauppahinnan.
(Paavilainen 2015; Savolainen 2015.)

Muistilista onnistuneeseen maatalan verosuunnitteluun

- Tuloksentekeyky kuntoon
- Oman tilanteen verotuksellisen aseman selvittäminen
- Lakien puitteissa toimiminen
- Asiantuntijoiden käyttö
- Nettovarallisuuden kerryttäminen
  - Maatalouden velka suhteessa varoihin
  - Osuusmaksut
  - Lainojen kohdentaminen
  - Poistot
  - Nettovarallisuuden ylläpitäminen!
- Suunnitelmapoistot, verovelan välttäminen
  - ”Jos et lyhennä lainoja, älä myöskään tee poistoja!”
- Tuloksen jakaminen osakkaiden kesken, pääomatulo-osuuden optimointi
- Välitilin päätös, talouden seuranta
- Investointien ja sukupolvenvaihdoksen huolellinen suunnittelu
- Käteisperiaatteen hyödyntäminen
- Rahoitusratkaisut (pankkilaina, rahoitusyhtiöluotto, leasing-rahoitus, vuokra)

Muita verosuunnittelukeinoja:

- Tasausvaraus
- Perheenjäsenelle maksettu palkka
- Kiinteistövero
- Arvionvaraiset erät
- MYEL-maksujen kohdentaminen
- Vapaaehtoiset eläkevakuutukset

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Verosuunnittelun tärkeimpinä elementteinä ovat pitkän aikavälin suunnittelu sekä hyvä tuloksente-kokyky. Ainoastaan hyvin tuottavilla mautiloilla on tarvetta ja mahdollisuuksia harjoittaa verosuunnit-telua sanan varsinaisessa merkityksessä. Verosuunnittelu kannattaa jakaa pitkän aikavälin suunnitte-lusta vielä pienempiin osiin, joita ovat tilikauden aikana sekä tilinpäätöksen yhteydessä tehtävä ve-ro-suunnittelu.

Tuloksente-kokyvyn laittaminen mautilalla kuntoon, on ensiarvoisen tärkeää tilan menestymisen kan-nalta. Nettovarallisuus on pyrittävä saamaan kaikki mahdollisin keinoin mahdollisimman hyvälle ta-solle. Nettovarallisuuden ollessa korkea, voidaan suurempi osa tuloista jakaa pääomatuloksi. Tilan edellisuoden nettovarallisuuteen lisätään 30 % verovuonna maksetuista ennakonpidätyksen alaisis-ta palkoista, jonka jälkeen tästä voidaan valita 0, 10 tai 20 %:n osuus pääomatuloiksi. Opinnäyte-työssä käydään läpi useiden esimerkkien avulla sitä, kuinka tärkeässä merkityksessä positiivinen net-tovarallisuus on verosäästöjen kannalta maataloudessa.

Suunnitelmalliset poistot ja verovelan syntymisen välttäminen ovat keskeisessä roolissa onnistunutta verosuunnittelua pohdittaessa. Poistokohteet tulee järjestää oikeaan järjestykseen, jotta nettovaral-lisuuden säilyttäminen hyvällä tasolla sekä maksettavan kiinteistöveron määrä olisi huomioitu tilan verosuunnittelussa. Poistojen määrää kannattaa verrata maksettavien lyhennysten määrään. Mikäli poistot ovat lyhennysten suuruiset, ollaan vielä hyvällä pohjalla verosuunnittelua ajatellen. Tasaus-varausta voidaan käyttää nykyisin keskimääräistä suuremmalla tilalla vain nettovarallisuuden väliai-kaisena parantajana. Sen hyödyntäminen esimerkiksi salaojitusinvestointiin on toimiva keino, mutta muuten tasausvarauksen merkitys on pienenemään päin tilakoon kasvaessa.

Rahoitus kannattaa pohtia tilatasolla verotusta silmällä pitäen. Oikeaoppinen jako maa-, metsä- ja yksityistalouden velkaan otettaessa uutta luottoa, on ensisijaisen tärkeää, jottei maatilán nettovaral-lisuutta heikennettäisi turhaan. Eläinrahoitus ja leasing-rahoitus voivat olla tiettytyyppiselle tilalle varteenotettavia rahoitusmuotoja, jolloin voidaan saavuttaa merkittäviä verosuunnittelullista hyötyjä.

Osuustoimintaan pohjautuva maidon- ja lihantuotanto on usein hyvä nettovarallisuuden parantamis-keino tilatasolla. Vakavarainen osuuskunta mahdollistaa, että maksettu osuusmaksu kasvattaa huo-mattavasti tilán nettovarallisuutta. Tämän lisäksi sijoitetulle osuuspääomalle saa verotuksellisesti edullista osuuspääoman korkoa.

Lähtökohtaisesti yhden henkilön maatalousverotus on aina melko raskasta, mikäli tila tekee hyvää tulosta. Yhteinen lapsi tai avioliitto mahdollistaa perheviljelmänä toimimisen, jolloin tulosta voidaan jakaa puolisolle. 15–17-vuotiaille lapsille kannattaa myös aina maksaa palkkaa tehdystä työstä. Alle 18-vuotiaan perheenjäsenen palkkaamisen kuluvat sivukulut sekä veroseuraamukset ovat aivan mi-nimaaliset ja samalla lapsen vanhempi voi saavuttaa merkittävää verosäästöä.

Vaiheittainen sukupolvenvaihdos sopii verosuunnittelua ajatellen maatilalle, joka tekee melko hyvää tulosta. Usein vaiheittaisen sukupolvenvaihdoksen syyt voivat olla osittain tai kokonaan muut kuin verosuunnittelulliset. Jaettaessa maatilán tulosta useammalle, pienenee kokonaisveroaste, koska ansiotulo on progressiivisesti verotettua ja myös pääomatuloverossa on lievä progressio. Samalla tilán nuori jatkaja saadaan omistajaksi tilaan, mikä on palkkasuhdetta järkevämpää. Vaiheittainen sukupolvenvaihdos mahdollistaa jatkajan vuokraamaan tai ostamaan lisämaata ja näin kehittämään tilán toimintaa.

Onnistuneessa sukupolvenvaihdoksessa keskeisintä on hyvä suunnittelu ja ennakkoratkaisut, jotta yllätyksiltä vältytään. Kauppahinta kannattaa määrittää lopullisen tilakaupan osalta jo ensimmäisessä vaiheessa, samoin suunniteltava aikataulu. Lahjaveroa ei kannata välttää säästääkseen veroissa, koska sukupolvenvaihdoksen verohuojennusten ansiosta kauppahinnan maksu on jatkajan kannalta aina huomattavasti raskaampaa. Verosuunnittelun kannalta lahjaverossa on oleellista, ovatko jatkajapariskunta naimisissa tai onko heillä yhteinen lapsi. Avopuolisolle tehtyä luovutusta verotetaan aina II lahjaveroluokassa, jolloin lahjaveron on huomattavasti suurempi verrattuna lahjaveroon mikä määräytyy aviopuolisoiden yhteislahjalle.

Usein sukupolvenvaihdoksen jälkeen maatilaa kehitetään tilasta riippuen hieman erilaisilla strategioilla. Oleellista on se, että investointeihin valmistaudutaan useamman vuoden ajan. Investoinnin tarkoituksena on aina lisätä tilán tuloksentelekykyä tai vähentää työmäärää. Tuloksentelekyvyn nostaminen uudelle tasolle kannattaa huomioida investointia suunniteltaessa. Verojenmaksu tulee investoinnin myötä vain kasvamaan. Kiinteistövero on monelle hyvin yllätyksellinen menoerä esimerkiksi navettainvestoinnin jälkeen. Muutamien satasien vuotuinen kiinteistövero voi nousta esimerkiksi 12 500 euroon miljoonanavetassa.

Joskus tilaa kehitettäessä voi olla riskienhallinnan sekä verosuunnittelun kannalta järkevää yhtiöittää maatilán toiminta osakeyhtiömuotoiseksi. Lähtökohtana kuitenkin on, että kaikki muut keinot kannattaa hyödyntää ennen yhtiöittämistä ja yhtiöittäminen on kyettävä perustelemaan monesta eri näkökulmasta. Yhtiöittämisen myötä osakeyhtiö toimii MVL:n alaisena, mikäli osakeyhtiö omistaa peltoa. Yhtiöittäminen vaatii paljon aikaa ja siitä koituu kustannuksia. Keskeinen verosäästö saavutetaan, mikäli tilalla on sukupolvenvaihdos-korkotukilainaa jäljellä. Tämä mahdollistaa yhtiöittämisen varainsiirtoverovapaasti. Yhtiöittämisen myötä esimerkiksi pellón hankintakustannuksen suuruiset arvot saadaan taseeseen, mikä kasvattaa tilán nettovarallisuutta. Pienet yksityistaloudenmenot mahdollistavat sen, että osa yhtiön tuloksesta jätetään yhtiöön esimerkiksi korvausinvestointeja varten. Tällä tehdään huomattavia verosäästöjä.

Tehtäessä yhtiöittäminen toimintamuodon muutoksena ja siirrot apporttisiirtoina, ei toiminnasta aiheudu tulovero- eikä arvonlisäveroseuraamuksia. Yhtiöittämisen lähtökohtana on pitkän aikavälin koko ajan positiivisesti kehittyvä tulos. Yhtiöittämisen on katettava siitä aiheutuneet kustannukset neljässä vuodessa syntyneillä verosäästöillä, jotta sitä voidaan pitää perusteltuna. Metsää ei kannata laittaa yhtiön haltuun, ellei se ole rahoittajan näkökulmasta elinehto. Yhtiö ei kykene hyödyntämään metsävähennyspohjaa ollenkaan. Yhtiöitettäessä maatala tulee vielä muistaa, että osakeyhtiö ei tee

yhtään tehtävistä töistä, vaan työt päinvastoin lisääntyvät lisääntyneen kirjanpityön myötä. Tarvitaan asennemuutos eli perheviljelmän epätarkasta yritystilin käytöstä siirrytään osakeyhtiön rahaliikenteen tarkkaan toteutukseen ja seurantaan.

9 PÄÄTÄNTÖ

Opinnäytetyöprosessi on selkeyttänyt ja lisännyt tietopohjaamme verosuunnittelusta kehittyvällä maatilalla. Meillä oli jo ennen prosessia melko hyvä käsitys verosuunnittelun perusasioista. Tutkimamme tieto on vahvistanut käsitystä verosuunnittelun tärkeydestä nykypäivän mautiloilla. Prosessin aikana meille on muodostunut käsitys verosuunnittelun tekemisestä tyypillisellä tilalla. On käynyt ilmi, että verosuunnittelu on viljelijöiden keskuudessa melko vieras käsite ja se mielletään hankalaksi sekä vähäpätöiseksi asiaksi tilan kehittymisen kannalta. Pitkänaikavälin suunnittelu on yleisin kompastuskivi. Verotusta katsotaan lyhyellä aikajänteellä ja pyrkimyksenä on minimoida verot.

Tulolähdejako tulee varmasti herättämään aika ajoin verotuspiireissä keskustelua. Tulolähdejaosta luopuminen merkitsisi mautiloilla nykyisestä muistiinpanovelvollisuudesta kirjanpitovelvollisiksi siirtymistä. Kahdenkertainen kirjanpito sekä taseen luominen lisäävät kirjanpitotyötä oleellisesti. Samaan aikaan tase hankaloittaisi sukupolvenvaihdosten suorittamista. Toisaalta tulolähdejaosta luopuminen parantaisi monen tilan nettovarallisuutta ja antaisi näin ollen lisää pelivaraa verosuunnitteluun.

Pääomatuloverotus on noussut viime vuosina useaan otteeseen ja nykyisin se on jo huomattavan korkealla varsinkin progressioportaan yläpuolella. Pääomatulojen verotus herättää paljon keskustelua, koska pääomatulo on johdannaista pääoman hankinnasta, joka usein on tehty ansiotuloilla, josta on maksettu jo ansiotuloveroa. Pääomatuloveron nousulla on suuret vaikutukset myös maatalouteen. Lisäksi metsätalouden tulot ovat hankintatyötä lukuun ottamatta kokonaisuudessaan pääomatuloveron piirissä.

Pääomatuloveron tavoin myös tuotantorakennusten kiinteistövero on noussut huomattavasti monissa kunnissa viime vuosien aikana. Ei ole tavatonta, että kehittyvä maatila maksaa kiinteistöveroa yli kymmenen tuhatta euroa vuodessa. Väläytykset maa- ja metsätalousmaahan kohdistuvasta kiinteistöverojärjestelmästä nousevat aika ajoin poliittisessa keskustelussa esille. Maatilat eivät kestä tällaisia ylimääräisiä veroja.

Luopumistukijärjestelmä sai vuoden 2014 lopulla lisää aikaa neljä vuotta. Luopumistuen ikäraja nousi vuoden 2015 alusta 59 ikävuoteen. Tulevaisuudessa on oletettavaa, että luopumistukijärjestelmään tulee supistuksia tai se poistuu kokonaan. Tämä johtanee käytännössä vaiheittaisten sukupolvenvaihdosten määrän kasvuun. Esimerkiksi 30-vuotiaana saatu lapsi, josta tulee maatilalan jatkaja, on luopujan kansaneläkkeelle siirryttyä jo 35-vuotias. Luopumistukijärjestelmän tarkoituksena onkin ollut sukupolvenvaihdosten edistäminen ennen vanhuuseläkettä. Luopumistuen määrä riippuu Melalle maksetusta MYEL-maksusta. (Mela 2015.)

Sukupolvenvaihdoksiin liittyvät verohuojennukset ovat olleet tärkeä tukielementti suomalaisten mautilojen jatkuvuudessa useampien sukupolvien ajan. Sukupolvenvaihdos lähisukulaisten kesken on merkittävästi huojennettua lahjaveron ja luovutusvoittoveron suhteen ja tästä on maatalousveropoli-

tiikassa pidettävä kiinni myös tulevaisuudessa. Maatalous on pitkän aikavälin yritystoimintaa, jossa jatkuvuus on keskeinen osa toimintaa. Mikäli sukupolvenvaihdoksista tehdään liian raskaita, kärsii tilojen kilpailukyky ja kehittyminen globaalissa kilpailutilanteessa merkittävästi.

Veropolitiikalla on suuri vaikutus maataloudessa tapahtuvaan rakennekehitykseen myös tulevaisuudessa. Esimerkiksi yhteisöveron alentaminen vielä nykyisestä 20 %:sta lisää näkemyksemme mukaan osakeyhtiömuotoisten maatilojen määrää merkittävästi. Verosuunnitteluun liittyvissä ratkaisuisa tulisi tilatasolla olla pitkäjänteinen ja tehdä suunnitelmallisia strategisia liikkeitä. Asiantuntijoiden käyttö verosuunnittelussa on täysin perusteltua ja siitä saatava hyöty on usein kustannuksiin nähden moninkertainen.

Maatalousyhtymän verotus on erityistapauksena monimutkainen ja vaatii paneutumista sekä yrittäjiltä että verottajalta. Verottajan tulisi luoda uusia toimintamalleja, jotka pystyvät muuntautumaan myös monisäikeisten maatalousyhtymien verotuksen käsittelyyn. Kokemamme mukaan verottajan tekemiä virheitä verotuksessa voi vähentää lisätietoa antavilla laskelmaliitteillä. Maatalousyhtymän verotuksen asiantuntijoilla on usein käytössään taulukkolaskentapohjaisia pohjia selkiyttämään esimerkiksi varallisuuden jakoa maatalousyhtymän osakkaiden kesken.

Verosuunnittelu maataloudessa on varsin vähän käsitelty aihe opinnäytetöissä. Verosuunnittelussa keskeistä on vielä nopea tiedon vanheneminen. Tietyt lait ja lainalaisuudet ovat säilyneet suomalaisessa verotuksessa vuosikymmenten ajan. Toiset säädökset muuttuvat jopa muutaman vuoden välein. Jatkoselvityskohteita opinnäytetyöhömmä liittyen olisivat metsäverosuunnittelu sekä osakeyhtiömuotoisen maatilalan sukupolvenvaihdoksen verotus. Opinnäytetyömme keskittyy pääasiassa tulo-erotukseen, joten muut veroseuraamukset olisi yksi selvitystyön aihe mahdollisuus. Työssämme käsitellään vain perheviljelmää, verotusyhtymää sekä osakeyhtiömuotoisia maatiloja, joten esimerkiksi avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön tutkiminen maatilalan verosuunnittelussa olisi mahdollista. Myös kansainvälinen maatilojen verosuunnittelun laajempi vertailu voisi olla mielenkiintoinen tutkimusaihe. Tämän lisäksi verottajan toimintatapojen tutkiminen verosuunnitteluun liittyvissä tilanteissa olisi varteenotettava aihe.

Opinnäytetyön tekeminen on ollut prosessi, jonka ohjaamiseen ovat osallistuneet Savonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetyökoordinaattori Pirjo Suhonen sekä yritystalouden lehtori Hannu Viitala ja opponointia ovat tehneet opponentit Lari Poutiainen ja Juho Timonen. Lisäksi veroasiantuntijat Risto Savolainen, Kyösti Laajalahti ja Juhani Paavilainen ovat antaneet haastatteluillaan lisäarvoa opinnäytetyölle.

Prosessi on ollut työläs, mutta kiinnostus aiheeseen ja ohjaavien opettajien ja opponenttien kannustava ote on motivoinut koko opinnäytetyöprosessin ajan. Erityisen antoisaa opinnäytetyöprosessissa on ollut asettamassamme aikataulussa pysyminen ja kokonaisvaltainen asian haltuun ottaminen sekä mahdollisuus hyödyntää sitä käytännössä omalla maatilalla. Opinnäytetyöprosessin myötä verosuunnitteluosaaminen on kehittynyt ja useisiin verotukseen liittyviin ajankohtaisiin kysymyksiin on

muodostunut vahva mielipide. Opinnäytetyössä hankitun verosuunnitteluosaamisen myötä pystymme seuraamaan verotuksesta käytävää yhteiskunnallista keskustelua ja osallistumaan siihen.

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

Aalto, E. 2013. *Maatilan verotus*. [Verkkodokumentti]. ProAgria Länsi-Suomi. [Viitattu 19.3.2015].
Saataavissa:

<http://lansisuomi.proagria.fi/sites/default/files/attachment/maatilanverotusverovuosi2013.pdf>

Agrimarket. 2015. *Agri-rahalla. Joustavat rahoitusratkaisut Agrimarketista*. [Verkkodokumentti]. [Viitattu 23.3.2015]. Saataavissa: <http://www.digipaper.fi/agrimarket/119244/?pnumb=1&k=agri-rahalla>

Agronet. 2015. *Tilan johtaminen. Eläkemaksut*. [Viitattu 5.1.2015]. Saataavissa:

<https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/agronet/Tilanjohtaminen/Verosuunnittelu/elakemaksut>

Agronet. 2015. *Tilan johtaminen. Investoinnit ja poistot*. [Viitattu 3.1.2015]. Saataavissa:

<https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/agronet/Tilanjohtaminen/Verosuunnittelu/investoinnit>

Agronet. 2015. *Tilan johtaminen. Kotieläinkauppa*. [Viitattu 5.1.2015]. Saataavissa:

<https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/agronet/Tilanjohtaminen/Verosuunnittelu/kotielainkauppa>

Agronet. 2015. *Tilan johtaminen. Pääoma- ja ansiotulot*. [Viitattu 5.1.2015]. Saataavissa:

https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/agronet/Tilanjohtaminen/Verosuunnittelu/Paaoma_ansiotulot

Agronet. 2015. *Tilan johtaminen. Tasausvaraus*. [Viitattu 3.1.2015]. Saataavissa:

<https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/agronet/Tilanjohtaminen/Verosuunnittelu/Tasausvaraus>

Agronet. 2014. *Tilan johtaminen. Verosuunnittelu*. [Viitattu 10.12.2014]. Saataavissa:

<https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/agronet/Tilanjohtaminen/Verosuunnittelu>

Agronet. 2015. *Tilan johtaminen. Verosuunnittelu*. [Viitattu 3.1.2015]. Saataavissa:

<https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/agronet/Tilanjohtaminen/Verosuunnittelu>

Agronet. 2015. *Tilan johtaminen. Välitilinpäätös*. [Viitattu 3.1.2015]. Saataavissa:

<https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/agronet/Tilanjohtaminen/Verosuunnittelu/Valitilinpaatos>

Alastaro, M. & Åkerman, M. 2010. *Asiantuntijahaastattelun analyysi: Faktojen jäljillä*. Teoksessa Ruusuvoori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. (toim.) Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino, 372 - 395.

Enroth, A. 2007. *Maatalouden yhtiöittäminen*. Teoksessa: Enroth, A., Österman, P. & Harmoninen, T. (toim.) 2007. Maatilayrityksen yhtiöittäminen. Keuruu: ProAgria Maaseutukeskusten liitto, 66–75.

Finlex. 2014. *Laki elinkeinotulon verottamisesta*. [Viitattu 3.12.2014]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1968/19680360>

Finlex. 2014. *Maatilatalouden tuloverolaki*. [Viitattu 3.12.2014]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1967/19670543>

Finlex. 2014. *Tuloverolaki*. [Viitattu 3.12.2014]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535>

Hallituksen esitys 53/2008. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi perintö- ja lahjaverolain sekä tuloverolain 47 §:n muuttamisesta. [Viitattu 20.2.2015]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2008/20080053>

Heikkilä, T. 2004, *Tilastollinen tutkimus*. Helsinki: Edita Prima Oy, 29–32.

Hill, B. 2012. *Farm Incomes, Wealth and Agricultural Policy: Filling the CAP's Core Information Gap*. Cabi, 78–80.

Kajaanin ammattikorkeakoulu. *Opinnäytetyöpakki. Tapaustutkimus (Case study)*. [Viitattu 2.2.2015]. Saatavissa: <http://193.167.122.14/Opari/ontTukiTutkTapaus.aspx>

Kiviranta, E. 2013. Tulolähdejaon poistaminen ei ole maatalouden etu. *Käytännön maamies* 8/2013, 5051.

Kiviranta, E. 2013. Poistetaanko verotuksen tulolähdejako? *Käytännön maamies*, 1/2013, 39.

Koivuaho. 2015. *Verotus Virossa*. [Viitattu 25.3.2015]. Saatavissa: <http://www.koivuaho.fi/verotus-virossa/>

Koivumäki, J. *Lakiasiat. Tulolähteiden merkitys verotuksessa*. [Viitattu 18.2.2015]. Saatavissa: <http://jasentiedote.chamber.fi/index.php/jasentiedote/Lakiasiat/Tulolähteiden-merkitys-verotuksessa>

Kolehmainen, M. 2014. *Maatilan yhtiöittäminen – miten ja milloin maatilasta osakeyhtiö?* [Verkkodokumentti]. Tietovirta-hanke. [Viitattu 10.3.2015]. Saatavissa: http://www.mtk.fi/liitot/satakunta/ajankohtaista/tiedotteet_uutiset/tiedotteet_2014/fi_FI/maatilan_yhtiointtaminen/_files/91306343428063819/default/Yhti%C3%B6itt%C3%A4minen.pdf

Kovalainen, M. 2007. *Eri yritysmuotojen verotus. Osakeyhtiön verotus*. Teoksessa: Enroth, A., Österman, P. & Harmoninen, T. (toim.) 2007. Maatilayrityksen yhtiöittäminen. Keuruu: ProAgria Maa-seutukeskusten liitto, 30–36.

Kosonen, K. 2013. *Veroparatiisit, verosuunnittelu ja veronkierto*, 384–385. [verkkodokumentti]. Kansantaloudellinen aikakauskirja. [Viitattu 8.12.2014]. Saatavissa: <http://www.taloustieteellinenyhdistys.fi/wp-content/uploads/2014/09/Kosonen.pdf>

Laajalahti Kyösti 2014.Omistujärjestelyiden erityisasiantuntija. Iisalmi 20.3.2014. Haastattelu.

Lihakunta. 2015. *Osuuspääoma. Osuuspääomalla sitoudutaan omistajuuteen*. [Viitattu 23.1.2015]. Saatavissa: <https://www.lihakunta.fi/osuuspaaoma/Pages/Merkitys.aspx>

Lihakunta. 2015. *Osuuspääoma. Osuuspääoman maksaminen*. [Viitattu 23.1.2015]. Saatavissa: <https://www.lihakunta.fi/osuuspaaoma/Pages/Maksaminen.aspx>

Lihakunta. 2015. *Osuuspääoma. Osuuspääomalle maksettava korko*. [Viitattu 23.1.2015]. Saatavissa: <https://www.lihakunta.fi/osuuspaaoma/Pages/Korko.aspx>

Lihakunta. 2015. *Osuuspääoma. Osuuspääomalle palautus*. [Viitattu 23.1.2015]. Saatavissa: <https://www.lihakunta.fi/OSUUSPAAOMA/Pages/Palautus.aspx>

Lihakunta. 2015. *Osuuspääoma.Osuuksien vaikutus nettovarallisuuteen*. [Viitattu 23.1.2015]. Saatavissa: <https://www.lihakunta.fi/osuuspaaoma/Pages/Vertailuarvo.asp>

Mela. 2015. *Luopumistuki (LUTU)*. [Viitattu 3.4.2015]. Saatavissa: <https://www.mela.fi/fi/elakevakuutus/luopumistuki-lutu>

Määttä, K. 2008. Mitä veropolitiikka on? [Verkkodokumentti]. Veropolitiikan luennot. [Viitattu 10.12.2014]. Saatavissa: http://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=8&ved=0CEQQFjAH&url=http%3A%2F%2Fwww.ulapland.fi%2Floader.aspx%3Fid%3De2b41653-72b8-4193-99e0-80f749785f45&ei=N_HeVKPFBMX6ygOLqoDwDw&usq=AFQjCNGiD7YQMCPQRLYDVetx3JGnapzd5Q&sig2=dDBE6GN6fJDiiIif_HEsBwQ&bvm=bv.85970519,d.bGQ

Nettilaki. 2015. *Maatilatalous: tasausvaraus maataloustulon verotuksessa*. [Viitattu 10.2.2015]. Saatavissa: <http://www.nettilaki.com/a/maatilatalous-tasausvaraus-maataloustulon-verotuksessa>

Nettilaki. 2014. *Verotus. Verotusmenettely*. [Viitattu 10.12.2014]. Saatavissa: <http://www.nettilaki.com/a/rangaistus-veronkierrosta>

Ojala, I. *Tuloverotuksen tulolähteet. Verokoulu osa 1/12*. [Viitattu 18.2.2015]. Saatavissa: <http://tilisanomat.fi/content/tuloverotuksen-tulol%C3%A4hteet>

Osuuspankki. 2013. *Sukupolvenvaihdoksen opas 2013*. [Verkkodokumentti]. [Viitattu 10.12.2014]. Saatavissa: <https://www.op.fi/media/liitteet?cid=151509956&srcpl=3>

Paavilainen, Juhani 2015. Yritysasiantuntija. Iisalmi 9.3.2015. Haastattelu.

Paavilainen, J. 2014. Maatilan yhtiöittäminen. *Käytännön maamies* 11/2014, 36–37.

Sajavaara, P. 2003. *Aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätökset*. Teoksessa Hisrjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2003. *Tutki ja kirjoita*. 10., osin uudistettu painos. Jyväskylä: Kirjayhtymä Oy, 216–218.

Savolainen, Risto 2015. Verotuksen ja taloushallinnon huippuosaja. Juankoski 30.1.2015. Haastattelu.

Savolainen, R. 2015. Verosuunnittelu maataloudessa. *Käytännön maamies* 1/2015, 42-44

Sirviö, H. 2015. Kuvia verolomakkeista.

Stenlund, A. 2003. *Maatilan verosuunnittelu*. Helsinki: Multikustannus.

Taloussanomat. 2014. *Pörssi*. Taloussanakirja. [Viitattu 10.12.2014]. Saatavissa: <http://www.taloussanomat.fi/porssi/sanakirja/?termi=kannattavuus>

Toivanen, M. 2014. Kuvia investoinneista.

Toivanen, M. 2011. Ilmakuva.

Valtionvarainministeriö. 2015. *Ansiotulojen verotus*. [Viitattu 12.2.2015]. Saatavissa: http://vm.fi/vm/fi/10_verotus/01_henkiloverotus/01_ansiotulojen_verotus/index.jsp

Verohallinto. 2014. *Ansiotulojen verotus*. [Viitattu 13.2.2015]. Saatavissa: http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Ansiotulot/Ansiotulojen_verotus%2833675%29

Verohallinto. 2009. *Ennakkotieto-, ennakkoratkaisu- ja poikkeuslupahakemuksen tekeminen ja käsittely*. [Viitattu 15.2.2015]. Saatavissa: http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/Ennakkotieto_ennakkoratkaisu_ja_poikkeus%289932%29

Verohallinto. 2013. *Ennakkoratkaisu- ja poikkeuslupahakemuksen tekeminen ja siihen annettava päätös*. [Viitattu 24.3.2015]. Saatavissa: http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Perinto_ja_lahjaverotus/Ennakkoratkaisu_ja_poikkeuslupahakemukse%2827656%29

Verohallinto. 2014. *Maatalousyhtymä*. [Viitattu 10.12.2014]. Saatavissa: http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Maatalousyrittaja_ja_metsanomistaja/Maatalousyhtyma

Verohallinto. 2014. *Maatilan sukupolvenvaihdos*. [Viitattu 10.12.2014]. Saatavissa: http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Maatalousyrittaja_ja_metsanomistaja/Maatilan_sukupolvenvaihdos

Verohallinto. 2014. *Osinkotulojen verotus*. [Viitattu 2.4.2015]. Saatavissa: https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Osinkotulojen_verotus%2834928%29

Verohallinto. 2011. *Pidennetyt ilmoitus- ja maksujaksot*. [Viitattu 20.2.2015]. Saatavissa: [http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Yhdistys_ja_saatio/Yhdistys_ja_saatio_tyonantajana/Pidennetyt_ilmoitus_ja_maksujaksot\(14534\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Yhdistys_ja_saatio/Yhdistys_ja_saatio_tyonantajana/Pidennetyt_ilmoitus_ja_maksujaksot(14534))

Verohallinto. 2015. *Sanasto. Välillinen vero*. [Viitattu 27.1.2015]. Saatavissa: [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Valillinen_vero\(13827\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Valillinen_vero(13827))

Verohallinto. 2015. *Sanasto. Välitön vero*. [Viitattu 27.1.2015]. Saatavissa: [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Valiton_vero\(13830\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Valiton_vero(13830))

Verohallinto 2011. *Sanasto. Tulolähde*. [Viitattu 23.2.2015]. Saatavissa: http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Tulolahde%2813782%29

Verohallinto. 2012. *Syventävät vero-ohjeet. Maatalouden nettovarallisuus ja sen arvo*. [Viitattu 12.2.2015]. Saatavissa: http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Varojen_arvostaminen/Maatalouden_nettovarallisuus_ja_sen_arvo%2825846%29

Verohallinto. 2012. *Syventävät vero-ohjeet. Verohallinnon päätös pellon keskimääräisestä vuotuisesta tuotosta ja salaojistuslisästä*. [Viitattu 12.2.2015]. Saatavissa: http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_paatokset/Verohallinnon_paatosis_pellon_keskimaaaris%2824827%29

Verohallinto. 2015. *Maatalouden tulot ja menot*. [Viitattu 5.4.2015]. Saatavissa: https://www.tax.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Maatalousyrittaja_ja_metsanomistaja/Tuloverotus/Maatalouden_tulot_ja_menot

Verohallinto. 2014. *Verohallinnon yhtenäistämishjeet. Vuodelta 2014 toimitettavaa verotusta varten*. Dnro 191/200/2014.

Verohallinto. 2015. *Veron kiertämissäännöksen soveltaminen*. [Viitattu 14.2.2015]. Saatavissa: <http://www.vero.fi/fi->

FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Veron_kiertamissaannoksen_soveltaminen
%2834717%29

Verohallinto. 2015. *Verotus Suomessa*. [Verkkodokumentti]. [Viitattu 25.1.2015]. Saatavissa:
http://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Verotus_Suomessa

Verohallinto. 2013. *Verotus Suomessa. Esittely koululaisille*. [Verkkodokumentti]. [Viitattu
25.1.2015]. Saatavissa: http://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Verotus_Suomessa

Veronmaksajain keskusliitto ry. 2015. *Keskeiset tuloveroperusteet*. [Viitattu 8.2.2015]. Saatavissa:
<http://www.veronmaksajat.fi/luvut/Tilastot/Tuloverot/Tuloveroperusteet/?SetLayoutSuffix=>

Veronmaksajain keskusliitto ry. 2014. *Veroprosentit*. [Viitattu 8.2.2015]. Saatavissa:
<http://www.veronmaksajat.fi/Palkka-ja-elake/Veroprosentit/>

Viitala, H. 2015. Savonia-ammattikorkeakoulun verolaskuri.

Virtuaali ammattikorkeakoulu. 2014. *Case-tutkimus*. [Viitattu 2.2.2015]. Saatavissa:
<http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/0709019/1193463890749/1193464144782/1194348546586/1194356433452.html>

Virtuaali ammattikorkeakoulu. 2014. *Monimuotoinen/toiminnallinen opinnäytetyö*. [Viitattu
2.2.2015]. Saatavissa:
<http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/030906/1113558655385/1154602577913/1154670359399/1154756862024.html>

LIITE 1: ASIANTUNTIJAJAHAASTATTELUN KYSYMYKSET

Kysymyksiä verosuunnitteluun liittyen

1. Millainen maatilayritys saavuttaa verosuunnittelulla kaikkein suurimmat hyödyt?
2. Milloin verosuunnittelulla saavutetaan todellisia hyötyjä?
3. Mitkä ovat maatilayrityksen verosuunnittelun kannalta keskeisimmät taitekohdat maatilayrityksen elinkaar-
ren aikana?
4. Mitkä ovat yleisimmät kompastuskivet suomalaisen maatilayrityksen verosuunnittelussa?
5. Onko välitilin päätös verosuunnittelun kannalta ehdotonta?
6. Milloin verosuunnittelu ei ole enää hyvän maun rajoissa? (aggressiivinen verosuunnittelu)
7. Mitkä ovat tilatasolla tärkeimpiä toimia, jos todetaan, että tilalla on syntynyt verovelkaa, eikä poistopohjaa
enää ole käytettävissä?
8. Mitkä ovat tärkeimmät verosuunnittelulliset hyödyt vaiheittaisessa sukupolvenvaihdoksessa?
9. Millaisille tiloille voit suositella vaiheittaista sukupolvenvaihdosta?
10. Mitkä ovat verosuunnittelun kannalta yleisimmät epäkohdat spv:n toteutuksessa?
11. Onko tasausvarauksen käyttö keskimääräistä suuremmalla tilalla enää nykypäivänä käyttökelpoinen työka-
lu?
12. Mitkä ovat tärkeimpiä nettovarallisuuden parantajia maatilayrityksessä?
13. Kuinka suuri merkitys esim. eläin- ja konerahoituksilla verrattuna pankkilainaan on verosuunnittelun kan-
nalta? Usein rahoitukset ovat kalliimpikorkoisia, mutta niillä ei ole negatiivista vaikutusta tilan nettovaralli-
suuteen.
14. Onko osuusmaksujen täysimääräinen maksaminen verosuunnittelun kannalta ehdotonta?
15. Kuinka suuressa merkityksessä esimerkiksi lihatilalla osuustoimintaan pohjautuvaan lihataloon kuuluminen
on? (Vrt. Esim. Lihakunta → Atria / Snellman Oy)
16. Onko pellon lisämaakaupat perheviljelmänä toimittaessa verosuunnittelun kannalta täysin epäedullisia?
17. Millaisilla reunaehdoilla karkeasti ajateltuna voit suositella maatilayrityksen yhtiöittämistä?
18. Mitä verosuunnittelullisia hyötyjä saavutetaan yhtiöittäessä maatilayrityksen toiminta?
19. Mitä varjopuolia verosuunnittelun kannalta yhtiöittämiseen liittyy?
20. Muita ajatuksia maatilalan verosuunnitteluun liittyen...

LIITE 2: SAVONIA-AMMATTIKORKEAKOULUN VEROLASKURI

Verolaskuri_2014 [Yhteensopiva tila] - Excel				Hannu Viitala	
TIEDOSTO ALOITUS LISÄÄ SIVUN ASETTELU KAAVAT TIEDOT TARKISTA NÄYTÄ Mikko Toi...					
Leikepöytä Fontti Tyyliit					
Verolaskuri 2014					
Verot yht. €		Yrittäjä	Puoliso	Yhteensä	Ohjeet:
Ansiotulovero-%		20 143	20 143	40 286	
		31 %	31 %	9 %	
Yritystulon jako					
Yrittäjäpuol. kesken		Yrittäjä	Puoliso	Yhteensä	Jako: omistusos. Jako: työmäärä
Pääomatulo-osuus		50 %	50 %	100 %	
Ansiotulo-osuus		50 %	50 %	100 %	
Pääomatulo-osuus		20 000	20 000	40 000	Pääomatulo-osuus
Ansiotulo-osuus		45 000	45 000	90 000	Ansiotulo-osuus
Jaettava yritystulo		65 000	65 000	130 000	
Metsätalous					
Puhdas pääomatulo				0	Ansiotuloal
Hankintatyön arvo				0	
Ansiotulot yhteensä		45 000	45 000	90 000	osuuden optimointi
Optimi		16 300	16 300		
Vapaaehtoiset eläkevakuutusmaksut					
esim. Myel-maksut				0	Maatalouden vai hlö-verotukseen?
Veroprosentit					
		Kunnallisv.	Kirkollisv.	sh-maksu	Maatalousyrittäjän sh- maksu määritetään Myel-työtulon perusteella
		20,5	1,5	2,16	
Myel-työtulo					
Väh. sv-maksussa				0	
Tarvittaessa voit huomioida esim. palkkatulojen vaikutuksen veroihin merkitsemällä ne seuraaviin kohtiin:					
		Henkilö 1	Henkilö 2	Yhteensä	
Palkkatulot				0	
Muut ansiotulot				0	
Pääomatulot				0	
Palkkatuloista tehtävät vähennykset					
AY-jäsenmaksut				0	
Työmatkat (km)				0	
Tulohankkimiskulut				0	
Vapaaehtoiset eläkevakuutusmaksut					
(enintään 5000 €)				0	vain eläke- veroista
Asunto- ja opintolainan korkomenot					
				0	allijäämahyvityksenä
Kotitalousvähennys					
				0	Kotona teetetyn työn kustannukset
VALMIS					
Verolaskuri					
Vero 1 Vero 2					
96 %					

LIITE 3:VEROHALLINNON VEROPROSENTTILASKURI

1 Henkilötiedot**2** Tulot ja vähennykset**3** Laskennan tulos**Vaihe 1: Henkilötiedot**

Kotikunta 31.12.2014   [\[Ohje\]](#)

Seurakuntaan kuuluminen 31.12.2014   [\[Ohje\]](#)

Syntymävuosi   [\[Ohje\]](#)

Minulla on puoliso   [\[Ohje\]](#)

Lasten lukumäärä, joihin minulla on yhteishuoltajuus [\[Ohje\]](#)

Lasten lukumäärä, joiden ainoa huoltaja olen [\[Ohje\]](#)

Alaikäisten lasten lukumäärä [\[Ohje\]](#)

Lasten lukumäärä elatusvelvollisuusvähennystä varten [\[Ohje\]](#)

Invalidiprosentti [\[Ohje\]](#)

Vuoden 1982 invalidiprosentti [\[Ohje\]](#)

Muulla kuin Suomessa vakuutettu [\[Ohje\]](#)

<< Edellinen

[Keskeytys](#)

Jatka >>

Vaihe 2: Tulot ja vähennykset

Ansiotulot ja ennakonpidätykset	Arvio koko vuoden bruttotulosta	Saatu bruttotulo vuoden alusta	Ennakonpidätys saadusta bruttotulosta
Päätoimen palkat ja luontoisedut [Ohje]	40000,00	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Sivutoimen palkat ja luontoisedut [Ohje]	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Etuudet [Ohje]	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Merityötulot ja luontoisedut [Ohje]	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Perhehoitajan palkkio ja kulukorvaus [Ohje]	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Omaishoitajan palkkio [Ohje]	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Muut työkorvaukset [Ohje]	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Käyttökorvaukset [Ohje]	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Eläkkeet [Ohje]	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
	Opintoraha yhteensä	Opintoraha kuukaudessa	Opintorahan ennakonpidätys%
Opintoraha [Ohje]	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Kustannusten korvaukset (esim. perhepäivähoitajien) [Ohje]	<input type="text"/>		
Ennakonkannon alaiset ansiotulot [Ohje]	<input type="text"/>		
Osingot muista kuin julkisesti noteeratuista yhtiöistä [Ohje]	<input type="text"/>		
Muusta kuin julkisesti noteeratusta osuuskunnasta saatu ylijäämä [Ohje]	<input type="text"/>		
Ansiotuloista tehtävät vähennykset			
Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut ja työttömyyskassamaksut [Ohje]	<input type="text"/>		
Asunnon ja työpaikan väliset matkakulut [Ohje]	<input type="text"/>		
Muut tulonhankkimismenot palkkatuloista [Ohje]	<input type="text"/>		
Perhehoitajan kulukorvaus [Ohje]	<input type="text"/>		
Työeläkemaksut [Ohje]	<input type="text"/>		
Työttömyysvakuutusmaksut [Ohje]	<input type="text"/>		
Merimieseläkevakuutusmaksut [Ohje]	<input type="text"/>		
YEL- tai MYEL-vakuutusmaksut [Ohje]	<input type="text"/>		

Verosta tehtävät vähennykset

Kotitalousvähennys,
vähennettävä osa kustannuksista
[\[Ohje\]](#)

Elatusmaksut [\[Ohje\]](#)

Maksuunpantu ennakkovero
[\[Ohje\]](#)

Pääomatulot

Osingot julkisesti noteeratuista
yhtiöistä [\[Ohje\]](#)

Osingot muista kuin julkisesti
noteeratuista yhtiöistä [\[Ohje\]](#)

Muusta kuin julkisesti
noteeratusta osuuskunnasta
saatu ylijäämä [\[Ohje\]](#)

Muut pääomatulot [\[Ohje\]](#)

Pääomatuloa oleva eläke tai
suoritus [\[Ohje\]](#)

Pääomatuloista tehtävät vähennykset

Asuntovelan korot [\[Ohje\]](#)

Ensiasunnon velan korot [\[Ohje\]](#)

Tulohankkimisvelan korot [\[Ohje\]](#)

Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen
/
pitkäaikaissäästämissopimuksen
maksut [\[Ohje\]](#)

Arvopapereiden ja -osuuksien
hoito- ja säilyttämismenot [\[Ohje\]](#)

Muut tulohankkimiskulut
pääomatuloista [\[Ohje\]](#)

Yrittäjän sairaanhoito- ja päivärahamaksuun vaikuttavat tiedot

YEL- tai MYEL-työtulo [\[Ohje\]](#)

Palkka YEL- tai
MYEL-vakuutetusta toiminnasta
[\[Ohje\]](#)

Osingot sisältävät YEL- tai
MYEL-vakuutetusta toiminnasta
nostettua osinkoa [\[Ohje\]](#)

Osuuskunnan jakamat ylijäämät
sisältävät YEL- tai
MYEL-vakuutetusta toiminnasta
nostettua ylijäämää [\[Ohje\]](#)

<< Edellinen

[Keskeytys](#)

Laske

Vaihe 3: Laskennan tulos

Ansiotulot ja ennakonpidätykset	
Päätoimen palkat ja luontoisedut	
Koko vuoden bruttotulo	40000,00
Saatu bruttotulo vuoden alusta	
Ennakonpidätys	
Ansiotuloista tehtävät vähennykset	
Valtion- ja kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset	
Tulohankkimisvähennys	620,00
Työeläkemaksut	2280,00
Työttömyysvakuutusmaksut	260,00
Päivärahamaksu	312,00
Vain kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset	
Ansiotulovähennys kunnallisverotuksessa	2427,90
Pääomatulot ja ennakonpidätykset	
Muut pääomatulot	40000,00
Verosta tehtävät vähennykset	
Työtulovähennys	948,44
Yleisradioveron perusteena olevat tulot	
Yleisradioveron perusteena oleva tulo	79380,00
Verojen laskennassa käytetyt tuloveroprosentit	
Verotuskunta	Iisalmi
Kunnan tuloveroprosentti	20,50
Seurakunnan tuloveroprosentti	1,50
Sairaanhoidomaksuprosentti	1,32
Päivärahamaksuprosentti	0,78
Yleisradioveron prosentti	0,68
Laskelma veroista ja maksuista	
Koko vuoden verot ja maksut yhteensä	22369,60
Loppuvuoden verontarve yhteensä	22369,60
Tulevat tulot yhteensä	40000,00
Lasketut veroprosentit	
Perusprosentti	56,0
Lisäprosentti	58,0
Palkasta menee perusprosentin lisäksi eläkevakuutusmaksua 5,70 % ja työttömyysvakuutusmaksua 0,65 %. Jos lasket, paljonko palkasta jää käteen verojen ja maksujen jälkeen, lisää perusprosenttiin 6,35 prosenttiyksikköä.	